LI GIRTÎGEHAN

FIRAR... ÎŞKENCE... GIREVÊN BÎRÇÎBÛNÊ...

Di Bedenên Girtiyan de Şopên Îşkencê

Li Girtîgeha Nevşehîrê, girtiyan di binê erdê de 35 metre tunel vedan û reviyan. Vedana tunelê nêzikî 3 mehan kişand. Bûyera firarê di roja 17.02.1993'an de derket holê. Di 29'e Çileya Paşîn de li girtîgehê kontrol hatibû kirin û ji Wezareta Edaletê re rapor hatibû şandin, da ku xwedênegiravî di dema kontrolê de tiştek anormal nehatiye dîtin. Vê raporê berê berpirsiyarên dewletê kir hevdu û pirsa îstifakirina Wezîrê Edaletê hate rojevê. Serokê ANAP'ê Mesût Yilmaz di beyana xwe de got ku "Emê wezîrê bêşerm ji ciyê wî bînin xwarê."

Ji girtîgeha Nevşehîrê reva girtiyan tirseke mezin xiste dilê berpirsiyarên dewletê. Hê di ser firara Girtîgeha Nevşehîrê de 3 roj derbas nebûbû, ji Girtîgeha Bayrampaşayê reva heft mehkûman derket holê. Endamên Qomîta Navendî yên DEV-SOL'ê Mursel Gulelî ji Nevşehîrê, Mete Nezîhî Altinay ji Bayrampaşayê reviyan. Ji heft girtiyên ku ji Bay-rampaşayê reviyan 4 kes endamê DEV-SOL'ê, 3 kes jî en-damê TÎKKO'yê bûn.

Di roja 20.02.1993'an de ji Girtîgeha Bayrampaşayê teşebusek firarê çêbû. Endamê PKK'ê Sadrettîn Aydinlik, endamê DEV-Sol'ê Yildirim Ozturk, endamê TKÎB'ê Alî Riza Dermanli, endamê TKP-B'yê Hasan Sevîm û endamê TÎKKO'yê Adem Kepenklî gava ku xwestin birevin, hatin girtin. Ev kesên ku teşebusî firarê kirin, piştî girtinê îşkenceyek mezin dîtin û niha di nexweşxanê de radîzên. Ev mehkûm dema ku hatin girtin, rismê wan bi kincên gardiyanan hatin kişandin û hat gotin ku xwedênegiravî ev girtî

Dûmahik r.14

MEDYA GÜNEŞİ

Onbeş Günlük Haber - Yorum Gazetesi

16-28Şubat 93
Yıl: 5
Sayı: 25
8000 TL
(KDV Dahil)

T.C'nin harabeye çevirdiği Xirar (Dumanlı) köyü

Kürdistan'da İnsanlık Yine Sürüklendi

60 Yaşındaki Baba ve 18 Yaşındaki Kızı

Panzerle Sürüklenerek Öldürüldüler.

İç harekat Kürdistan da sınır tanımıyor. Köyler yakılıp yıkılıror, sivil-gerilla ayrımı yapılmadan, bir bütün olarak Kürt halkına karşı kirli bir savaş sürdürülüyor. Bütün bu baskılardan, Mardin'in Derik ilçesine bağlı Xirar(Dumanlı) köyü de nasibini aldı.

16 Şubat 1993 günü baskına gelen devlet güçleri, köyde bulunan gerillaların karşı koymasıyla çatışma başladı ve bu sırada 4 gerila yaşamını yitirirken, 3 asker de yaralandı. Bunun üzerine öfkeye kapılan TC'nin güvenlik güçleri ve köykoruculari, **Çeviren** ailesinden 24 ya-şındaki **Ahmet** ve **Yusuf**'u kurşuna dizdiler. Bununla da yetinmeyen asker ve korucular, bütün köylüleri köy meydanında toplayarak, köy muhtarı birinci azası **Necdet Arız**'a "Sen bu köyde kimin evinde sığınak oluğunu bize göstereceksin" deyip onu sorgularken; Necdet Arız'ın "bizim köyde sığınak yok" demesi üzerine onu da köy meydanında kurşuna dizdiler. Asker ve korucular köy meydanında topladıkları köylülerden **Seydo Çeviren** ve 18 yaşındaki kızı **Abide Çeviren**'i beraberinde götürüp köyün dışında soymaya kalkıştılar. TC askerleri ve koruculara direnen **Seydo Çeviren** ve kızı **Abide**, taşlandıktan sonra panzerin arkasına bağlanıp sürüklenerek öldürüldüler.

Bütün bu barbarlıklar yetmiyormuş gibi öldürülen köylüler, televizyondan "biri kız 9

Devamı s.14

Bahar Sendromu Sayfa. 2

Ji Berpirsiyarê Nûbarê Nameyek Rûpel.4

Kurdnaseka Fransî Joyce Blau Rûpel.5

Dünden Bugüne Uzanmak Sayfa.7

Hewlêrde "Ayaklanmadan Sonra Kürt Kadını" Paneli Sayfa.8-9

Yeşilyurt Olayı ve Kürt Basınının Sorumluluğu Sayfa.13

Resim Sanatında Güney Kürdistan Sayfa.12

Kontergerilla Katliamları Yaygınlaşıyor

- İHD Elazığ Şube Başkanı Metin Can, Dr. Hasan Kaya Ve Erzincan ÖZDEP İl Başkanı Cemal Akar'ın Cesetleri Tunceli Yakınlarında Bulundu.

- İHD İstanbul Şube Başkanı Ercan Kanar, İnsanlığı Ayağa Kalkmaya Çağırarak "Yarın Sıra Size De Gelebilir" Dedi.

(Haber Merkezi) Kürdistan'daki "faili meçhul " olmayan cinayetlere üç yenisi daha eklendi. Uzun bir süreden beri kayıp olan Erzincan ÖZDEP İl Başkanı Cemal Akar,

Devamı s.15

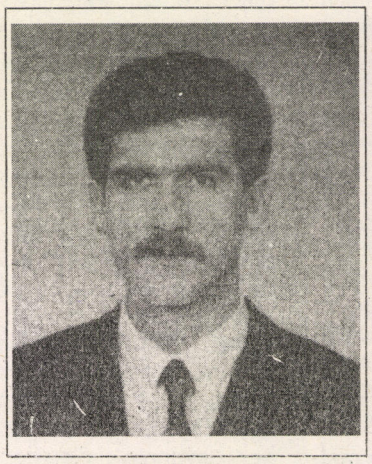

Metin Can

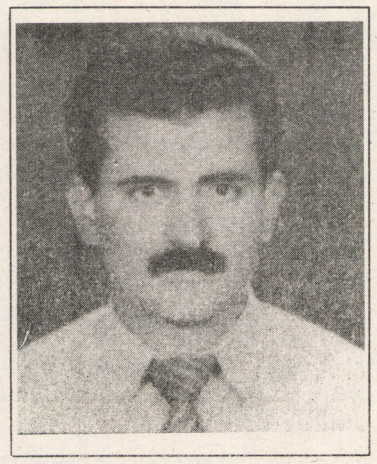

Hasan Kaya

www.kurdishmedia.com

MEDYA'dan... MEDYA'dan...MEDYA'dan... MEDYA'dan...

GÜNDEM

Kirli Savaşın Bir Parçası Olarak Gündemleşen

BAHAR SENDROMU

Her yıl bahar yaklaştığında heyecanlar doruğa ulaşır ve gergin bir bekleyiş süreci oluşur. Herkes Newroz'da nelerin olup biteceğini düşünmeye başlar. Yurtsever devrimci güçler Newroz'u bir yeniden diriliş ve ulusal mücadele günü olarak değerlendirip, halk kitlelerinin duyarlılıklarının yoğunlaştığı bu dönemi değerlendirerek direnişi daha üst boyutlara sıçratma çabası içine girerken, devlet güçleri bu durumu dikkate alıp gittikçe kitleselleşerek ivme kazanan halk direnişlerini geriletmek için tüm gücünü seferber etmeye çalışır.

Değişen uluslararası koşullar altında büyük kitlesel kırımlar gerçekleştirdiği takdirde bunu dünya kamuoyundan gizleyemeyeceğini ve tepkilerle karşılaşacağını hesaplayan T.C, psikolojik savaşa ağırlık vererek elden geldiğince hedefini daraltmak istemektedir. Başka bir deyimle T.C, Kürdistan'a büyük miktarda askeri yığınak yaparak ve "ezeceğiz, yok edeceğiz" söylemleriyle büyük bir gürültü kopartarak halk kitlelerini yıldırmayı ve onları saf dışı bırakmayı; böylelikle de kitle desteğinden mahrum kalan gerilla ve diğer örgütlü devrimci güçlere yönelerek onlara ağır darbeler vurmayı planlamaktadır.

1992 Newroz öncesinde devletin yarattığı büyük gerginlik ortamına rağmen Cizre, Nusaybin, Silopi ve Şırnak'ta halkımızın korkmadan eylemler yapması, TC'nin psikolojik savaş politikalarını bir anda felce uğratmıştı. Halkın moral gücü karşısında psikolojik yıldırma taktiklerinin etkisiz kalması, devleti azgın saldırılara yöneltti. Davul zurnalarla halay çektikten sonra ölen yurtseverleri mezarları başında anmaya giden halk, özel timler tarafından kurşunlandı, evler topa tutularak onlarca insanımız öldürüldü veya sakat bırakıldı.

Devletin Politikalarında Bir Yenilik Yok

TC devleti kuruluşundan bu yana Osnamlı'dan devraldığı baskıcı sömürgeci politikalarını sürdüre gelmektedir. Kürdistan'da işlediği kitlesel imha ve toplu sürgünlere rağmen gelişen ulusal kurtuluş mücadelesini tümden durdurma yeteneğini gösterememiştir. Her defasında bastırılan mücadeleler belli bir süre sonra daha ileri nitelikler kazanarak yeniden filizlenmiştir.

12 Eylül'de işbaşına gelen askeri faşist diktatörlük, Kürdistan halkı ve devrimci örgütlerine karşı uyguladığı terörle artık Kürt sorununu kökünden halletiği yanılgısına kapıldı; ne varki geçici bir sessizlik sürecinden sonra Kürdistan Ulusal ve Toplumsal Kurtuluş Mücadelesi, ezilen bütün dünya halklarının sempatisini ka-zanacak boyutlarda yeniden kendisini hissettirmeye başladı.

Bu koşullar içinde iktidara gelen DYP-SHP koalisyon hükümeti, dünya kamuoyunu yanıltıp, kimi Kürt unsurlarını pasifize etmek için "Kürt realitesini tanıdığını" vurguladı. Ancak pratikte, yıllardır dillerden düşmeyen "topyekün savaşı" kontergerilla cinayetleriyle bütünleştirerek yürütmeye devam etti. Son olarak İnsan Hakları Vakfı'nın verdiği bilgilere göre 1992 yılında 267 kişi "Faili Meçhul" cinayetlere kurban gitmiştir. Daha önceki dönemlerde köy ve mezralara yönelik bombalama ve sürgün uygulamaları, kasaba ve şehirlere de sıçramaya başladı. Şırnak, Kulp ve Varto'nun nasıl topa tutularak binlerce insanın göçe zorlandığı hala hatırlardadır.

Hitler Almanya'sında bile eşine rastlanmayan politikalarla köy, kasaba ve hatta kimi şehirlere gıda ambargosu uygulanarak halkın direnme gücü tüketilmeye çalışılmaktadır.

Bosna-Hersek'teki kadınlara tecavüz ediliyor diye çıngar kopartan aynı TC'nin askerleri ve özel timleri Kürdistan'da benzeri uygulamaları yaptıklarında; Başbakan "21 yaşındaki gençler böyle şeyler yapabilir" diyerek her türlü iğrençlikleri teşvik edebilmektedir.

Devlet Baharı Beklemeden Saldırıyor.

Devletin geçen yıl boyunca izlediği; yerleşim yerlerini tahribetme, kontergerilla cinayetleri, gıda ambargosu ile gözaltında işkence ve tutuklama uygulamaları, halkı sindirerek teslim alma ve teslimiyeti red edenleri ise toplu bir şekilde göçe zorlama amacını güdüyordu. 92 yılında ağırlıklı olarak Newroz'la başlayan saldırılar bu yıl daha erkene alınarak devrimci yurtsever güçler hazırlıksız ve dağınık yakalanmak isteniyor.

Sömürgeci orduların 25 Şubat günü F-104 bombardıman uçakları eşliğinde Cudi Dağı'na yönelik giriştiği büyük saldırı ve arama-tarama operasyonu bunun açık bir örneğidir.

Dini Duygular Kirli Savaşa Alet Ediliyor

Müslümanlık adına yola çıkan kimi dini çevreler (ki Kürdistan'da Hizbullahçılar olarak adlandırılıyorlar), ilerici ve yurtsever insanları katlederek T.C'nin Kürt halkı üzerinde estirdiği teröre açıkça alet olmaktadırlar. Devlet tarafından bizzat örgütlendirilip yönlendirilenlere diyecek birşeyimiz yok (!) ancak, zalime karşı mazlumdan yana olduğunu idia edenlerin, yüzyıllardır sömürgeci bir baskı altında her türlü ulusal-demokratik ve insani haklarından mahrum kalan ve ezilen Kürt halkına karşı değil, onları ezen faşist yönetime karşı savaşmaları gerektiği ortada değil midir?

Hangi gerekçeyle olursa olsun Kürdistan'da işlenen cinayetler, gerçek dindarlar dahil, bütün Kürt yurtseverlerinin boynundaki sömürgeci esaret zincirlerini katmerleştirmeye yaramaktadır. Ancak tarih tanıktır ki, Kürt ulusu hangi ad altında yapılırsa yapılsın kendisine yönelik komplo ve saldırı politikaları karşısında hiçbir zaman sessiz kalmamıştır. Halkımızın, bugün de mücadeleci karekterine uygun olarak Şeyh Said'lerin ve Seyit Rıza'ların direnişçi tarihsel geleneklerini özümseyerek, sömürgecilere ve onun yerli dayanakları olan gerici-işbirlikçi güçlere karşı haklı bir savaşımı boyutlandırmaktan bir an için bile olsa geri kalmayacağından hiç kimsenin kuşkusu olmasın.

Kirli Savaştan Türkiye Halkları da Etkilenmektedir.

Kürdistan'da yürütülen Kirli Savaşın ekonomik yükü bütünüyle emekçi halkların sırtına bindirilmiştir. Bunun yanında ülkemize yönelik hazırlanan anti demokratik yasa ve uygulamalardan Türkiye Devrimci ve Demokratik hareketi de belli boyutlarıyla etkilenmektedir. Kürdistan ulusal sorunu çözümlenmediği sürece Türkiye'deki hiçbir politik, ekonomik ve demokratik sorunun köklü bir şekilde çözümlenemeyeceği ortadadır; aksine sömürgecilere karşı mücadelenin boyutlanması Türkiye Halklarının devrimci ve demokratik hareketinin gelişimine de büyük olanaklar sağlayacağı bilinmelidir. Şöven duyguların yaygınlaşması Türkiye Halklarına hiçbir şey kazandırmayacağı gibi onların sömürü zincirlerini daha bir perçinleştirmeye yarayacaktır.

Halklar arası dayanışmanın kendisini dayanaksız bırakacağını bilen TC, Kürt halkına karşı düşmanlık duygularını olabildiğince körüklemeye çalışmakta ve Türkiye'deki değişik halkları kendi saflarına çekerek savaşı Kürdistan ve Kürtlerle sınırlı tutmaya çalışmaktadır. Bu oyunu bozup Kürt ulusunun kendi geleceğini özgürce belirleme hakkının koşullarını sağlamak ve Türkiye Halklarını özgürlüğe kavuşturmak, emekçi kitlelerin omuzlarında duran tarihsel bir görevdir.

Kirli Savaşın ve Bahar Sendromunun Panzehiri İktidar Savaşıdır.

Yüzyıllardır sömürgeci egemenlik sistemi altında bulunan ülkemiz Kürdis-tan ancak ve ancak yaşamın tüm alanlarında gerçekleştirilecek köklü-nitel değişimlerle gerçek anlamda esaret zincirlerinden kurtulabilir. Ülkemiz sömürge statüsü altında kaldıkça, Kirli Savaş ve "Bahar Sendromları" varlığını her zaman koruyacaktır. Bunun için Kürdistan'lı devrimci güçler, her devrimin temel sorunu olan iktidar hedefini bir an için gözden kaçırmadan en ufak kazanımlar için verdikleri mücadeleyi bile bu hedefle uyumlu kılmalıdırlar. İktidar hedefi gözetilerek sürdürülen mücadeleler sonucu elde edilen kimi küçük kazanımlar devrimci harekete güç katarak genel mücadelenin daha üst bir aşamaya sıçramasını sağlarken, salt zor yaşam koşullarının biraz olsun rahatlatılmasını amaçlayan çabalar çoğu kez ufak kazanımların bile elde edilmesine yaramadığı gibi, güç bela elde edilen bu kazanımlar mücadelenin önünü açmak yerine ufkunu daraltarak uzun vadeli hedeflerin önünde ayak bağı oluştururlar.

> Kuzey Kürdistan'da güçlü bir sosyalist önderliğin yaratılması doğrultusunda atılan "Son adım"ın ardından yakın ve uzak vadeli stratejik hedefler gözetilerek buna uygun olarak oluşturulacak örgüt ile mücadele yöntem ve araçlarının doğru bir şekilde yaşama geçirilmesi yönünde aktif bir atılımın içine girilmesi, iktidar alternatifli mücadelenin temel güvencelerinden biri olacaktır.

İktidara alternatif olmanın önemli kıstaslarından biri kitleselleşmedir, ancak örgütlenme ve yığınsallaşma başlı başına bir amaç değil iktidar mücadelesinde dayanak haline getirilecek bir araç olarak algılanmalıdır. Örgüt tarzı ile başvurulan mücadele araç ve yöntemleri de İktidar hedefi ile yakından ilgilidir. Bugün halkımıza karşı uygulanan sömürgeci baskı ve şiddeti etkisiz kılacak bütün mücadele/ örgütlenme yöntem ve araçları koordineli bir şekilde yaşama geçirilmeden iktidara alternatif politikalar geliştirilemez. Bunların yanında ittifak politikası da iktidarı hedeflemede önemli bir ölçüttür. İktidara gerçekten de alternatif olmak isteyenler, devrimde çıkarı olan tüm sınıf ve katmanların siyasi temsilcileri ile koordineli hareket etmeyi ihmal etmez.

Kuzey Kürdistan'da güçlü bir sosyalist önderliğin yaratılması doğrultusunda atılan "Son adım"ın ardından yakın ve uzak vadeli stratejik hedefler gözetilerek buna uygun olarak oluşturulacak örgüt ile mücadele yöntem ve araçlarının doğru bir şekilde yaşama geçirilmesi yönünde aktif bir atılımın içine girilmesi, iktidar alternatifli mücadelenin temel güvencelerinden biri olacaktır.

İktidar mücadelesinde devrimci sosyalist önder ve kadroların bugün için temel parolası Lenin'in 1905 Devrimi sırasında dile getirdiği şu belgi olmalıdır:

"Cesaret, cesaret ve yine cesaret!" Çünkü doğru strateji ve taktikler, ancak cesaretli adımlarla hayat bulur ve halka mal olarak maddi bir güce dönüşür. Devrimci teori olmadan devrimci eylem olmaz, ama devrimci eylemle sınanmayan bir teori de hiçbir önem taşımaz. Cesaretli devrimci bir atılım ise, buna inanan devrimci kadroların bütün dikkatlerini bu noktada odaklaştırmaları ve kendilerini böylesi bir sürece adamalarıyla gerçekleşebilir.

BASINA VE KAMUOYUNA ÇAĞRI

Gazetemizin 22. sayısında yayınlanan "93'te Yeni Atılımlar için" başlıklı yazısından dolayı 22 Ocak 1993'te tutuklanan Genel Yayın Yönetmenimiz Osman Aytar'ın yargılanmasına 12 Mart'ta başlanıyor.

Daha önce yaptığımız açıklamalarda da belirttiğimiz gibi, ilk kez Osman Aytar'ın maruz kaldığı, sorgu aşamasında tutuklama uygulaması, Törörle Mücadele Yasası'nın devrimci ve sosyalist basına karşı kullanılmasının yeni bir biçimidir.

Tavır alınmaması durumunda, hergün karşılaşabileceğimiz sıradan bir uygulamaya dönüşebilecek olan bu olayı protesto etmek ve gazetemizle dayanışma da bulnmak üzere bütün ilerci, yurtsever, devrimciv edemokrat kişi ve kurumları Osman Aytar'ın duruşmasına katılmaya çağırıyoruz.

Yer: İstanbul 3 No'lu Devlet Güvenlik Mahkemisi

Tarih: 12 Mart 1993, saat: 10.00

TÜRKİYE'DEKİ TÜM TURİZM SAHALARINA KARŞI EYLEM YAPILACAĞI BİLDİRİLDİ.

KURD-HA : PKK Merkez Komtesi yetkilerinin Kürdistan haber ajansının Ortadoğu temsilciliğine yaptıkları açıklamada şu görüşlere yer verildi:

"Halkımızın tüm varlığını hedef alan, canını hedef olarak önüne koyan Türk devletinin ekonomik hedeflerine yönelme konusunda, partimiz PKK bu yıl bütün olanaklarını kullanacaktır.

Bu ekonomik hedefler içinde, halkımıza karşı yürütülen özel savaşın esas finansmanı anlamına gelen turizme yönelmekte, taktik açıdan bu yılın en kapsamlı olarak ele alınacak yönlerin başında gelmektedir.

Partimiz, Ege, Akdeniz, Marmara ve Kürdistan'daki tüm turistik girişimlere karşı, silahlı mücadele ve eylem kararı almıştır. Bütün turistik alanlar, oteller, plajlar ve diğer sahalar bu eylem alanımız içindedir. Bu nedenle özellikle Avrupa'dan ve dünyanın daha değişik yörelerinden turistik gezi için Türkiye'ye gelecek her insanın hayatı tehlikededir. Türk devleti ve ba-zı turizm acentaları bunu gizlemek için büyük bir propaganda başlatacaklardır. Ancak insanların yaşamının söz konusu olduğu böylesi bir durumu, ticari çıkar için kullanmaya çalışacak acentaları ve Türkiye gibi savaşın yaşandığı bir yere turistik olarak seyahat etmek isteyenleri şimdiden uyarmak zorundayız.

Bu sene Türkiye'nin turizm faaliyetine karşı geliştirilecek her türlü bombalı saldırı, yakma ve imha etme eylemlerinde ortaya çıkacak insan kaybından PKK sorumlu olmayacaktır"

Adana'da Polis Otosuna Saldırı

KURD-HA'nın verdiği bilgilere göre, Adana'da ARGK gerillalarının yaptıkları silahlı saldırılar sonucu iki polis otosu tahrip oldu, 6 polis ağır yaralandı. 23 Şubat gecesi Dağlıoğlu Mahallesi'nde devriye gezen siyasi ekipler amirliğine bağlı iki polis otosunun ARGK Şehir gerillaları tarafından tarandığı öğrenildi.

Otolarda bulunan polislerden, Hüseyin Işıklı, Zekai Kümbet, Cafer Kaplan, Abdullah Coşkun, Cemil Korkmaz ve Kenan Gürsoy'un ağır yaralandıkları bildirildi.

Ozgur Gundemê Dîsa Şehîd da.

Nûnerê rojnameya Ozgur Gundemê yê Ruhayî (Urfa) Kemal Kiliç, di roja 19.2.1993'an da li Ruhayê hate kuştin. Kemal Kiliç piştî ku ji buroya Ozgur Gundemê dertê û berê xwe dide riya gundê xwe; dema ku ji otobosê peya dibe çar kes pêşiya wî digirin. Di nav wan û Kemal de şer dest pê dike û ew li wê derê Kemal dikujîn. Yên ku Kemal dikujin, bi Renaultek sipî ji ciyê bûyerê direvin û di dema revê de farên (lambayên) wesayita xwe pênaxin.

Notirvanek ku ji bûyerê re bûbû şehad, ji rojnamevanan re ewha got: "Min dit ku çend kes hevdu dibin û tînin, min got qey xortên gund in bi hevdu yariyan dikin. Piştî ku min dengê teqînê bihist, ez çûm min ji qulûbê telefonî cendirman kir. Êrîşkar bi Renaultek sipî ji ciyê bûyerê bi alî Ruhayê de reviyan û di rê de farên wesayita xwe pênexistin. Ev notirvanê ku ji bûyerê re bûbû şehad, di pey de ji alî polisan ve hate girtin. Kemal Kiliç ji bo çekê bi ruhsat serî li hêzên dewletê xistibû; lê daxwaza wî ya ji bo çekê bi ruhsat nehatibû qebûlkirin. Kemal Kiliç berîya kuştina xwe çend caran hatibû tehditkirin û ji wîlayetê parastina xwe xwestibû; lê ew daxwaza wi jî nehatibû qebûlkirin.

Kemal Kiliç endamekî çalak ê Komela Mafên Mirovî ya Ruhayê bû. Wî nûçegihantiya Rojnameya Yenî Ulkê jî dikir. Bi kuştina Kemal Kiliç hejmara rojnamevanên ku di Ozgur Gundemê de dixebitîn û hatin kuştin gihîşt 8'an. Rojnameya Ozgur Gundemê li ser kuştina Kemal Kiliç beyanek çapemeniyê kir. Di beyanê de ewha tê gotin: "Em qatîlan dinasin. Dewlet bi xwe jî dinase. Em dizanin ku bedelê a rastiyê gotin mirin e. Me vî bedeli ji roja ku em derketine heta niha bi kuştina Hafiz Akdemir, Yahya Orhan, Huseyîn Denîz, Mûsa Anter, Halîl Aldemîr, Kemal Ekîncî, Lokman Gunduz, Orhan Karager û Kemal Kiliç daye. Em amadene ku ji îro pê ve jî bidin. Emê jî bo ku gelê me ji rastiyan agahdar bibe di vê riyê de bimeşin. Em ji mirinê natirsin, lê yên ku ji rastiyan ditirsin, bila tirsa xwe zêdetir bikin. Em ji riya xwe venagerin."

Komela Mafên Mirovî, HEP'ê û Sazgehên Demokratîk kuştina Kemal Kiliç protestо kirin.

JI HEP'ê DU ÎSTIFA

Parlamenterê Şirnaxê Mahmût Alinak û parlamenterê Mûşê Muzafer Demîr ji HEP(Partiya Ked a Gel) ê îstifa kirin. Alinak û Demir di metnê îstifaya xwe de raxne li HEP'ê girtin û ewha gotin: "Rêvebirên HEP'ê baweriya xwe bi hêza gel neanîn. Evana pêşiya muhxalefeta demokratîk girtin. Bi vî avayî Hep jî bû partiyek ku ji sistemê re muxalefetê nake. Parti li ser însafa Zagona Bingehîn ma û alîgirên wê jî ji însafa tîmên taybetî re hatin hêştin."

Alinak û Demîr di beyana xwe di gotin ku tu pêşniyariyek van neketiye jiyanê û ji vê merhelê bi şunda di partiyê de mayina wan ne mumkun e.

Li ser îstifakirina Alinak û Demîr, Serokê Giştî yê HEP'ê Ahmet Turk ewha peyivî: " ev kesên ku xwîna şehîdan li erdê dihêlin û di dema ku hewcedariya gelê me ji xebata rêxistinî re heye direvin; xwezî sedemê reva xwe bi durustî bigotana."

Lê belê li gor rojnameyan tê gotin ku îstifa Alinak û Demir nehatiye qebulkirin.

BALAFIRA EŞREF BÎTLÎS NEGIHÎŞT LÎS

Di roja 17.02.1993'an de balafira ku Eşref Bîtlîs û çend serleşkerên Tirk tê de bûn li hewa teribî û li erdê ket; înfilaq kir û şewitî. Eşref Bîtlîs û çar leşkerên pê re mirin. Di qezayê de xebatkarek postaxanê jî birîndar bû û di pey de mir.

Eşref Bîtlîs ji bo ku here Diyarbekir bi rê ket; lê vê carê ji wî re li hev nehat û balafira wî negihîşt lîs. Di derheqê qezaya balafirê de beyanên cûr bi cûr hatin kirin. Yûsûf Ozal di beyana xwe de got ku; "Ev bûyer sabotaj e û ji alî mîlîtanên ku ketine nav ordiyê ve hatiye kirin. Ez qet bawer nakim ku ev qeza ye. Wê hukûmat nikaribe vê meselê rohnî bike. Balafir pirr nû bû û ne mumkun e ku du motorên wê bi hevdu re bişewitin."

ŞAM ZİRVESİ

Kürdistan Federe devletinin ilanıyla paniğe kapılan Türkiye, İran ve Suriye devletlerinin Ankara toplantısından sonra gerçekleştirdikleri ikinci zirve toplantısı 10 Şubat 1993'te Şam'da yapıldı. TC. İran ve Suriye Dışişleri Bakanlarının bulunduğu toplantıda alınan kararlar Kürdistan Federe Devleti üzerinde yoğunlaşıyordu:

-Bölgedeki belirsizlik devam etmektedir,

-Irak'ın birliği ve toprak bütünlüğü korunmalıdır.

-Bosna-Hersek ve Filistin konusundaki sorunlar henüz çözülmeden, başka yerlere (Kürt FD kastediliyor) müdahale edilmesi kamuoyunu rahatsız etmektedir.

-Bu toplantı ve çalışmalar hiçbir Ülkeye karşı değildir.

Toplantı sonrası, Şam ziyareti sırasında da Talabani, Zirvenin "Irak'ın İçişlerine karışmak" olduğunu ve Irak'ın egemenliğinin, bu üç ülkeden çok kendilerin; ilgilendirdiğini belirterek zirveden rahatsızlık duyduklarını söyledi."

BATMAN CEZAEVİNDE İNSANLIK DIŞI UYGULAMALAR

Bizler Batman Cezaevinde bulunan siyasi tutuklular olarak haklarımızdan mahrum durumdayız. Cezaevi yönetiminin keyfi uygulamaları gün geçtikçe artmaktadır. Bununla yetinmeyen cezaevi idaresi son iki ay içerisinde bölgemizde iç harekat adı altında uygulanan vahşice tutum ve davranışlardan cesaret alarak üzerimize insanlık dışı uygulamalarla gelmeye başladı.

Batman Cezaevi idaresi 15/2/1993 tarihinde tüm koğuş sorumlularını idareye çağırarak sorumlu arkadaşlardan bütün istek ve taleplerini bir dilekçeyle yazmalarını istemiş, idarenin bu isteğini yerine getiren sorumlu arkadaşlar da istek ve taleplerimizden oluşan dokuz maddelik bir dilekçeyle idareye gitmişlerdir.

Sorumlu arkadaşlarımızı provakasiyona getiren yönetim, aynı gün akşam saat 18 sıralarında 150 asker,subay ve assubay eşliğinde silah ve coplarla siyasi koğuşlara girip bütün arkadaşlarımızı tartaklamışlardı. Ve hatta birkaç arkadaşımız başlarına isabet eden cop ve dipçik lerin etkisiyle baygınlık geçirmişlerdir.

Bununla da yetinmeyen idare ve güvenlik güçleri koğuşlardaN 7 arkadaşımızı alıp yerlerde sürükleye sürükleye bir koğuşa kapatmıştır. Yine 16/2/1993 salı günü sabahı sayım (yani askeri iştimaya) çıkmadıkları gerekçesiyle koğuşlara giren idare ve güvenlik kuvvetleri arkadaşlarımızı tekrar tartaklayıp üç arkadaşımızı daha tecrit olarak bir başka koğuşa kapatmışlardır.

Bizler Batman'daki siyasi tutuklular da cezaevinin bu insanlık dışı uygulamalarını protesto etmek ve idarece gaspedilen haklarımızı elde etmek amacıyla 16/02/1993 tarihinden itibaren dönüşümlüsüresiz açlık grevine girmiş bulunmaktayız. Kamuoyuna duyurulur.

Batman Cezaevi
Siyasi tutukluları

Not: Tecrit edilenlerin ad ve soyadları şöyledir: Adil Yaşar, Sedat Bakır, Fahrettin İnal, Kamuran Kanaş, Şükrü İşlek, Giyasettin Bingöl, Kamuran Caf, M.Can Avcil, İhsan Öztürk ve Hayrettin Dündar.

GÜNEY KÜRDİSTAN'DA "DEMOKRATİK KÜLTÜR HAFTASI"

Irak Kürdistanı Federe Devleti Kültür Bakanlığı ile dayanışma ve Kürdistan üzerindeki kültür ambargosunu kırma amacıyla, bir kültür haftası düzenlendi.

İKP (Irak Komünist Partisi)'ye yakınlıklarıyla tanınan Nehc ile El-Mede dergileri ve Sosyalist araştırmalar Merkezi tarafından, Kürt Araştırmalar Merkezi'nin yardımlarıyla 15-21 Aralık 1992 tarihleri arasında düzenlenen "Demokratik Kültür Hafta-sı"nın açılışını Kültür Bakanı Şêrko Bêkes yaptı. Haftanın ilk gününde, resim ve karikatür sergileri ile Kitap fuarı açıldı. Ve hafta ile ilgili çeşitli mesajlar okundu. İkinci gün Kürt gazeteciliğinin sorunları üzerine bir panel düzenlendi. Kültür Haftasının üçüncü günü, Şêrko Bêkes ve bir kaç Kürt şairi Kürtçe-Arapça şiirlerinden örnekler sundular. Dördüncü gün "Ayaklanmadan sonra Kürt Kadını" konulu bir panel düzenlendi. Panele değişik meslek grupları ve politik görüşlere sahip Kürt Kadınları katıldılar. Canlı ve tartışmalı geçen panel, Kürt kadınının politik konumu açısından büyük önem taşıyordu. Beşinci gün, tekrar şiir dinletisi düzenlendi. Ve genç Kürt şairlerinin kendi şiirlerini sunmalarına olanak tanındı. Altıncı gün "Kürdistan'da insan Hakları" konulu bir panel düzenlendi. Üç panelistin katıldığı panelin ilk bölümünde konuşmalar genel olarak insan hakları ve özelde Kürdistan'da insan hakları ile ilgili düşüncelerini sundular. Panelin ikinci bölümünde ise, dinleyicilerin soruları yanıtlandı, tartışmalar yapıldı. "Demokratik Kültür Haftası", 21.12.1992 günü Kürdistan'da ekonomik durum ve bunun toplumsal etkileri üzerine yapılan panel ile son buldu.

Felat DILGEŞ di serê meha çileya paşîn de nameyekî ji berpirsiyarê Nûbiharê Sabah Kara re şandibû. Em vê nameya ku bi pirranî tê de li ser pirsên zimanê Kurdî tê rawestin çap dikin.

Medya Guneşî

Ji berpirsiyarê kovara Nûbiharê Sabah Kara re

NAMEYEK

● FELAT DILGEŞ

Kek Sabah Kara

Piştî derketina hejmara yekemîn a kovara nûbiharê, min xwest ku ez ji we re nameyekî binivîsim; di vê namayê de ji bo Nûbiharê hin gazin û pêşniyariyên xwe bînim ziman. Lê mixabin heta niha min keys nedît û îro, piştî çapbûna hejmara sêwemîn a Nûbiharê ez vê vatiniya xwe tînim cîh.

Berî her tiştî ez we pîroz dikim. Bi derengî be jî derketina kovarek ewha, wê valahiyek girîng tije bike. Vê xebata we ez kêfxweş kirim; civatek wekî civata me dîndar li kêm derên dinê hatiye dîtin. Dijminên gelê me ji vê dîndariya wî bi salan îstifade kirine; dînê îslamê di pêşveçûna netewî û civakî de wekî asteng derxistine pêşiya me. Li tu derek dinê bi qasî Kurdistanê dîn ji siyaseta dijmin re nebûye wasita. Di gel vê rastiyê dîsa jî gelê me ji dîndariya xwe tiştekî hunda nekiriye. Gelê me dîndar e; ev rastiyek me ya civakî ye. Wê dîndarên me jî hebin; lê divê dîndarî bi tu awayî li hember rastiya me ya netewî neyê bikaranîn û em destûr nedin vê yekê. Bêguman di vê pirsê de jî vatiniya herî girîng dikeve ser milên dîndarên me yên rastîn.

Xwe mensûbê civata Kurdî dîtin; li xusûsiyetên netewî yên civata Kurdî xwedî derketinê jî bi xwe re tîne û divê bîne jî. Em çiqas dîndar bin, em çiqas umetperest bin jî rastiyek me ya netewî heye: Em Kurd in. Kurdbûn, Erebbûn, Tirkbûn, Farisbûn tiştekî din; lê musilman bûn tiştekî din e. Divê em vana nekin tevî hev û neynin hember hevdu jî. Ew Ereb, Faris û Tirkên ku ji hebûna me ya netewî re tahamul nakin; ji zimanê me yê netewî re hurmet nîşan nadin; nikarin qala musilmantiyek rastîn bikin û di vî tiştî de samîmî jî nînin.

Kek Sabah Kara!

Derketina Nûbiharê destpêkek pirr girîng e. Ev tê wê manê ku êdî em Kurd di jiyana xwe ya civakî de, ji dîndaran bigire heya sosyalîstan, hêdî hêdî taybetiyên netewbûnê bi cîh tînin. Rojnama, kovar û pirtûkên Kurdî destpêka vê merheleyê ne.

Bi Kurdî derketina we gelek girîng e, lê belê: di pirsa rastnivîsê de çend gazinên min ji we hene. Ez dixwazim ku hûn van rexneyên min, rexneyên dostantiyê bizanibin Lewra armanca min (bêguman ya me tevan) zimanekî Kurdî yê tekûz û yekbûyî ye.

Herwekî ku hûn jî dizanin xebatên Mîr Celadet Bedirxan ên li ser alfabe û zimanê Kurdî bi salan dom kirin. Bêguman Celadet Bedirxan di van xebatan de bi serê xwe nebû; em dikarin bibêjin ku wî li dora kovara Hawarê ekolekî pêk anîbû. Lê ew di vê ekolê de mamoste bû, rêber bû, pêşkiş bû.

Hîmên alfabeya Kurdî bi xebatên li der û dora Hawarê hatin avêtin. Kovarên Hawar, Ronahî û Rojnama Roja Nû rastnivîsa Kurdî gihandin merheleyekî bilind. Ev xebat di salên 1930 û 1940'an de hatin kirin. Îro em bi saya van xebatan xwediyê alfabe û giramerek zimanê Kurdî ne. Yanî ne hewceye ku em qaîdên zimanê Kurdî ji nû ve kifş bikin an wekî hinekan li gora dilê xwe û pê bileyizin.

Hîmên alfabeya Kurdî bi xebatên li der û dora Hawarê hatin avêtin. Kovarên Hawar, Ronahî û Rojnama Roja Nû rastnivîsa Kurdî gihandin merheleyekî bilind. Ev xebat di salên 1930 û 1940'an de hatin kirin. Îro em bi saya van xebatan xwediyê alfabe û giramerek zimanê Kurdî ne. Yanî ne hewceye ku em qaîdên zimanê Kurdî ji nû ve kifş bikin an wekî hinekan li gora dilê xwe û pê bileyizin. Bêguman ew nayê wê manê ku di van xebatan de çewtî tunin; çewtî hene, lê belê gelek tiştên ku em niha serê xwe li ser wan diêşînin û dixwazin ji wan re çareseriyekî peyder bikin, ev tişt berê jî hatine munaqeşekirin. Yanê di nivîsa zimanê Kurdî de xebatên me yên îroyîn destpêk nînin. Divê em viya bizanibin û ji tecrûba heyî îstifade bikin.

a) Pirsa Alfabê:

Alfabeya Kurdî ji 31 tîpan pêk tê. Ez dibînim ku hûn di nivîsîna hin navên taybetî yên Tirkî de, ew tîpên ku di alfabeya Kurdî de tunin jî bikar tînin. Wekî; Süleyman, Ömer û hwd.

Tîpên "Ü" û "Ö" di alfabeya Kurdî de tunin. Em dikarin vana bi vî awayî binivîsin: "U","O".

b) Bernavên Şexsî:

Di Kurdî de du grûb bernavên şexsî hene:

Grûb 1:		Grûb 2:	
Ez	Em	Min	Me
Tu	Hûn	Te	We
Ew	Ew	Wî/Wê	Wan

Lê ez dinihêrêm ku hûn van bernavan diguhêrin û bi vî awayî dinivîsin:

Ti (Divê "**Tu**" be)
Hun (Divê "**Hûn**" be)
Mi (Divê "**Min**" be)
Hewe (Divê "**We**" be)

c) Rastnivîsa navên taybetî:

Herwekî hûn dizanin di Kurdî de zayend heye. Ji bo navên nêr pirtika zayendê "ê" ye; ji bo navê mê "a"; ji bo pirejimariya herdu zayendan "ên" e. Wekî;

Bira**yê** min
Ap**ê** min
Xwişk**a** min
Hevал**a** min
Pismam**ên** min
Hevал**ên** min

Li gor vê yekê ev "**ê**" ya ku bi navê Seîd ve dizeliqe pirtika zayendê ye û divê bi Seîd ve bizeliqe. Herwekî:

Çewt:	Rast
Seîd **ê** Nûrsî	Seîd**ê** Nûrsî
Hesen **ê** Metê	Hesen**ê** Metê
Zîn **a** Zêdan	Zîn**a** Zêdan

Bêguman zayend hergav bi nav ve nazeliqe. Wekî;

Seîdê Nûrsî **yê** zimanzan
Zîna Zêdan **a** Cizîrî
Ahmedê Xanî **yê** fîlozof û zimanzan
Şagirtên Seîdê Nûrsî **yên** welatparêz
Hesenê Metê **yê** werger.

Di van hevokan de "**yê**", "**a**" û "**ên**" zayend in û cihê tên nivîsîn.

c) Ji serê xwe pêkanîna hin peyvan

Damezrenêrê Dibistana zimanzanî ya Cenevrê Ferdînand Saussuare ewha dibêje: "Ziman malê civatê ye û bi tevayî di civatê de heye. Ne gengaz (mumkun) e ku ferdek bi tevê peyvên zimanekî bizanibe. Ferd nikarin li gor daxwazên xwe di zimanan de guhartinan çêbikin. Du taybetiyên girîng ên ziman hene:

1) Peyv ferdî,
2) Hevok civakî ye."

Gelek mixabin ev tesbîtên F.Saussuare rast derneketin. En hindik ji bo zimanên wekî zimanê me ku bi salan di bin zilm û zorê de mane. Em dinihêrin ku hinek peyv di ziman de tên bikaranîn, lê em nizanin rastiya wan çi ye. Di vî warî de zimanzan û dîroknasê me yê hêja **Malmîsanij** di hevpeyivînek xwe ya bi rojnameya Welat re nimûneyekî balkêş dide. Li gor agahdariya ku **Malmîsanij** dide, **Ebdurehman Zebîhî** li Tebrîzê di kovara "**Nîştimanî**" de, peyva "**Berwarî**" di şûna tarîx (dîrok)ê de bikartîne. Di pey de ev nivîskar bi xwe beyan dike ku ev peyv (Berwarî) bi çewtî hatiye bikar anîn û navê herêmekê ye. Nivîskar dev ji bikaranîna vê peyvê berdide, lê mixabin kesên din di nivîsên xwe de vê peyvê bikartînin.(Welat, 14-20 Adar'a 1992'an)

Helbet dilê me dixwaze ku em tevê ramanên xwe bi Kurdî bînin ziman û ji peyvên biyanî jî îstifade nekin. Lê divê ev daxwaz nebe sedemê çewtiyan. Li gor dîtina min tiştê girîng gramera Kurdî ye. Heke em peyveke biyanî bikarbînin jî, divê em wê li gor qaîdeyên gramera Kurdî bikarbînin. Hin peyvên nû yên ku di kovra we de hatine bikar anîn ev in: "Dîgeran", "tobeqebûlvan", "dehşetnak", "hêsanvan", "şablonvan", "dijraberî", "zanûşker", "bilindvan", "ayetname", "hedîsename", "jiyanname", "weşanname", "zarûkname", "mehname".

Wusa xuya ye ku we ji van "nameyan"û paşpirtika van pirr heskiriye.

Di kurmancî de paşpirtikên "dar", "ker", "kar", "van", "mend", "bend", "saz" bi têgihên nêzî hevdu ne. Lê gava ku ev paşpirtik bi navan ve dizeliqin û rengdêran pêktinin, têgihên cihê didin û herweha em nikarin van paşpirtikan di şûna hev de bikarbînin. Dema ku em van paşpirtikan vergerînin Tirkî, tev bi mana "ci-cî" ne; lê wekî "ci-cî" ya Tirkî nayên bikaranîn. Em dikarin bibêjin "karker", lê em nikarin bibêjin "karvan".

Çen nimûne di vê mijarê de:

Çewt	Rast
Karvan	Karker
Cotvan	Cotkar
Bilûrkar	Bilûrvan
Diranvan	Diransaz
Rojnamekar	Rojnameger/ rojnamevan
Sazvan	Sazbend
Aqilvan	Aqilmend
Mastkar	Mastvan
Tirşikkar	Tirşikvan

Di pirsa "nameyan" de jî hûn di bin bandûra Farisî de mane. Zimanên Farisî û Kurdî di grûbekî de ne; lê li gor gramerên xwe du zimanên ji hevdu cihê ne. Heke em bi mantiqa Farisî tevger bikin; emê nikaribin zimanê xwe li ser bingehek zanistî bidin rûniştin.

Di Kurdî de peyvên "rojane", "heftane", "mehane", "salane" hene (ku bi Tirkî "gunluk", "haftalik", "aylik" û "yillik"in). Îcar ev "mehname" ji kuderê derket û emê vê peyvê li gor rêzimana Kurdî çewa îzah bikin?

Herweha peyvên "zanişker" û "dijraberî" jî dikarin bên munaqeşekirin. Bi qaydê ku ez dizanim rastiya van peyvan ewha ye:

Dijber-dijberî (zidd-ziddî, karşit-karşitlik)

Xwendekar:Şagirt e. Peyva "zanişker" ji Peyva "daneşger"a Farisî hatibe stendin jî ne bi têgaha xwendevan (talebe) e. Xwendevan bi Farisî "daneşçû" ye. Herweha peyva "zanişker" ji lêkera "zaninê" hatibe pêkanin ji, bi têgiha xwe ji xwendekar (talabe) zêdetir nêzikî peyva alim (bilgîn) e.

d) Di nivîsan de hin hevokên we li gor qaîdeyên rêzimana Kurdî çewt in. Ez li jêr çend nimûneyan dinivîsim:

Çewt	Rast
Navê esliyê xwe binivîsin.	Navên xwe yên eslî binivîsin
Nod ji sedî nameyên ku...	Ji sedan (an sedî) not nameyên ku...
Bra Elî...	Birayê Elî
Heval û hogirê xwe	Heval û hogirên xwe
Birayê me rast dibêje; em jî vê difikirin...	Birayê me rast dibêje; em jî viya (an ewha) difikirin
Di nameya spehiya xwe de	Di nameya xwe ya spehî de
Tiştê ku tu jê fam dike...	Tiştê ku tu jê fam dikî...

Not: Ev nimûne ji nivîsa bi navê "Êdî ne wextê navê mustear e" hatin girtin.

Bi silavên germ we û xebatkarên Nûbiharê pîroz dikim û serkeftina we dixwazim.

Kurdnaseka Fransî JOYCE BLAU

● Mahmûd Lewendî

Gelek Kurdologên biyanî hene ku ji alî me Kurdan ve baş nayên naskirin. Hinek ji wan, me tenê navê wan bihistiye, yan jî mumkun e ku tenê kitêb an meqaleyek wan bi ber çavê me ketibe.

Îro ji wan Kurdolog û Kurdnasan em dikarin navê gelekan bijmêrin; Her wekî M. Garzonî, A.Jaba, M.F. Justî, M. Hartmann, Rundenko, Le Coq, R. Lescot, B. Nikitin, T. Bois, P. Beidar. Mac Kenzie, M.V. Bruinnessen, V. Minorsky, Joyce Blau, Nyberg, C.J. Edmonds, E.N.Mc.Carus, A.Socin û hîn gelekên din. Gelo di derheqê jiyan û xe-bata van kesan de ji alî me Kurdan ve çi û çiqas hatiye nivîsîn? Ku van kesan jî bi kar û xebatên xwe piştgiriya gelê Kurd û tarîx û ziman û kultura wî kirine.

Di vê nivîsa xwe de emê qala jiyan û xebata Kurdnasekê bikin. Ev Kurdnasa me Joyce Blau ye, ku nuha li Parîsê, li Unîversîta Sorbonnê seroka beşê Kurdî ye.

Joyce Blau bi eslê xwe Fransî ye. Di 18'yê Adara 1932'an de li bajarê Qahîreyê (Misir) hatiye dunyê. Heta lîseyê li Qahîrê xwendiye, piştre xwendina xwe li Parîsê domandiyê.

Di 1959'an de li Parîsê di Enstîtuya Zimanên Rojhelatî de dîploma beşê Erebî girtiye.

Di 1962'an de li Brukselê li Unîversîta Azad (Universite Libre) metrisa xwe li ser Erebî amade kiriye. Di sala 1966'an de dîsa li Parîsê li Enstituya Zimanên Rojhelatî beşê Kurdî temam kiriye. Di 1969'an de her di wê mektebê de dîploma beşê Farisî jî girtiye. Di 1973'an de jî li Unîversîta Sorbonnê di beşê Rojhelat û Etnolojî de doktora dereca 3'yan (docteur de 3.cycle) girtiye.

Joyce Blau ji bilî zimanê xwe Fransî ew her weha bi Îngilîzî, Erebî, Farisî, Rûsî û Kurdî (Kurmancî-Soranî) jî dizane.

Joyce Blau ji 1970'yî vir de ye ku li Parîsê di Unîversîta Sorbonnê de, li qismê Zanîngeha Rojhelatî (Ecole Netional des Langues Orientales Vivantes), di beşê Kurdî de dersên zimanê Kurdî (Kurmancî û Soranî) û tarix û medeniyeta Kurdî dide.

Gelo Joyce Blau ji ber çi sedeman an jî bi tesîra çi û kê dest bi xebata li ser ziman û edebîyat û tarîxa Kurdî kir? Ev yeka me ji wê bi xwe pirsî, weha got:

"Di 1969'an de li Parîsê, min Kamûran Bedirxan nas kir. Bi tesîr û alîkariya wî, min dest pê kir, li ser pirsa Kurdî xebitîm. Her weha zimanê Kurdî jî ez li ber destê wî fêr bûm. Di 1963'yan de min teza xwe ya li ser Kurdan jî dî-sa bi alîkariya wî nivîsand.

Di 1965'an de ji bo dîtina Thomas Bois ez çûm Beyrûdê. Li wê derê min ew dît. Tesîra wî jî gelekî li ser min çê bû ku vê xebata xwe ya li ser Kurdan bidomînim. Ez dikarim bi dilxweşî bibêjim ku di vî warî de mamostayê min ê herî mezin û baş bê guman Thomas Bois bû. Çi ji alî materyal û kitêban û ci jî ji alî malûmatên devkî yên li ser Kurdan be, wî gelekî alîkariya min kir.

Thomas Bois kitêbxana xwe ji bo min amade kiribû, her wext min çi bixwesta qet texsîr nedikir...

Di 1970'yî de li Parîsê di Zanîngeha Zimanên Rojhelatî de min dest bi mamostetiya zimanê Kurdî kir. Berî min Kamûran Bedirxan mamostê beşê Kurdî bû, lê piştî ku ew teqawîd bû, ez ketim şûna wî...

Ev beşê Kurdî di 1945'an de ji alî Roger Lescot ve hat vekirin û ew bi xwe jî mamostê vî beşî bû. Di 1946'an de Roger Lescot ji ber hin kar û barên resmî çû Şamê û ji wê tarîxê heta 1970'yî Kamûran Bedirxan mamostetiya beşê Kurdî kir.

Di vê zanîngehê de ji 1945'an heta 1973'an tenê dersê Kurmancî dihat daîn. Lê ji 1973'an û şûn de me dest bi Soranî jî kir. Ji wê rojê heta îro em di her du salên pêşîn de Soranî û di herdu salên dawîn de jî li gel Soranî dersa Kurmancî jî didin (beşê Kurdî çar sal e).

> "Di1969'an de li Parîsê, min Kamûran Bedirxan nas kir. Bi tesîr û alîkariya wî, min dest pê kir, li ser pirsa Kurdî xebitîm. Her weha zimanê Kurdî jî ez li ber destê wî fêr bûm. Di 1963'an de min teza xwe ya li ser Kurdan jî dîsa bi alîkariya wî nivîsand.

Piştre li gel ziman, me dest bi dersa Tarîx û Medeniyeta Kurdî jî kir ku ev ders jî ji 1975'an û vir de ye her tê daîn.

Di nabêna salên 1976-1978'an de Dr. A. Qasimlo jî di beşê Kurdî de wek mamoste kar kir. Wî bi taybetî dersa Tarîx û Medeniyeta Kurdan dida, lê piştre çû Kurdistana Îranê..."

Joyce Blau ji bo vê xebata xwe ya li ser Kurdan, gelek caran çûye Kurdistanê û welatê ku Kurd lê hene. Ji van gerên wê hinek li gor tarîxa xwe ev in:

1965- Lubnan(Beyrûd), bi Thomas Bois û Kurdên Beyrûdê re têkilî daniye.

1966-Sovyet (Leningrad), Qanadê Kurdo û Kurdên Lenîngradê dîtiye.

1967- Lubnan û Kurdistana Iraqê (Amêdî, Zaxo û Sincar).

1968- Kurdistana Iraqê (Hewlêr û Kerkûk)

1970- Çûye Silêmaniyê, Ranyayê û Hecî Umranê, di vê gera xwe de wê Mele Mistefa Barzanî jî dîtiye. Kamûran Bedirxan jî li wê derê bûye.

1971-Sovyet (Moskova, Lenîngrad), li gel Kurdên wê derê têkilî daniye.

1972- Sovyet (Moskova, Lenîngrad), çûye cem Casimê Celîl.

1973- Iraq (Bexdad), çûye cem hin Kurdên Bexdadê.

1974- Îran (Tehran, Loristan, Şahar Mahal, Kermanşah).

1976- Îran (Tehran, Loristan, Şahar Mahal, Elam) ji bo xebata xwe ya li ser zimanê Lurrî çûye bi Kurdên van deran re pêwendî daniye.

1980- Îsraîl (Tel Awîw, Qudus), di vê gera xwe de li ser Kurdên Yahûdî xebitiye.

1981- Îsraîl (Qudus), li ser daxwaza Unîversîta Hebreîk a Qudusê du mehan di vê Unîversîtê de dersa Kurdî daye.

Berhemên Wê:

Hinek ji kitêbên wê yên çapkirî ev in:

1- Le Problem Kurde, Essai Historique et Sociologique (Pirsa Kurdan, Serlêdanek Tarîxî û Sosyolojîk), Bruksel, 1963, 80 rûpel.

2- Dictionnaire Kurde-Français-Anglais, (Ferhenga Kurdî-Fransî-Îngilîzî), Bruksel, 1965, XIX+259 rûpel e. Ev ferheng piştre Dr. Şivan wergerand Tirkî û bi navê "Ferhenga Kurdî-Tirkî" di 1971'an de li Ewrûpayê hat çapkirin. Ev ferheng cara 2. di 1975'an de di nav "Weşanên Şivan" de li Belçîkayê hat çapkirin, 109 rûpel e, tê de nêzîkî 10 hezar peyv hene.

3- Textes Kurdes Kurmandji (Tekstên Kurdî-Kurmancî), Wiesbaden, 1968

4- Le Kurde d'Amadiya et du Djabal Sindjar-Analyse Linguistique, Textes Folklorique, Glossarires (Kurdiya Amadiyê û Cebel Sincarê, Analîza Lenguîstîkî, Tekstên Folklorîk û Ferhengok), Parîs, 1975, 254 rûpel.

5- Les Langues Îraniennes, I.M. Oranskij (Zimanên Îranî) Parîs, 1977, 239 rûpel. (Kitêba alimê Rûsî L. M. Oranskij ji Rûsî wergerandiye Fransî).

6- Manuel De Kurde-Sorani (Rehbera Kurdî-Soranî), Parîs, 1980, 286 rûpel e.

Kitêb li ser gramera Soranî ye ku ji bo Unîversîtê hatiye amade kirin. Di rûpelên dawî de cih daye ferhengokeke Fransî-Kurdî û Kurdî-Fransî jî.

7- Les Perles d'un Colliers (Mirwariyên Gerdenê) Parîs, 1981, 95 rûpel. Tê de tekstên Soranî hene, ji bo Zanîngehê hatiye amade kirin.

8- Memoir du Kurdistan (Bîranîna Kurdistanê), Parîs, 1984, 224 rûpel. Ev kitêb li ser edebiyata devkî û nivîskî ya Kurdî ye. Her weha tê de bi awayekî kronolojîk behsa şaîr û nivîskarên Kurdan jî dike.

9- Contes Kurdes (Çîrokên Kurdî), Parîs, 1986, 170 rûpel. Bîst û yek çîrokên Kurdî wergerandiye Fransî.

10- Element de Grammaire Sorani (Elementên Gramera Soranî), Parîs, 1975, 90 rûpel, Çapa 2. ji bo zanîngehê hatîye amadekirin.

11- Kurtçe/Turkçe, Kurtçe/Fransizca, Kurtçe/Îngîlîzce Sozluk, Sosyal Yayinlari Îstenbol, 1991, 342 rûpel

12- Bîblîyografya Kitêbên Kurdî, Parîs 1992

Herweha di gelek kovar û rojnameyan de gelek meqaleyên wê jî derketine. Ji wan hinekan em li vê derê dinivîsin:

- "Le Mouvement Nationel Kurde" (Tevgera Netewî ya Kurda), kovara Le Temps Modernes, no: 456-457 (Temmuz-Tebax 1984), Parîs, r: 461-447. Ew di vê nivîsa xwe de bi taybetî li ser Tevgera Kurdên Tirkiyê sekiniye.

- "Problemes in the Unifiction of Kurdish Language" (Pirsa Yekîtiya Zimanê Kurdî), kovara New Pesh-Merga, no 18 (1984), Nacka (Swêd), rûpel: 14-19)

- "Kurtçe Dîlbîlîm ve Sozluk Çalişmalari" (Xebatên Lenguîstîkî û Ferhengî yên Kurdî), kovar Studia Kurdica, Paris, no: 1-3, sal: 2 (Nîsan 1985), rûpel: 60-71

- "Trois Textes de Folklore Kurde" (Sê Tekstên Folklorîk ên Kurdî), kovara Correspondance d'Orient-Etudes, Paris, 1980, rûpel: 29-50

- "Les Kurdes" (Bîblîyografya Kitabên Kurdî), di kovara Studica Îranîca/ Abstracta Îranîca, Paris, no 1-6 (1978-1983), Ev kovar ji alî beşê Îranolojî ya Enstîtuya Fransa ya Tehranê li Parîsê her sal hejmarek wê derdikeve.

- "Pirtûkên Nû", Hêvî (kovara Enstîtuya Kurdî ya Parîsê), no: 1-5 (1983-1986), Di her hejmareke Hêviyê de wek bîblîyografya behsa kitêbên Kurdî dike.

- "Les Juifs aux Kurdistan" (Yahûdiyên Kurdistanê), Bulletin de l'Assocation des Anciens Eleves, Belçîka, Fevrier 1986, rûpel: 20-28

Joyce Blau her weha di gelek ansîklopediyan de maddeya Kurd û Kurdistanê jî nivîsiye. Ji van ansîklopediyan jî bi taybetî "Dictionnaire Des Literatures-Larousse, volum: 1-2, Parîs, 1985" ya herî girîngtir e. Ji ber ku ev ansîklopedî cara yekem e ku cih dide nivîseke li ser edebiyata Kurdî. Muhîmmiyeta vê ansîklopediyê ew e ku kutubxaneyên sereke yên hemû dewletan vê ansîklopediyê dikirin. Joyce Blau di beşê 1. a vê ansîklopediyê de li ser van kesan nivîsiye:

Ereb Şemo- rûpel: 298
Cîgerxwîn- rûpel: 458
Goran- rûpel: 642
Hêmin- rûpel: 697
Ehmedê Xanî- rûpel: 832
Hacî Qadirî Koyî- rûpel: 847

Her weha di rûpela 688'an de jî meqaleyek li ser kovara Hawar (1932)ê nivîsiye. Ji rûpel 851 ta 853 jî meqaleyek dûr û dirêj bi tevayî li ser edebiyata Kurdî nivîsiye.

Joyce Blau ji bo xebatên xwe yên musteqbelê jî programeke dûr û dirêj amade kiriye. Lê ji xebata wê bê guman ya herî mezin teza wê ya "doctota d'etat" e ku li ser zimanê Lurrî ye. Ew di vê teza xwe de dide diyar kirin ku Lurrî ya Biçûk zaraveyeke Kurdî ye.

DÜNDEN BUGÜNE UZANMAK

● Mustafa AYDOĞAN

Tarihi gerçeklerin önemsiz sayıldığı ve özellikle bazı gerçeklerin anımsanmasının bile, kimi çevreler tarafından, ne yazık ki tehlikeli sayılabileceği bir dönemde, tarih sayfalarının arasında özellikle ülkemiz ile ilgili olarak yaşanmış gerçekleri yeniden anımsama önerisinde bulunmak, pek akılcı sayılmaz, herhalde. Ama zaten dünyayı yorumlama ve bu yorumlamanın ışığında değiştirmeye ve dönüştürmeye çalışanların çabalarının, tüm değerlere sırt çevirerek "çağı yakaladıklarına" inananlar tarafından akılcı olmamakla değerlendirilmesinin moda haline geldiği bir dönemi yaşamıyor muyuz? Ayrıca bir tarih sohbetini, bu sohbetin özellikle batılı güçlere ilişkin olan bölümüne yönelecek önyargılara hazırlıklı olarak yapmak, dünün sık sık yinelenen, ama günümüzde unutulmaya yüz tutmuş gerçeklerini belleklerde dürtmeye çalışmak açısından yararlıdır, diye düşünüyorum.

Daha önce yazdığım bir yazının son bölümüne, yinelemekten bıkmadığım aşağıdaki satırları yazmıştım. Gerçekleri yinelemekten hala bıkmadığım için, bu yazıma da sözkonusu satırlarla başlamak istiyorum. Yılları sayılı olan 20. yüzyılda ülkemizin, sömürgeci boyunduruk altında ve çağın karakterine yabancı geri ekonomik ve toplumsal ilişkileri yaşaması durumu varlığını koruyor. Bizi bağlı kılan zincirleri kırmayı sağlayabilecek düzeyde örgütlenip eyleme geçemediğimiz gerçeği olduğu gibi duruyor.

Halkımızın tüm gelişme süreçleri, tarihin belli dönemlerinde saldırıya uğramıştır. Ülke tarihimiz, bir anlamda istila ve işgal dalgalarının da tarihidir. Yüzyıllardan bu yana yapılan müdahaleler; yağmalama, yıkım ve soykırım olarak özetlenebilir. Bugünkü geri yapının temel nedeni de, toplumumuzun iç dinamikleriyle gelişmesini engelleyen sömürgecilik ve istila-işgal dalgalarının yarattığı tahribatlardır. Geri bıraktırılmışlık olgusunun ortadan kaldırılmasıyla sömürgeciliğin yıkılması ve istila-işgal dalgalarının son bulması arasında dolaysız bir bağlantı vardır. Tarih, ülkemizin savaşların alanı olduğunun da tanığıdır. İstila dalgalarının ard arda gelmesi, tahribatları onarılmaz kılıyordu. Moğolların uzun süreli saldırılarının yaraları sarılmadan, bu kez onlardan geri kalmayacak olan Osmanlılar tarafından ülkemiz, çeşitli etkenlerin yanı sıra jeopolitik konumundan ötürü İran'a, Suriye'ye ve Mısır'a kadar uzanmanın aracı olarak değerlendirilmeye çalışılacaktı. Yavuz Sultan Selim komutasındaki Osmanlı ordusu, Şah İsmail ile tarihi hesaplaşmasını topraklarımızda yapar ve Çaldıran yenilgisinden sonra, doğuya ve güneye doğru gelişmenin olanaklarına kavuşur... Eğer tarih bilgimizi biraz daha yoklarsak, 1071 yılında yapılan ve tarihe Malazgirt Savaşı olarak geçen, Romen Diyojen ile Alpaslan arasındaki hesaplaşmaya da Kürdistan'ın sahne olduğunu anımsayabiliriz. Sözünü ettiğim savaşta ülkemiz, batıya doğru yayılmanın zemini olarak değerlendirilmişti. Kısacası ülkemiz hem batıya hem de doğuya açılmak isteyenlerin istilalarıyla inleyip durmuş. Yazının amacı, istila dalgalarının tarihi değil, kuşkusuz. Fakat ülkemizin jeopolitik konumundan ötürü, dün nasıl büyük imparatorlukların ilgi alanında kalmışsa, jeopolitik konumuna daha sonra büyük petrol yataklarının eklenmesiyle, bugün de Ortadoğu'ya yönelik müdahalelerin ve körfezi kontrol altında tutmanın zemini olarak değerlendirildiğine işaret etmek istiyorum. Böylece, farklı tarihsel aşamalarda, yabancıların ülkemize yaklaşımlarında nitel bir farklılık olmadığını da belirtmek istiyorum.

Halkımız tüm istila dalgalarına ve yabancı boyunduruğa karşı direnişle yanıt vermiştir. Var olmak ile yok olmayı ayıran ince çizgide, kimliğini ve yaşama hakkını korumayı denemiştir. Kürt halkının savaşımı yeni değil, kuşkusuz. Ama ilgi çok yeni! Sözkonusu ilgi ile Ortadoğu petrollerini güvence altına almak arasında açık bir ilişki vardır. 20. yüzyılın başında, çok kısa bir süre için de olsa, batılıların ilgisine mazhar olabilmiştik. Ama tarih, onların bu sorunla çıkarları bağlamında ilgilendiklerine tanıktır. Sevr'de öne çıkardılar; Lozan'da sessizce gömdüler! Bu başarılarında, diğer faktörlerin yanı sıra, Kürdistan'ın o günkü sosyo-ekonomik gelişkinlik düzeyi ile ulusumuzun bu temelde yükselen bağlarının güçsüzlüğü ve kendini ulus olarak örgütleme konusunda, andığım nesnellikten kaynaklanan geri durumu büyük rol oynamıştır.

80'li ve 90'lı yıllar hem dünyamızda hem de bölgemizde büyük olayların yaşandığı yıllar olarak tarihe geçecektir. Bu dönem aynı zamanda, insanlığın galiplerin insafına terkedildiği bir uluslararası ilişkiler ortamının da tanığı olacaktır. Ülkemiz açısından da, hem Güney'de yeşeren umutların boyutlanma özelliğini gösterdiği ve hem de onarılması güç olan tahribat yılları olarak anımsanacaktır. 12 Eylül 1980 tarihinde, ülkemizin en büyük parçasını egemenliği altında bulunduran Türkiye'de askeri bir darbe oluyor. 21 Eylül 1980 tarihinde ise ülkemizin güney ve doğu parçalarını egemenlikleri altında bulunduran Irak ve İran, uzun sürecek bir savaşa başlıyorlar. Bölgemizde meydana gelen sözkonusu iki olayla halkımızın ulusal kurtuluş savaşımını geriletmeye yönelik çabalar arasında güçlü bir bağlantı vardır. 12 Eylül darbesi, ulusal demokratik muhalefeti yok etmeyi amaçladığını tartışmaya yer bırakmayacak bir biçimde ortaya koydu. Bu süreçte, sözkonusu muhalefet ağır saldırılara maruz kaldı. Toplumun tümünün potansiyel tehlike olarak algılandığı bu dönemde, tanık olunan saldırılar, toplumun geniş kesimini derinden etkiledi. Irak ve İran arasında 1975 yılında yapılan antlaşmada, yine bu halk saldırıya ve baskıya maruz kalmıştı. Sözkonusu antlaşmanın neden olduğu savaş ise daha acılı bir süreci başlattı. Bilindiği gibi, Irak ve İran arasında 1975 yılında yapılan ve Güney'deki Kürt hareketinin bastırılmasına karşılık, Irak tarafından İran'a verilen ödünleri içeren antlaşma, Irak tarafından tek taraflı olarak feshedilmişti. Irak, mollalar iktidarının henüz iyice yerine oturmadığı bu dönemi fırsat bilerek, antlaşmanın İran'a sağladığı avantajları tersine çevirmek istedi. Bu savaşın daha sonra topraklarımıza kaydırılması ve uzun bir dönem burada sürdürülmesi, onarılması çok güç olan büyük yıkımlara yol açtı.

Kimyasal silahların etkisi halkımızın üzerinde denendi. Hiroşima ve Nagazaki'de insanlığa karşı işlenen suç, 21. yüzyılın eşiğinde Halebçe'de yinelendi. Suçun boyutunun gerektirdiği tepkinin özlemi hala duyulmaktadır. Burada Guernica tablosunu yaparak tarihe ışık tutan Picasso'yu ve onun onurlu davranışını anmadan geçmek istemiyorum. Durum, "Halebçe'nin tablosunu yapabilecek yürekli bir ezen ulus aydını aranıyor" u dedirtiyor, insana.

Ortadoğu'da meydana gelen ve yukarıda adlarını andığım iki önemli olaydan en yakından etkilenen, Kürt toplumu ve ulusal kurtuluş hareketimiz olmuştur. Savaşın ve askeri darbenin, hem Doğu Kürdistan, hem Güney Kürdistan ve hem de Kuzey Kürdistan'da yarattığı ekonomik ve sosyal sonuçlar, ağırlığını hala hissettiriyor. Hem darbe olayında, hem de savaşın gündeme gelmesinde, emperyalizmin bölgemize yönelik politikalarıyla sözünü ettiğim ülkelerin iç durumundan kaynaklanan olguların rolünü küçümsemiyorum, kuşkusuz. Burada amaç, adını andığım iki olayın, halkımızın gelişme süreçlerini etkilemeleriyle ilgili yönüne dikkat çekmektir. Her iki olayda da, ülkemizin ulusal kurtuluşçu güçleri ve bir bütün olarak halkımız ağır darbelerle karşı karşıya kalmıştır.

Kürtler sözkonusu olduğunda, farklı sömürgeci devletlerin anlaşmazlıklarını erteleyebileceklerine bir kez daha tanık olundu. Ülkemizi egemenliği altında bulunduran devletler herhangi bir parçamızda ortaya çıkacak bir direnme hareketini bastırmak için statükonun belirlendiği tarihten bu yana, hep birlikte hareket edebilmenin koşullarına sahip olmuştur. Bu amaç için tarih sahnesinde çeşitli paktlar belirmiştir. Bunlardan 8 Temmuz 1937 yılında Sâdabad Sarayı'nda, aynı adla anılan antlaşmanın 7. maddesini buraya yazıyorum ve bu maddenin diğer tüm paktların ortak teması olduğunu ekliyorum: **"Birbirlerine komşu olan bu devletlerden (Türkiye, İran, Irak bn.) herbiri kendi siyasi sınırları içerisinde ya da hudutlarında vaki olabilecek ve merkezi otoriteye doğru yöneltilmiş her türlü harekete ya da silahlı eşkiya gruplarına karşı, emniyeti ve güvenliği sağlamak amacıyla sınırda ya da o memleketin herhangi bir toprak bölümünde otoriteyi yeniden kurmak için, birlikte ve beraberce harekete geçeceklerdir."** Yukarıya aldığım maddeden de anlaşılacağı gibi, aralarındaki tüm anlaşmazlıklara karşın, Kürtleri ilgilendiren herhangi bir olayda birlikte davranmak, sömürgeci devletlerin amaçlarının belirgin özelliği olarak ortaya çıkıyor. Şimdiye dek bu zorunluluğu yerine getirmenin olanaklarına sürekli sahip olabilmişler. Sözünü ettiğim devletler, aralarındaki anlaşmazlıklara konu olan sorunların çözümünde, üstünlük elde etmenin koşullarını yaratmaya yönelik olarak da, kimi parçalardaki Kürt hareklerine sınırlı ve amaçlı destek vermektedir. Ama bu olay, sömürgecilerin birlikte davranma koşullarını hiç bir zaman ortadan kaldırmamıştır. Kürt örgütlerine yönelik bu tür taktiklerin hala uygulama alanı bulabilmesi ve özellikle örneklerden biri olan İran ve Irak'la ilişkiler çerçevesinde yaşanan acılı süreç, Kürdistan'da sömürgeciliğe karşı savaşımın bütünselliğinden koparılması ve ulusal davranışı örgütlemeye yönelik çabaların ilgi odağına oturtulamamasının ürünü olarak, Kürt ulusunun savaşımına uluslararası alanda gölge düşürücülüğü ve prestij kaybettiriciliği koşullandırmaktadır. Bunu hep birlikte yaşadık ve faturasının ağır olduğuna tanık olduk. Ülkemizin çeşitli parçalarında savaşım yürüten örgütlerin, ilişkilerinde, bu yanlışı hala aşamadıkları görülüyor. Bu tür ilişkilerin masumane gerekçeleri hazır, ama sözkonusu ilişkilerin tahribatları ve yarattığı sonuçlar değişmez. Son dönemlerde, Türkiye'nin de bu taktiğe sarılması, kaygılarımızın daha da artmasına neden olmaktadır. Son Ankara ve Şam toplantıları da ülkemiz sözkonusu olduğunda, ilgili ülkelerin her şeye karşın birlikte davranmakta kararlı olduklarını tartışmaya yer bırakmayacak bir biçimde, bir kez daha ortaya koymuştur.

Son Körfez Savaşı, Saddam'ın Kuveyte girmesini bahane eden ABD'nin, Sabah'ı yeniden işbaşına getirmeyi amaç edinen(!) harekati ile başlatıldı. BM'nin işlevinin pratik olarak ABD'ye devredildiği bu süreçte, Bush yönetimi bir ülkenin bir başka ülkenin sınırlarını ihlal etmesine, insanlık ve demokrasi adına, göz yummayacağını açıkladı. Bu konuda, kitle iletişim araçları devreye sokuldu ve görüşler, öngörülen amaçlar doğrultusunda biçimlendirilmeye çalışıldı. Bu kural, Panama, Nikaragua, Grenada vb. dosyalar açılarak ABD'ye uygulansaydı, insanlığın hışmına uğrardı.

Sözünü ettiğim devletler, aralarındaki anlaşmazlıklara konu olan sorunların çözümünde, üstünlük elde etmenin koşullarını yaratmaya yönelik olarak da, kimi paçalardaki Kürt hareklerine sınırlı ve amaçlı destek vermektedir. Ama bu olay, sömürgecilerin birlikte davranma koşullarını hiç bir zaman ortadan kaldırmamıştır. Kürt örgütlerine yönelik bu tür taktiklerin hala uygulama alanı bulabilmesi ve özellikle örneklerden biri olan İran ve Irak'la ilişkiler çerçevesinde yaşanan acılı süreç, Kürdistan'da sömürgeciliğe karşı savaşımın bütünselliğinden koparılması ve ulusal davranışı örgütlemeye yönelik çabaların ilgi odağına oturtulamamasının ürünü olarak, Kürt ulusunun savaşımına uluslararası alanda gölge düşürücülüğü ve prestij kaybettiriciliği koşullandırmaktadır. Bunu hep birlikte yaşadık ve faturasının ağır olduğuna tanık olduk. Ülkemizin çeşitli parçalarında savaşım yürüten örgütlerin ilişkilerinde, bu yanlışı hala aşamadıkları görülüyor. Bu tür ilişkilerin masumane gerekçeleri hazır, ama sözkonusu ilişkilerin tahribatları ve yarattığı sonuçlar değişmez.

Duyarlılık yerini umursamazlığa bırakmış görünüyor. Yine aynı kural, 20. yüzyılın başında, topraklarımızı zorla işgal edip, bugünkü durumumuzun böylece belirlenmesinde temel rol oynayanlardan İngiltere ve Fransa'ya uygulansaydı, benzer bir durum yaşanacaktı, kuşkusuz. Bölgede en haksız savaşlardan biri, Kürdistan'ı paylaşan devletlerin halkımızı soykırıma tabi tutan savaşıdır. Kuveyt işgalinde öne çıkarılan ilkeler, Kürtler sözkonusu olduğunda hemen unutulabiliyor ve sözkonusu devletlerin toprak bütünlüğüne saygı ön plana çıkarılıyor. Ayrıca, Türkiye'nin, Güney Kürdistan'a yönelik saldırıları da, tartışılmaya değer bulunmuyor.

Saddam'ı onlar yarattı; sekiz yıl süren savaş boyunca da, en büyük destek özellikle, BM Güvenlik Konseyi'nin daimi üyelerinden sağlandı. Kuveyt'in Irak ordusu tarafından işgal edileceği biliniyordu ve hatta Irak, bu konuda gizlice özendirildi de. Ama bu bahane çok ustaca değerlendirildi ve sonuçta, Ortadoğu'ya iyice yerleşildi. Bu savaşta da faturanın büyük bir bölümü Kürtlere ödetildi. Milyonlarca Kürt, kurtardıkları kentlerden dağlara, oradan da Kuzey ve Doğu Kürdistan'a doğru yola çıktılar. Böylece görüntüsü günlerce evimize taşınacak olan, son yılların en büyük insanlık dramı yaşandı. Körfez savaşı ve sonrasında ülkemizin Güney'inde, umut ve yıkıntı iç içe yaşandı. Önce yıkıntılar görmezlikten gelindi. Ama daha sonra, milyonlarca insanın göçü dünyayı ayağa kaldırınca, yıkıntılar diyarını yeniden yaşanır hale getirebilmenin olanakları gündeme geldi. 32. paralel ile ilgili olarak alınan karar, toptan göç etmiş bir halka ülkesini yeniden kurmak için tarihi bir fırsat tanıdı. Karar alma süreçlerine egemen olanların ikili tutumundan ötürü, acı ve umudu bir arada tadan Kürtler, son Ankara toplantısının da gösterdiği gibi, bölge devletlerinin arzu etmediği bir süreci başlattılar. Ve şimdilik süreç, bölge devletlerinin iradesine rağmen gelişmektedir.

Bölgede yüzyılların devlet deneyimine sahip ülkelerde örneğine rastlanamayacak biçimde, özgür bir ortamda gerçekleşen seçim ve ardından federe devlet ilanı, modern tarihimizde ele geçirdiğimiz en büyük ulusal mevzidir. Aynı zamanda en uzun ömürlü olanı... Dünya Kürt realitesine alışmak zorunda. Mahabad Cumhuriyeti'nin kurulmasında ve çok kısa bir süre için bile olsa, yaşatılmasında, İran topraklarındaki varlığı ile önemli bir rol oynayan Kızıl Ordu'yu saymazsak; bugün Kürtler, özellikle de Güney'deki Kürtler çeşitli dezavantajların yanı sıra, yabancı bir gücün bölgede bulunmasını, ulusal kazanımların korunması açısından önemli görmektedirler. Sözkonusu yabancı gücün bölgedeki varlığı Kürt ulusal kazanımlarını korumak için değildir, kuşkusuz. Ortada fiili bir durum var. Bu durum, şimdilik Kürtlerin de işine yarıyor. Mahabad'ın kurulduğu dönemde de fiili bir durum yaşanıyordu ve Mahabad bu ortamın özelliklerinin Kürtler açısından değerlendirilmesinin bir ürünü olarak gündeme geldi. Bu ortamı koşullandıran özellikler ortadan kalkınca, Mahabad da mantıki sonucuyla kucaklaştı. Günümüzün Kürt toplumu ile Mahabad'a sahne olan Kürt toplumu arasında büyük bir fark var kuşkusuz. Günümüzün Kürt toplumu, hem sosyal ve ekonomik gelişkinlik, hem de farklı parçaların ilişkileri ve uluslaşma yolunda varılan düzey açısından, Mahabad ile karşılaştırılamayacak ölçüde farklılıklar göstermektedir. Ayrıca dünyamız da İkinci Dünya Savaşı koşulları ile karşılaştırılamayacak ölçüde değişti ve küçüldü. Bütün bu özelliklerden ötürü, Güney'de halkımızın attığı adımların ikinci bir Mahabad ile sonuçlanamayacağı konusunda, daha umutluyuz. Gerçek acıdır deniliyor. Gerçeği söylemek gerekirse, umut ile belirsizliği birlikte yaşıyoruz.

Hem yazımın başından beri yoklamaya çalıştığım tarih bilgisinin anımsattıkları, hem de özellikle 1991 yılında milyonlarca Kürd'ün dağlara doğru kaçmasına neden olan olaylara seyirci kalan güçlerin o günkü tutumları ile ilgili gerçeklik, mevcut realiteyi kavramanın sanıldığı kadar kolay olmadığını göstermektedir. Olası gelişmeleri de dikkate alan bir pespektife sahip olamazsak, bugünün geçici politikalarını statik olarak görme yanlışına düşebiliriz. Kürt tarihi bu alanda zengin deneyimlere sahip. Fakat dünyadaki altüst oluşlara ileriye yönelik bir perspektifle yaklaşamama bizi bu zengin deneyimlerden yararlanma konusunda gerekli beceriyi göstermekten uzak kılıyor. Bugün her davranışı sempatiyle karşılanan güçlerin, yarın karşı tarafla anlaşmayacağının garantisi var mı? Tarihi dün, bugün ve yarın bağlamında kavramak ve davranışlarımıza bu kavramanın ışığında yön vermek, sağasola savrulmayı önleminin en etkin önlemidir. Kürtler çok güç ve duyarlı bir dönem yaşamaktadırlar. Bu dönemi basarmada çeşitli etkenlerin yanı sıra tarihsel gerçeklerin irdelenmesinden çıkarılacak derslerin ışığında, çıkarların karşı karşıya geldiği Orta-Doğu düzleminde Kürt ulusal hareketi bir ateş çemberinde bulunmaktan kurtulmaya ve daha rahat soluk alabileceği bir alana doğru uzanmaya çalışmaktadır. Bu nedenle, bir çelişki oluştursa da, tarihi ,ülkesinde bulunan yabancı güçlere karşı savaşım tarihi olan Kürtler, Irak saldırılarına karşı korumayı sağlayabilecek olan batılı güçlere ait Çekiç Güç'ün bölgede bulunmasını ısrarla istemektedirler. Türkiye'nin dışındaki sömürgeci devletler, sözkonusu gücün bölgedeki varlığına karşı... Türkiye ise bu gücün Güney Kürdistan'a yerleşerek arzu edilmeyen gelişmelere yol açmasını önlemek de içinde olmak üzere, çeşitli nedenlerden ötürü Türkiye'de bulunmasına şimdilik olumlu oy vermek zorundadır. Kimi solcular da müttefik güçlere karşı Saddam'ın davranışlarıyla deşarj olmaktadırlar. Böylece Ortadoğu'da solculuğun kötü bir karikatürü çizilmektedir.

.....

Bugün bir yandan değerlerin hiçe sayıldığı; tarihin unutulmaya çalışıldığı ya da hem düne hem de yarına ilişkin boyutlarının budanarak, bugün ile sınırlandırma çabalarının yoğunlaştığı, öte yandan da anti-emperyalistliğin ve solculuğun dejenere edilerek, basitleştirilidiği ve Ortadoğu'da Saddam'ın korunmasına ve desteklenmesine kadar indirgenebildiği bir dönemin tozu dumanı arasında kaybolmadan yolumuzu bulabilme becerisini göstermemiz gerekiyor.

ALMAN DEVLETİ VE HAMBURG EYALETİNİN "KÜRT POLİTİKASI"NA KINAMA

1992 senesinin Newroz olayları Alman kamuoyunda da büyük yankı yaratmıştı. Özellikle Almanya tarafından sevk edilmiş olan askeri malzemenin Kürt halkına karşı kullanılışı Alman halkı tarafından kınanıyordu. Televizyonda da ispatlayıcı video filimlerinin gösterilmesinden sonra, Mart ayının sonunda yapılan Alman İçişleri Bakanları toplantısında Türkiye'li Kürtleri 6 aylık bir süre için yurt dışı etmeme, yani Türk devletine teslim etmeme kararı alınmıştı.

Kürdistan'daki durumun giderek gerginleşmesine rağmen, bu karar Hamburg eyaleti tarafından 10.08.1992 tarihinde iptal edildi. Hamburg içişleri senatörü Hackmann'ın ifadesine göre Kürtlerin Türkiye'nin batı kısımlarında baskısız yaşamaları mümkündür. Oysa bu ifadenin gerçek dışı olduğunu kendiside bilmektedir; sürekli Türkiye'yi izleyen uzman ve heyetlerin gezi raporları ve ekspertizleri senatörün elinde bulunmaktadır.

Teslim etmeme kararının iptalinden bir hafta sonra Şırnak tahrip edildi. Şırnak olayı, devlet tarafından işlenen diğer cinayet ve katliamlar gibi bütün boyutlarıyla Alman kamuoyuna da yansıdı. Buna rağmen Alman görevlileri, bütün zulüm ve baskılara - Kürdistan'da olsun, Türkiye'de olsun- göz kapayarak 92'nin Ağustos ayından bu yana Hamburg-Fuhls-büttel havaalanından her cuma günü Türk Hava Yolları uçaklarıyla onlarca Kürt insanını Türkiye'ye göndermektedirler. Aynı zamanda Almanya'nın Türkiye'ye yapılan silah ve askeri malzeme teslimleri devam etmekte. Bu teslimlerin büyük bir çoğunluğu Hamburg limanı üzerinden yapılmaktadır. Alman devleti tarafından kuşkulu görülen siyasî insanlar hakkında Hamburg "Anayasa Koruma Örgütü" ve yerel polis, Türk istihbarat teşkilatıyla sıkı bir haberleşme ve işbirliği içindedir.

Hamburg'da, bu durumları kınamak amacıyla yurtsever Kürt insanları Türkiye'ye teslim etmeme kararının hemen uygulanmasını isteyen ve çeşitli Alman ve Kürt örgütleri tarafından da desteklenen bir platform oluşturdu. 12.02.1993 günü Hamburg havalimanı önünde, kitlesel katılımlı bir miting düzenlenerek cuma günleri yapılan bu yurt dışı edilmeler protesto edildi.

Hamburg eyalet başkanı Vascherau ve eski Başkanı Dohnanyi yönetiminde bulunan "Hamburger Stiftung für politisch Verfolgte" (Siyasi takibata uğrayanlara destek vakfı), 15.01.1993 tarihindeki yönetim kurulu toplantısında Hamburg senatosunun Türkiye'li Kürtlerin yurt dışı edilmemesi kararının hemen uygulanmasını istedi. Aynı zamanda Türkiye'nin Alman anayasasının iltica maddesinde öngörülen değişiklik gereğince oluşturulacak olan "siyasi bakımdan baskısız ülkeler" listelerine katılmasını protesto ettiler.

Yönetiçisi bizzat Hamburg eyalet başkanı olan bir vakfın böyle olumlu bir girişimde bulunmasına rağmen ne Hamburg senatosu ne de tüm Almanya İçişleri Bakanları Kurulu, bugüne dek Kürtler'in can tehlikesi içeren teslimlerini durdurdu.

B. Tirej

Kürdistan'lı Yurtsever Kadınlar!

Gün sömürgeci baskılara karşı, halk saflarında örgütlü mücadele yürütme günüdür.

T.C'nin ülkemiz Kürdistan'da sürdürdüğü kirli savaştan bütün boyutlarıyla etkilenen kadınlarımızı, sömürgeciliğe, emperyalizme, faşizme ve her türden gericiliğe karşı günden güne gelişen ulusal ve toplumsal kurtuluş mücadelesine aktif bir şekilde katılmaya çağırıyoruz!

"Heştê adarê roja me hilat
Cejna jina ye jinên demoqrat
Ew roja pir xweş roja dilşadî
Roja serbestî gerden azadî"

DEVRİMCİ ULUSAL KADINLAR.

HEWLÊR'DE "AYAKLANMADAN SONRA KÜRT KADINI" PANELİ

● AzadŞatehî-SivanAbdulla

Güney Kürdistan'da 15-21 Aralık 1992 tarihleri arasında düzenlenen "Demokratik Kültür Haftası" çerçevesinde dördüncü gün "Ayaklanmadan sonra Kürt Kadını" (Afretî Kurd Le Duway Raperîn) konulu bir panel düzenlendi. Panelde sırasıyla şu konularda görüş belirtildi:

1- Ayaklanmadan sonra Kürt Kadını Gerçeği
2- Kürt Kadınının Siyasete Katılımı
3- Kürt Kadınının Statüsü
4- Kürt Kadını ve Özgün Örgütlenmeleri
5- Kadın ve Özgürlük

Panel, IKP-Kürdistan Seksiyonu tarafından çıkarılan "Rêgay Kurdistan" (Kürdistan'ın Yolu) gazetesi yazarlarından Bahar Seyidali, Kürdistan Parlamentosu üyelerinden Pêrihan Mahmûd, Kürdistan Kadınlar Derneği Başkanı Bexşan Abdullah ve Salahaddin Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Kürt Dili ve Edebiyatı Bölümü öğretim üyesi Dr. Şekraw Resul ve Şair Kejal Ahmed'in konuşmacı olarak katılımıyla 18.12.1992 günü, Hollî Medya(medya Salonu)'da gerçekleşti.

Panelin birinci bölümünde ilk sözü Kürdistan Parlamentosu milletvekili Perihan Mahmud aldı. Perihan Mahmud "Ayaklanmadan Sonra Kürt Kadını Gerçeği" üzerinde şu şekilde görüşlerini dile getirdi:

"Ayaklanmadan sonra, Kürt Kadınının korkması için bir çok haklı neden vardı. Kadın, kocasının, çocuklarının ve hatta kendi cangüvenliğinin korkusunu taşıyordu. Korku ve kaygı her yanı sarmıştı. Çünkü, rejim, Kürt halkının kişiliğiyle oynamak ve kimliğini yoketmek istiyordu. Kürdistan köylüsünün tümünü temerküz kamplarına doldurmuştu. Bugün büyük bir değişim süreceni yaşıyoruz. Köylü kadının bu değişimdeki rolü daha çok pêşmergeye yardım ve dayanışma düzeyinde olmuştu. Şehir kadınları ise daha çok örgütlenme işlerinde çalışıyorlardı. Ayaklanmadan sonra Kadın biraz da olsa özgürlüğün tadına vardı ve üzerindeki sömürü yükünün hafiflediğini hissetmeye başladı. Doğrusu kadın, kendisinin sömürüldüğü hiç bir rejimi kabul etmez. Köylü kadını çoğunlukla kendi ülkesinde mülteci düştü konumuna ve zorlu bir yaşam sürmek zorunda kaldı. Erkekler de, bugün olduğu gibi, büyük bir işsizlik ve ekonomik sorunlarla karşıkarşıya kaldı(...)

"Baas döneminde düşünce özgürlüğü yoktu. Düşünce özgürlüğünün olmadığı baskı ortamından tüm öğrenciler ve özellikle kız öğrenciler büyük oranda etkileniyorlardı. Bunun için de gerektiği şekilde sağlıklı bir eğitim süzgecinden geçemiyorlardı. Bunun sonucunda da gelecek nesillerin bilgi birikimleri alabildiğine geri bir durumda olacaktır. Bugün aydın Kürt kadını bu açıdan, bir bunalım ve bocalama süreci yaşamaktadır. Bütün bunları dikkate alarak gençlerimizin sanat ve edebiyat dünyasına yönelmelerini öneriyorum(...)

"Açıktır ki, politikada olsun, kültür, sanat, edebiyat alanında olsun bilimsel alanda olsun kadın ve erkek arasında büyük bir fırsat eşitsizliği vardır. Erkeğin bu konudaki olanakları çok daha fazladır."

Bu arada, panelistlerden şair Kejal Ahmed söz alarak şöyle dedi:

" Kadının sömürülmesinin tarihi eskilere dayanmaktadır. Aynı şekilde sınıfsal sömürünün kökleri de eski tarihlere dayanmaktadır. Ve bunun özellikle kadın üzerinde çifte bir etkisi sözkonusudur. Ben, ayaklanma öncesi ve sonrası Kadının durumunda herhangi bir değişiklik göremiyorum. Bu, karamsar olduğum anlamına gelmez. Baas rejimi, sömürüde kadın-erkek arasında herhangi bir ayırım yapmadı. Ayaklanmadan sonra ve bugünkü özgürlük ortamında, kadın köhnemiş gelenek ve değer yargılarının baskısı altında sömürülmeye devam ediyor. Tabii bu salt yasalarla ilgili bir olay değildir. Ayaklanmadan sonra da kadının politikadaki yeri yine sınırlı olmaya devam ediyor. Kürdistan tarihi politikayla yoğrulmuş bir tarihtir. Ama siyasi kadınlarımız neredeyse yok denecek derecededir. Kadının politik görüş ve eğilimlerini belirleyen hep erkekler olmuştur. Siyasal partilerin kadın elemanları hemen hemen yoktu. Politika minderi kadının ayakları altından çekilmişti. Başbakanlık, valilik, sağlık, ziraat, gümrük ve diyanet işleri yöneticiliği vb. önemli görevler hiç bir zaman kadına verilmemiştir.(...)

"Kısa bir süre önce pêşmerge işleri Bakanlığı, bir Askeri Akademi'nin açılması yönünde çalışmalara başladı. Bunun sadece erkeklere açık olacağı açıklandı. Neden? Ulusal onurumuz sadece erkeklerin kanıyla beslenecek değil ya! Neden sadece erkekler vatan yolunda şehit düşsünler. Kadına sadece mutfak ve analık "görevleri" kalıyor. Bir tek bu "hakkımız" bizden alınmamıştır. Analık "görevine" de tarih sayfalarında hiç yer verilmiyor. (?!) Çünkü tarih sayfalarına sadece şêx Mehmûd, Barzani, Mam Celal ve Noşîrvan-'lara yer vardır.(...)

Soldan sağa: Perîhan Mahmûd, Dr. Şekraw Resûl, Bahar Seyîdalî, Kejal Ahmed, Bexan Abdullah

"Kadının özgün sorunları açısın-dan ayaklanma öncesi ve sonrasını karşılaştırmak saçmadır, anlamsızdır. Sormak istiyorum, Kürdistan parlamentosunda kadın sorunları hiç ele alınıyor mu? Acaba kadınlara yönelik herhangi bir yeni yasa çıkarılmış mıdır? Kadının sorunları salt güzel söylevlerle çözümlenemez".

Kejal Ahmed'ten sonra, Bexşan Abdullah söz aldı ve şöyle dedi:

"Kanaatimce, kadının ayaklanmadan sonraki durumunu değerlendirmek için vakit henüz erkendir. Kadının sorunlarının çözümü, toplumsal yapıdaki uzun erimli değişimlere bağlıdır. Kürt kadını ve kayıp ailelerin durumu belki de 2. Dünya savaşından bu yanaki trajedik olayların en önemlisidir. Evsiz, anasız, babasız kalmış binlerce genç kızın ve çocuğun içinde bulundukları durum tüm bir trajedidir."

Bu kısa açıklamadan sonra, Perihan Mahmud, Kejal Ahmed'in konuşmasına çevaben şöyle dedi:

"Baas rejiminin kuklası sahte "otonomi parlamentosu" ile bugünkü halkın oylarıyla seçilmiş Kürdistan Parlamentosunda kadın açısından fark vardır, diyorum. Fakat pratikte istenen boyuta gelmemiştir."

Kejal Ahmed müdahale ederek:

"Karşılaştırmanın saçma bir şey olduğunu daha önce de söylemiştim. Bugün de dün de kadının parlamentoya seçilme özgürlüğü vardı. Ama buna rağmen Kürt kadınının Baas dönemindeki sahte "otonomi parlamentosu"nda söz hakkı yoktu. Acaba bugün parlamentodaki kadın milletvekilleri kadın sorunları için ne yapıyorlar?"

Perihan Ahmed: "Bugün en büyük sorunumuz yiyecek ekmek bile bulamayışımızdır."

Bahar Seyidali: "Kadın partizanlık döneminde dağlarda pêşmergenin yardımcısı gibi çalıştı. Ve erkeklerle omuz omuza çok önemli devrimci bir rol oynamıştır."

Bu tartışmalardan sonra, panelin ikinci bölümünü oluşturan "Kürt Kadınının Siyasete Katılımı" başlıklı tartışma konusuna geçildi. Ve ilk sözü Dr. Şekraw Resûl alarak şöyle dedi:

"Burada sadece Kürt kadınının mücadelesiyle ilgili bazı açıklamalarda bulunmak istiyorum. Çoğu kimse, "Kadının Kürdistan ulusal Kurtuluş Hareketi içindeki rolü neydi, bunun için ne yaptı?" diye soruyor.

Acaba rolü varmıydı yokmuydu? Evet, Kürt kadını siyasal alanda rol oynamıştır. Erkeklerle omuz omuza mücadele vermiştir. Ve ağırlıkla siyasal partiler meslek örgütleri vasıtasıyla çalışmalarını yürütmüşlerdir. Mesela çeşitli münasebetlerde, newrozlarda çok önemli roller üstlenmiştir. 1958'de Hewlêr'li bir Kürt kadını, Abdulkerim Kasım'a "Seçimler aldatmacaydı"dedi. Daha sonra bu kadın Kürdistan'a döndüğünde, 1961'de Kürdistan'da Kürtlerle Irak hükümeti arasında savaş başlamıştı. Yine bu kadın savaşın durdurulması için 20 bin oy toplayabilmişti. bu yüzden kadın tutuklanır ve zindana atılır. Bunun gibi bir çok örnek vermek mümkündür.(...)

"Kadın mücadelede şehit vermiştir, erkeğiyle omuz omuza mücadele etmiştir. Kürt kadını geçen yılki etkinliklerde ve bu yılki parlamento seçimlerinde aktif rol oynamıştır. Bütün değişiklikler altyapıdan başlar derler. Kadın, kırsal kesimlerde de çok önemli görevler üstlenmiştir. Pêşmergeye ve çocuğuna her zaman bizzat kendisi hizmet etmiştir. Ölümsüz Barzani "Pêşmergeye yemek yapan kadının rolü pêşmergeninkinden az değil"derdi. Kadın çoğu zaman kuryelik yapmış ve zaman zaman da düşman askerinin pusularını keşfetmek için pêşmergeye öncülük etmiştir. Kürt kadını doçka silahı üzerine çıkarak eşsiz direniş örnekleri göstermiştir. Kadın mücadelesi açısından tarihimiz bir çok parlak direnişçi örnekle doludur. Şehid Leyla Qasım gibi, Hêro Ahmed gibi, oğlunun taziyesinde ağlayanlara "Hayır, ağlamayın, oğlum ölmedi" diyen şehit anası Ayşegül gibi. (...)

"Son olarak Kürdistan parlamentosuna, Kürdistanlı tüm kadınların birliğini sağlama yönünde çaba göstermesini ve bütün haklarının yasal güvence altına alınmasın öneriyorum."

Dr. Şekraw Seyidali'nin uzun konuşmasından sonra, Kejal Ahmed tekrar söz alarak şöyle dedi:

" Hegel, 'Çok önemli şeyler hakkında karar vermek kolaydır, ama bu kararları anlamak çok zordur' der. Acaba kadın siyasal çalışmadaki yerini almış mıdır, almamış mıdır? Bence bu soru da yersizdir. Bana göre, katılım şekli nasıl olmuş diye sormak gerekiyor. Bu katılım %100'lük bir katılım mıdır? Yoksa cüzi bir katılım mı? Eğer Dr. Şekraw parmakla sayılabilecek sayıda mücadeleci kadın sayıyorsa o'na binlerce şehit erkek ismi sayabilirim. Kadının mücadeledeki rolü hep yemek yapmaktan öteye gitmemiştir. Neden Kürt kadını cephede erkeğiyle omuz omuza savaşmamış, göğsünü kurşunlara siper etmemiştir."

Bu değerlendirmelerden sonra, 3. konuya geçildi. Ve ilk sözü yine Kejal Ahmed aldı:

"Kadın, genellikle yasalardan ötürü değil, gerici, köhnemiş gelenekler sayesinde kimi haklarından maruz kalmıştır. Kadına destek olacak yasalarımız yok. Yani bizde, kadın hakları yasal güvence altına alınmamıştır. Bu konuda tek ümidimiz parlamentoda kadınların oluşudur. Bu yönde yapılacak bir yasal düzenlemeye arka çıkacaklarını sanıyorum. Örneğin, Küba'da 'erkek evde kadına yardım etmekle yükümlüdür'diye bir yasa maddesi vardır. Bizim kadınlarımız da ilk fırsatta buna benzer bir yasa çıkarmalıdırlar ki, haklarını koruyabilsinler. Örneğin neden 'bir erkek birden fazla kadınla evlenemez' diye bir yasa maddesi olmasın? Kadın kendi sorumluluğunun bilincinde olmalı ve kendi sorununa sahip çıkmasını bilmelidir."

Perihan Mahmud: "Kürt kadının durumunun düzeltilmesi için 3 bin Kürt kadı-

nın imzasını taşıyan bir öneri paketi Dünya Parlamentolar Birliği'ne iletilmiştir. Gerçekten de Irak Medeni Kanunu'nda kadın haklarını savunmaya karşı olan maddeler vardır. Tek evlilik için insiyatif erkeğindir. Çünkü yasa, erkeğin birden fazla evlilik yapmasına olanak tanıyor. anayasa'da, erkek bir tek kadınla evlenebilir, dense de, pratikte bu uygulanmıyor.

Bexşan abdullah: "Irak Anayasasında metin olarak kadın haklarına yer verilmiştir. Ve bu haklar çiğnenmemişti denilebilir. Ama pratik uygulamada durum gerçeğin tam tersidir. Sormak gerekir, yasalarda mevcut bulunan haklar ne dereceye kadar yaşam bulabiliyor. Kadının, herşeyden önce, haklarını koruyan bu maddelerden haberdar olması gereki ki, pratikte uygulanmasını isteyebilsin.

Dr. Şekraw Resul: "Kejal'ın bazı sorularına cevap vermek istiyorum. Sekiz çocuklu bir kadının, çocuklarını bırakıp silaha sarıldığı dünyanın neresinde görülmüştür? Ama, bütün bu olumsuzlukları göğüsleyip mücadelenin ön saflarına geçen kadın örneklerini çoğaltmak mümkündür. Fakat bana verilen zamanın dolması nedeniyle bu kadar söylemekle yetiniyorum."

Bahar Seyidali: "Irak kanınlarından kadın haklarının savunulması mümkün değil, sözkonusu maddelerin uygulanması da imkansızdır. Çünkü islami kanunlar geçerlidir. Ve kadına bu yasalar çerçevesinde davranılıyor. Bizim toplumumuzda bu islami yasalardır ki kadın haklarının önüne çıkıyor."

İkinci bölümdeki bu tartışmalardan sonra, "Kadın örgütlenmesi ve Kürd Kadını" konulu bölüme geçildi. Bu bölümde ilk sözü alan Bexşan Abdullah şöyle konuştu:

"Bu konuya basında da yer verilmesini çok isterdim. Kadınların bir davası vardır ve haklarının güvence altına alınması için bu davanın çerçevesinin çizilmesi lazımdır. Kadın da erkek gibi mesleki örgütlere, işçi sendikaları ve öğretmen örgütlerli gibi örgütlere üye olabilir. Tabii ki mesleki örgütlerle siyasi örgütler arasında fark vardır. Aydın bir kadın için bu tür örgütlerde yer almak önemlidir. Ve bu örgütlenmelerde edinilen tecrübeler de, diğer Kürdistani örgütlerde kadın ve erkeğin birlikte, rahatça çalışmalarını kolaylaştırıyor. Ama bir derneğin üyelerinin çoğunun ya da kadın sorunuyla ilgilenen örgütlerin üyelerinin kültür düzeyi ve bilgi birikimi aynı değildir. Elbette, Baas döneminin örgütleri lanetliydi ve kimse ilgilenmiyordu, bunlarla. Ama şimdi de mesleki ve demokratik kitle örgütleri içindeki çalışmalarda, Kadınların dar görüşlü siyasi anlayışlardan uzak durmaları lazım."

Perihan Mahmud: "Kadın örgütlerinin bağımsız olması ve siyasal örgütlerle aralarında belli bir mesafe alması hepimizin arzusudur."

Kejal Ahmed: "Bana iletilen bir notta 'Kendi şehrinde -Süleymaniye'de- kendine hakimdin, neden burada bayan arkadaşlarına karşı hırçınlaştın' deniliyor. Oysa ben diyorum ki, amaç kişiler değildir. Kadın örgütlerimiz büyük kitle potansiyeline sahip değiller ve mevcut örgütler de siyasal partilerin çıkarları doğrultusunda kurulmuş ve o doğrultuda faaliyet göstermektedirler. Yine uzun zamandır mevcut ör-gütler kendi aralarında sık sık toplanıyorlar ama birlik yönünde bir sonuca varamıyorlar. Hatta varolan örgütler için ortak bir isim bulmada bile anlaşamıyorlar."

Dr. Şekraw Resul: "Burada toplanıp rahatlıkla düşünce belirtebiliyorsak, düşünce özgürlüğümüz var demek. Kürdistani kadın örgütlerinin birliğine gelince, -Komeleyî Afretanî Kurdistan (Kürdistan Kadınlar Derneği İKP yanlısı), Yekitî Afretanî Kurdistan (Kürdistan Kadınlar Birligi KDP yanlısı) Yekitî Jinani Kurdistan (Kürdistan Kadınlar Birliği, YNK yanlısı) bütün bu örgütlerin birliği her Kürt kadını gibi arkadaşların da belirttiği gibi, sorumlularımızın birlik konusuna gereken önemi vereceklerini ümit ediyorum. Özellikle bu konuda Kürdistan Parlamentosu ve hükümete büyük görevler düştüğü kanısındayım. Sorunlarımızın tek çözüm yolu birlik ve yine birliktir.

Kejal Ahmed: "Eğer kadın örgütlerimizin üyeleri, gereği gibi aktif bir çalışma yürütmüş olsalardı, bugün panellerimizi dinlemeye gelen kadın kitlesi, erkek kitlesinden daha fazla olurdu! Bana çenebaz denilmesinden korkuyorum. Ama, bütün sorunlarımızın özgür bir ortamla şu veya bu şekilde ilişkisi vardır.(...)

"Bizim ülkemiz gibi geri kalmış ülkelerde insanlar özgürlüğü, başıbozukluk şeklinde algılamaktadır. Ben özgürlüğün anarşi, anarşinin de özgürlük olmadığını; özgürlüğün de, serbestliğin de bir sınırı vardır diyorum. Bugün, ülkemizde islami kuralların uygulanmasında radikal davranılıyor. Mesela, "ahlaksızlık" yüzünden kadının öldürülmesi olayı vardır. Eğer, erkekler aynı şey yüzünden öldürülmüş olsaydı, şimdi erkek nüfusunun yarısının öldürülmüş olması gerekirdi. (Alkışlar ve gülüşmeler) Evet, bizde çifte standart vardır. Demek ki, bizde fikir anarşisi vardır. Bizim gibi ülkelerde kadın çoğu kez Avrupa ülkelerindeki kadın özgürlüğünü taklid ederek, sorunun bilincine varıyor. Özgürlük sınırlı bir serbestliktir, başıbozukluk değildir. Unutmadan şunu da söyleyeyim. Süleymaniye'den buraya gelirken ailem erkek kardeşimi himaye olarak benimle yolladı."(Gülüşmeler ve Alkışlar)

İslamın kadın üzerindeki etkisine yönelik eleştiriler üzerine, panelde dinleyici olarak bulunan Vakıflar ve Diyanet işleri Bakanı, Muhamet Melle Kadır söz alarak kürsüye geldi ve şöyle dedi:

"Uzun zamandır, bizzat kadınların kendi haklarını savunmalarını istiyordum. Çünkü, ben çoğu kez parti içi toplantılarda kadın haklarını savunduğumdan dolayı eleştirilere maruz kaldım. Bugün kadınlarımızın burada toplanıp, sorunlarını tartışmaları beni sevindiriyor. Ama kadının özgürlüğü her yerde aynı değildir. Toplumsal koşullara ve coğrafyaya göre değişim göstermektedir. Örneğin Asya ve Avrupa farklılığı, islam ve hiristiyanlık farklılığı gibi... Hayvanlar bu konuda bizden daha şanslıdırlar, mutludurlar. Onlarda dişi ve erkek arasında eşitlik vardır. Yavrularını birlikte yetiştirip eğitiyorlar. Yuvalarını eşit koşullarda kuruyorlar. Kur'andaki bir ayete göre "El-rical Kawamune ela nisa" (Erkek Kadından daha güçlüdür) der. Fakat bu, dünya dünya olalı beri böyle olacak diye bir kural yoktur.

Bu yasalar, çağa göre değişiklik göterebilir. Tutucu islamcı kesimler, bu yasaların ardına sığınarak, bizleri çağın gerisine çekmeye çalışmaktadırlar. Oysa islam hiç kimsenin yoluna böylesi engeller çıkarmaz. Bizzat peygamberimiz çoğu kez kadınlarla taplantılar yapmış ve bu toplantıların adına da "Nedwe" demiştir. Ben, camilerde hatibe, yani kadın imamların da olmalarını çok isterdim."

Dinleyicilerin yoğun alkış ve tezahüratları içinde geçen Muhamed Melle Kadirin bu konuşmasından sonra, "Demokratik Kültür Haftasi" çerçevesinde gerçekleşen ve oldukça canlı, tartışmalı bir ortamda geçen "Ayaklanmadan sonra, Kürt Kadını" paneli sona erdi.

Hewlêr.

Serfiraz Elî Neqişîbendî (*)

Werger: Azad Şatehî

Keça Kurdî Bamernî, ji biçûkaniya xwe de hewl daye ku, dengê xwe yê bêtirs, zelal û bilind bigîhîne civata bindest û paşdemayî.

Serfiraz, di sala 1954'an de, li Bamernê ku bi ser bajarê Dihokê ve ye hatiye dinê. Di nav malbateke dindar de mezin bûye. Bav û birayên wê, ew handanî (teşwîkî) nivîsandinê kirine. Bîrewerî û bûyerên ku dinivîsîq, piraniyan wan nişţimanî bûn. Ji bo welat berf û nergizan dinivîsî. Li ser barê jiyanê gelek xwestek û daxazên taybetî dibêje.

Di salên 1974-75 an de, hîss kir ku bê plan ristan (şiir) dirêse; bi vî karê xatircemiyek (bêxemî) û kêfxweşîyek bê serûber hiss dike, bi ber vî karî re jî çîrokan dinivîse, ji ber ku ew di we baweriyêde ku çîrok mebestdartir e (bi manetire) û dikare her mebestê bi xwendevan bigihîne.

Bîr û raya wê li ser jinan ew e ku jin berpirsiyariya xwe hîss nake û nizane ku herçend mafê wê zêdetir be wê îtîbara wê jî zêdetir be. Ji bo vê yekê jî, pêdivê erk û karê ser millê xwe bizanibe û maf wek îmtîyaz nebine. Ew, gelên (xelqê) ku ji bo wan dinivîse, bê sînor in. Katê ku dinivîse herçend li ser babetekî jî binivîse, xelkê xwe ji bir nake, çunki ew zincîra bîr û kaqezên e.

Dema ku Serfiraz de xwendegeha polê(sinifa) sêyemînê a fakulta kargerî (îdare) de, bû di zankoya Silêmanîye de li gel xwendina xwe di dinya rojnamegerî de jî kar dikir û nûnerê kovara Dengê Xwendkaran bû.

Di perçê şîra 'Ez û Rastî" de Serfiraz helwesta xwe di derbarê hevaltiyê de, rast û ronî nîşan dide. Demekê Serfiraz, li kêleka cîhana rastiya evînê de rawestiya û bi dilekî pir bi hêvî temaşeyî jîna dahatû kir; belê hevalê wê bi berevejiyê wê dike:

Evîna te
Dil xapîn e
Kirîsk nîne
Min verêjit xunava çavan
Hijand ew landika savan
Landika dilî awazî
Ser jêkirî

Serfirazxan şêt û şeydayê rastiyê ye, ji bo wê jî di perçê rista "Peyvên Çirîk" de dîsa li dû rastiyê û digere û dibê:

Gotinêt ne rast ne qehîn e
Sitvankê sala tijî marî ne
Çavrêbûn tabloyekî şêrîn e û bi nirxe

ku Serfirazê li nav perçeyê rista "Min Dûr Nekin" de pê dihese. Serfiraz, jê ra nabê kengî bê, ew bi kêfa xwe dema fersendê dibine bila ber bi dilê Serfiraz ve bê, wilo wê roj lê hilê, ne ku her ewqas e belbî dermanê hemû derd, kul û kovanî ye. Ger rê kete te û tu hatî, dibê çi bibênî:

Ger tu hatî
Tu dibînî
Dilê reben her girvane
Vibyana kuwîvî lê arayanê

Serfiraz her çavrêyî kir belê ew nehat, naçar bû ew bixwe bi hawara wî ve here, belê çûn û çûnek li gel kê dê:

Lê ez hatim
Ez di gel teyr û tewala
Di gel koçer û reşmala
Gel bendewar û ebdala
Hatim da ku te bibînim...

(*) Ev helbest ji Antolojiya helbestwanên jîn (bi soranî) hatiye vergerandin.

IHD'nin "Savaş ve Kadın" Paneli

KÜRT KADINI ÖZGÜRLÜK SAVAŞÇISIDIR.

22 Şubat 1993 tarihinde Sepetçiler Kasrı'nda İnsan Hakları Derneği İst. Şubesi tarafından düzenlenen panelde, Panelistlerden Av. Tülay Geyik, Evin Beyköylü ve Halise Adsan, Kürdistan'da devlet tarafından yürütülen Kirli Savaşa dikkat çekerek Kürt Kadınının çocuğunun annesi ve kendi evinin bakımıyla yükümlü olduğu kadar erkeğin yanında bir özgürlük savaşçısı olduğunu belirttiler.

Panelin açış konuşmasını yapan IHD yönetim Kurulu üyesi Hürriyet Şener, Şavaşın öldürme tekniği olduğunu, savaşlarda, oluşturulan tecavüz kamplarının ise bir politika olarak yürütüldüğünü, ayrıca kadının savaşlarda cephe gerisinde görevlendirilerek açlık ve sefaletle karşı karşıya bırakıldığını söyledi.

İstanbul Kadın Formu'ndan Sibel Özbudun, erkek egemenliğine dikkat çekerek düşüncelerini şöyle açıkladı: "Erkek egemenliğinin en kaba en çıplak biçimi olan militarizm ve Militarist değerlerin yüceltilerek toplumun tüm kesimlerine hakim kılınmasıdır. Özellikle nizami ordu erkeklerin savaşkanlığını teşvik etmek için erkekliğin eril ideolojisi

Devamı s.14

Bi Nivîskar û Filologê Kurd Çerkezê Reş re Hevpeyvîn (2)

ÇERKEZÊ REŞ:

Ez bawer im rojekê emê jî li Kurdistana xwe, li axa bav û kalê xwe rûnên. Emê ji Diyarbekir heta Zoxoyê, ji Amûdê heta Mahabadê metroyan ava bikin.

M.G: Reviyane kuderê?

Ç.R: Reviyane Ezerbeycanê. We li wan xistiya revîne. Heke hûn rast bûn we çima neçû ji wan re negot, emê bên û ji we re Kurdistanê ava bikin. We dê bigota emê Ezeriyan derxin û welatê we ava bikin. Lê belê bi Ezeriyan re li Kurdan jî xistibûn û Kurdan hemû tiştên xwe hêştibûn û reviyabûn. Ermeniyan gundên der û dora Laçînê jî talan kiribûn. Radyo. TV. albûm, nivîn, dewar, erebe, pez, giş tanîn Ermenîstanê û ji xwe re difirotin. Me dixapînin, me dixapînin; me dixin şûna Ahmeqan.

Herneyse, êdî carekê em çûbûn. Min ji xwendevanên xwe re got li def û zirnê xin; cîh jî gelek xweş bû. Roja din parlementerên Ermenîstanê hatin û me li wir civîna xwe çêkir û di pey de me Kurdistana sor îlan kir. Lê min dizanibû ku ev derew e. Me di nav xwe de mîtîng çêkir; ji xwe ji bilî me tu kes li wê derê tunebû; Laçîn bajarek mirî bû. Ermeniyan xeber dan Rusan ku xwedêne giravî Kurdistana sor îlan kirine. Di pey de em jî vegeriyan. Gava ku sê çar mal li ber çavê me şewitandin min meselê baş fahm kir. Di otobosê de ez û Aleksan Agopyan li ba hev rûniştibûn. Em hevdu zû de nas dikin. Min jê re got "Me hat Kurdistana Sor îlan kir lê tu kes tunebû". Wî li çavê min nihart û ewpa got: "Tu dizanî ku derew e, ji bo me kaxizek lazim bû ku em ji Ewrûpa re bibêjin Laçînê me nestandiye, Kurdan standiye û dewleta xwe îlan kirine."

M.G: Ji bo ku li Ewrûpa bibêjen me dagir nekiriye, kaxizek ji wan re lazim bû?

Ç.R: Belê, ji min re gotin "Tu her tiştî dizanî tu çima pirs dikî?" Li min dinêrîn û dikeniyan. Yanê ev leyistikek polîtîk bû. Çewa ku Tirk Faris û Ereb bi me dileyizin wusa jî Ermenî bi me dileyizin. Paşê di çend rojnameyên Ermeniyan de nivîsar derketin, bi me dikeniyan. Ermeniyan bi xwe dinivîsîn ku xwedênegiravî Laçîn Erdê wan ê tarîxî ye. Digotin "Me xwîna xwe rijandiye, standiye; çi Kurd, çi Kurdistan". Me ji wan re got bila çend xortên me yên bi çek (sîleh) li vir bimînin, lê wan qebûl nekir, gotin "Em kesên bi çek qebûl nakin, lê dilê we dixwaze bila çend kes li vir bimînin. Lê wê çewa bimînin? Ji bo çi bimînin? Bimînin û xwedîtiya çi bikin, li keviran xwedî derkevin? Ji xwe Ermeniyan her tişt talan kiribûn. Dîsa jî çend xort çendekî man û paşê vegeriyan. Mistefayev bi xwe jî fahmkir ku Ermeniyan em xapandine. Ew bi xwe berê ji min xeyidî bû, lê vê dawiyê wî jî ji min re got "Tu birayê min î" û heq da min.

M.G: Beriya ku ordiya Ermeniyan bikeve Laçînê, dihat gotin ku Kurd li dijî Ezeriyan şer dikin. Ev rast e?

Ç.R: Derew e.

M.G: Mistefayev niha li ku ye?

Ç.R: Li Erîwanê dijî.

M.G: Niha kes li Laçînê tune?

Ç.R: Na, niha tu kes tune.

M.G: Hat gotin ku hukûmet hatiye avakirin?

Ç.R: Belê hukûmet hat çêkirin. Di civînekê de wezîfe hatin parvekirin. Karê kê çi ye, kî dê bi çi re mijûl bibe? Ev tişt hatin beyankirin.

M.G: Mistefayev çi wezîfeyê girt ser xwe?

Ç.R: Bû serokê hukûmetê.

M.G: Karê we çi bû?

Ç.R: Wezîrê îlm û perwerdê.

M.G: Hukûmeta we ji çend kesan hat avakirin?

Ç.R: Wekî tê bîra min ji 9-10 kesan.

M.G: Kîjan wezaretî hebûn?

Ç.R: Wezîrê Karûbarê Derve, Wezîrê Karên Ticaretê, Wezîrê Parastinê, Wezîrê Çapemeniyê, Wezîrê Ragihandinê, Wezîrê Çandî û Wezîrê Zîraetê.

M.G: We kengî hukûmet ava kir?

Ç.R: Cara yekemîn me li Erîwanê Hukûmet ava kir. Di pey de em çûn çola Laçîn û me got "Bijî Kurdistan". Dewlet... ciyê ku lê millet heye tê avakirin. Ciyek ku kes lê tune be, qet we di dîrokê de dîtiye ku lê dewlet hatiye avakirin. Dewlet bê millet nabe.

> Heta kengî emê bên leyistikên dijmin. Dijminê me, me herdem berî hev didin. Ji bo dijmin em mêrxas in, em Selahedîn in; lê ji bo gelê xwe me çi kiriye? Ji bo xwe em koledar in, ji bo xwe em xayin in; ji bo Kurdisatanê em tune ne. Ji bo Ereb, Tirk, Faris û Ermeniyan em hene; lê ji bo xwe em tune ne. Êdî wexta ku em mala xwe çêbikin hatiye. Wexta ku em xwîna hevdu birêjin, heqê me tune ku em bibêjin em mîllet in.

M.G: Kesî ji hukûmeta we niha li Laçînê dimîne?

Ç.R: Na niha kes li wê derê namîne. Ala Kurdisatanê ya ku me daliqandibû jî anîne xwarê. Tiştek din jî heye divê ku mirov li ser bisekine. Gelo çima Laçîn vala bû? Cografya Laçîn wusa ye ku 4 kes bi serê xwe dikarin biparêzin. Ezerbeycanê çi kir? wan ew der bi zanîn neparastin. Ew fikirîn û wan got mumkun e ku Kurd bigîhijin Ermeniyan. Bi alîkariya Kurdan Ermenî bikevin Laçînê. Yanê wan jî kir ku Kurd ji Laçînê derkevin. Ji xwe berî her kesî serokê polîsê Laçînê direve. Ezeriyan Laçînê neparastin. Wan bi xwe Laçîn vala kirin. Ermenî ketin Laçînek vala. Heta Ermeniyan hin Ezerî û Kurd jî hêsîr girtin; di gel ku Ermeniyan dizanibû ewê Ezerî wan bikujin jî ew teslîmî Ezeriyan kirin. Her çiqas Kurdan ji Ermeniyan rica kirin jî, dîsa wan ew teslîmî Ezeriyan kirin û Ezeriyan wan Kurdên dîl kuştin. Ezerbeycan dikare di saetekê de Laçînê bistîne, lê naxwaze. Çima? Ji ber ku wê Kurd vegerin ciyê xwe.

M.G: Nifûsa Laçînê çiqas bû û ji sedî çend Kurd bûn?

Ç.R: Ne Kurd dizanin û ne jî Ezerî dibêjin. Nufûs hatiye guhartin. Pirrê Kurdan asîmile bûne. Gelek gund hene ku bi tenê kal û pîr tê de bi Kurdî dizanin.

M.G: Li Ermenîstanê potonsiyelek welatparêz heye, li wê herêmê rewş çewa bû?

Ç.R: Li wê herêmê Şamil Eskerov xebateke welatperwerî dikir. Lê mixabin bi gulekê bihar nayê. Li gor dîtina min Eskerof, Babayev û Mistefayev serleşkerên bê ordî ne. Wexta ku hukûmet hate çêkirin em jî wusa bûn.

M.G: Mesajek we ya ku hûn dixwazin bi rojnameya me bigîhînin gelê Kurdistanê heye?

Ç.R: Ez bawer im emê hevpeyvînek din jî bikin. Lê belê min dê tiştekî bixwesta; li welêt wekî prensîb qîmeteke baş didin rewşenbîrên Kurd ên Sovyetê; bêguman ev baş e; lê divê mirov ew kesên ku ji wan re hurmet nîşan dide jî baş nas bike. Bizanibe kî, kî ye û nexape.

M.G: Yanê hûn dibêjin hinek ronakbîrên Kurd ên li Ermenîstanê gava diçin Welat û Ewrûpa, ji tirsa xwe realîta Kurdan vedişêrin?

Ç.R: Ne tenê ji bo tirsa xwe, herweha ji bo kursiyê xwe jî wusa dikin. Em hinekan nas dikin ku diçin Ewrûpa û welat, di kovar û rojnameyên Kurdan de wekî welatperwerên hêja tên naskirin. Lê em dizanin ku ew ne wusa ne. Ew ticareta xwe dikin.

M.G: We qala zilma Ermeniyan kir. Dibe ku ji tirsa wan be. Kurdên derve dikarin çi ji bo we bikin?

Ç.R: Gelek mixabin heta niha Kurdên Ewrûpa û yên Kurdistanê hatine xapandin. Çunkî heftê sal e yên ku diçûn û dihatin; kitêb dinivîsîn û digotin Kurd û Ermenî bira ne. Rastiya me, zilm û tada ku li ser me bû vedişartin. Lê divê Ermenî fahm bikin ku Kurdên Ermenîstanê ne bê xwedî ne. Xwediyê wan hene, gelê Kurdistanê xwediyê wan in; 30 milyon Kurd xwediyê wan in. Gava ku li Ermenîstanê yekî Kurd bê kuştin, divê tola (heyfa) wî li erdê nemîne. Lê çi heyf e ku rewşenbîrekî mîna Seîdê Îbo hate kuştin, Kurdan tu tiştek nekir. Îro li Ermenîstanê tu milletekî din nemaye. Tenê ew Kurdên ku xwe Êzidî dihesibînin mane. Dijminê Kurdan ê yekemîn Kurd in. Herweha dostên Kurdan jî dîsa Kurdin in. Dijminê me, me baş nas dikin. Heta kengî emê bên leyistikên dijmin. Dijminê me, me herdem berî hev didin. Ji bo dijmin em mêrxas in, em Selahedîn in; lê ji bo gelê xwe me çi kiriye? Ji bo xwe em koledar in, ji bo xwe em xayin in; ji bo Kurdistanê em tune ne. Ji bo Ereb, Tirk, Faris û Ermeniyan em hene; lê ji bo xwe em tune ne. Êdî wexta ku em mala xwe çêbikin hatiye. Wexta ku em xwîna hevdu birêjin, heqê me tune ku em bibêjin em mîllet in. Ez bi wî zarûkê ku çek di destan de ye bawer im, ez bi wî zarûkê ku pirtûk di destan de ye bawerim. Çek û xwendin wê me xelas bike. Ez bawer im rojekê emê jî li Kurdistana xwe, li axa bav û kalê xwe rûnin. Emê ji Diyarbekir heta Zoxoyê, ji Amûdê heta Mahabadê Metroyan ava bikin.

Li Lîtwanyayê komunistê kevn qezenc kirin

Di 14'ê Sibatê de li Lîtwanyayê hilbijartina serokkomarî çêbû. Di hilbijartinê de du namzet hebûn. Yek ji wan; serokê Partiya Karkir a Demokratik, Algirdas Brazauskas yê din jî sefîrê Lîtwanya yê Amerîka Statsys Lozoraitis bû. Partiya Nasyonalîst ku seroktiya wî Sajudis dike piştgiriya Lozoraitis kir. Serokkomarê kevn Vytautas Landsbergis ku seroktiya tevgera serxwebûna Lîtwanyayê kiribû, piştî ku dît di hilbijartinên giştî de Partiya Karkir a Demokratîk qezenc dike wî namzetiya xwe ji bo serokkomariyê nîşan neda.

Di netîca hilbijartinê de Brazuskas ji %60,1 dengan yê din jî ji %38,1 dengan girt.

Di meha Çileya Pêşîn de, di hilbijartinên giştî de Partiya Karkir a Demokratîk (ku berê partiya komunîst bû) ji 141 kursiyên parlamentoyê 80 qezenc kiribû.

Lîtwanya di krîza aboriyê de ye û xelk bawer dike ku ancax Algirdas Brazauskas karê welêt ji krîzê derxe. Bûhayê Talonas (perê Lîtwanyayê) roj bi roj dikeve û nuha dolarek bi 430 Talons e. Maaşê meheke yê serokkomar 50.000 Talons e. Yanî 119 dolar e.

Li Qibrisê hilbijartina Serokkomarî

Namzetê Partiya DIKO (DIKO partiyekî rast e) Glafkos Klerides ji % 50,3 dengan girt û bu serokkomarê Qibrisê. Serokkomarê kevn Georgiaos Vasilious ku Partiya komunist AKEL jî piştgiriya wî dikir ji %49,7 deng girt. Bi 2000 dengan winda kir.

Di hilbijartina 7'ê Sibatê de Vasiliou ji %44, Klerides jî ji %34 deng girtibû. Ji ber ku yek ji wan jî zêdeyî %50 deng negirtibû, carek din hilbijartin çêbû.

Klerides li dijî planên Netewên Yekbûyî ye û herwisa ew li dijî guftegoyên ku di navbera Serokkomarê Tirkê Qibris û Rûmê Qibris de di bin çavderiya NY de çêdibin.

Michal Kovac bû serokkomarê Slovakiya

Parlamentoya Slovakiyayê namzetê Partiya HZDS (Tevgera Demokratîk ya Slovakiya) û cigirê serokwezîr Michal Kovac ji bo serokkomarê Slovakiyayê hilbijart. Berê du cara di parlamentoyê de hilbijartin çêbû lê kesî piraniya dengan nestend. Piştî ku di navbera Partiya Komunist û Partiya hukumtê HZDS de tifak çêbû Kovac hat hilbijartin. Kovac dengên 106 parlamenteran girt.

Di destpêka vê salê de Slovakiya û Çexistan bi aştî ji hev veqetiyabûn û bûbûn du dewletên cûda.

Yûnanîstan dixwaze ala xwe biguherîne!

Meqamên Yûnanî difikirîn ku ala welatê xwe biguherînin û şiklê rojê ku simbola Mekedonya antîk ê bixin navbera rengê ala xwe ya şîn û spî. Mekedonya berî salekê ji Yogoslavyayê veqetiyabû û dewleta xwe îlan kiribû û ala xwe ya bi stêrk jî bi 16 tîrejên rojê xemilandibû. Ev roj tê mahna Mekedonya antîk.

Piştî ku Mekadonya dewleta xwe îlan kir, Yûnanistan li dijî vî navî derket û got ku bi vî navî li Bakûrê Yûnanistanê herêmêk heye û pêwist e ku Mekadonya navê xwe biguherîne. Yûnanistan astengî ji Mekadonyayê re derdixe ku dewletên Civata Ewrûpa jî Mekadonyayê wek fermî nas nekin.

DEVRİMCİ PARTİDE KADRO SORUNU

(4)

● **M.Ali Ural**

Leninci parti çizgisi; devrimci mücadele veya savaş koşullarında bütün parti birim ve kadrolarının pratik çalışmaları, objektif durumun doğru teorik ve politik orantılarını devrimci tarzda çözümlemesiyle kendisini ifade eder. Teori ve pratik ne kadar birbiriyle uyumlu olursa, burjuvaziye, genel olarak faşist ya da gerici rejime karşı sonuç alıcı mücadele biçim, araç ve yöntemlerini aynı kıvraklık ve ataklıkla devreye sokmak o kadar olanaklı hale gelir. Doğru teorik ve pratik orantıları mücadelede bütünleştirebilen bir parti, Leninci parti çizgisine, O'nun ideolojik ve politik anlayışına ulaşmakta güçlük çekmez. Böyle bir düzeyin sağlanmasında belirleyici etkisi olanlar, hiç kuşku yok, parti kanalından gelen profesyonel, aynı zamanda kararlı, siyasal açıdan sorunları aşmış ve deneyimli kadroların varlığıyla mümkündür. Bir parti bu açık özelliklere sahip kadrolara sahip değilse, politika ona yaşam şansı vermez.

Militan-Devrimci-Profesyonel partilerde aktif-pratik çalışma kadro karakterine ve kadrosal olanakların yerine getirilebilmesi sorununa bağlı oluyor. Parti profesyonel, yani konusunda uzman, yetkin unsurlarının tüm zamanını ve enerjisini partinin yığınlar arasında politik gücünü arttırma, politik gündem oluşturma, kitleleri mücadeleye özendirme; onları mücadeleye kanalize etme; bundan başka, çalışma akışı içinde bulunan kadroları izlemek, sıkıştıklarında ya da faşist devletin doğrudan tehditi altında, takip edilen, kovuşturulma durumu olanları her koşulda yönetmek ve korumakla yükümlü oluyor. Bu çok önemlidir. Partinin böyle bir tutumu aynı zamanda onun ideolojik ve politik karakterini ortaya koymaktadır. Kadrolarına gözkulak olmayan bir parti, kendi varlığına da gerekli önemi veremez.

Kendine önem veren bir parti kadrolarını her koşul altında izlemek ve durumları konusunda duyarlı olmak zorundadır. Bu zorunluluk, parti gerçekliği için hiç bir zaman ihmal edilemez. Parti olmanın bir koşulu, partinin her açıdan kadrolarının durumuna karşı duyarlılık göstermesidir. İşte tam da burada bir problem çıkıyor ortaya: Denetim problemi.

DENETİM

Devrimci partinin temel problemlerinden biri denetimdir. Çalışmaları yerinde ve zamanında denetlemek, olup bitenler hakkında somut bilgiler almak, toplumsal olaylarda partinin inisiyatif rolünü ölçüp tespit etmek ve çıkan yeni durum ve olaylara karşı partinin politik müdahale olanaklarını araştırıp ortaya çıkarmak çok önemlidir. Bu mekanizmadan yoksun ya da bu mekanizmayı sıkı bir şekilde işletmeyen bir parti hiç bir zaman toplumsal ve politik olaylar karşısında etkin bir doğrultu tutturamaz. Bu yüzden denetim sorunu bir parti için yaşamsal önem arz eder.

Öyleyse, daha açık olarak nedir DENETİM?

Yukarıdaki açıklamalara ek olarak Stalin'in şu oldukça özlü değerlendirmesine burada yer vermek yararlıdır: "Denetim," diyor Stalin, "Kadrolardan ve önderlikten gelen sözleri, açıklamalarının sonuçlarıyla sınamak demektir. (13) Dipten doruğa partinin sayısız çalışma yöntemlerinin etkisini, sonuçlarını, nasıl uygulanıp ne tür amaçlar yansıtabildiğini; partinin sonraki görev ve yüklenecek yeni görevleri tespit etmek, denetim mekanizmasının sağlıklı işletilmesiyle, daha uyumlu orantılar ve olanaklar sunuyor. Yeni görevler tayin etmek ve daha somut daha akıcı bilgi akışı sağlamak, denetimin asli işlevidir.

Denetimi savsaklayan bir parti iflah olmaz.

Peki, parti denetimi nasıl yapacak? Bu da çok önemli; hatta bir sorundur çoğunlukla. Leninci kıstaslar üzerinde kurulmuş bir parti için denetimin nasıl yapılacağı önemle belirtilmiştir.

Leninci partilerde denetimin yapılabilmesinin ve etkisinin olmasını sağlamanın önemli bir koşulu var: Demokratik Merkeziyetçilik.

Devrimci parti her şeyden önce demokratik bir muhtevaya sahiptir. Demokrasi parti kitlesi ve yapısı için en koruyucu öz oluyor. Demokrasi, eşitlerin, özgür ortak kanı ve görüşlerin ortak sosyal davranış birliği demektir. Bu yüzden hem Leninci parti yapısında hem de arzu ettiği iktidar perspektifinde demokrasi hep ön planda ifade ediliyor ve yaşatılıyor.

Demokrasi, dipten doruğa eşitlik ilkesi ve eşit haklara sahip olmayı esas koşul sayar. Devrimci partide merkez komitenin hakkı ve parti-sınıf-ulus hakkından çok değildir; parti kitlesinin sahip olduğu haklar ile merkez komitenin hakları arasında oransal bir fark yoktur. Astın üstten; üstün astan farklı ayrıcalıkları sözkonusu olamıyor. Bu yüzden de bilgi akışı, sorumluluklar asttan üstte, üstten asta açık ve demokratik ilke esasına dayanarak gerçekleşir. Bu akış, tabanla merkezi birleştirir; birbirine karşı sorumlu kılar. İşte bu karşılıklı sorumlu davranış parti yapısını hem demokratik hemde merkeziyetçi yapar. Zaten, buradan merkeziyetçilikten kasıt; merkezin tasarrufunun parti içindeki ayrıcalığını ifade etmiyor; tam tersine, merkeziyetçilikten kasıt, tabanın asli ve belirleyici yetkisini vurguluyor. Devrimci partinin demokratik temeli budur.

Devrimci demokratik partide bu açıdan denetim de aşağıdan merkeze, merkezden aşağıya aynı hak ve ilke esasına göre işler. Burjuva kültürünün etkisinden kendini kurtaramamış kimi dar bürokratlar belki parti içinde belli bir yerde olmayı bir ayrıcalık sayabilirler; ancak, böyle bir anlayış o tür kimselerin Marksist-Leninist ideolojiyi kavramadıklarını ortaya koymaktan başka bir işlev görmez. Çünkü, ister arada, ister üstte, ister altta olsun, devrimci partide herkes eşittir ve aynı hak ve sorumluluğa sahiptir. Ne merkez kendini tabanın denetiminden ne de taban kendini merkezin denetiminden bağımsız ve sorumsuz tutamaz. İkisinin birbirini karşılıklı olarak denetlemesi demokratik merkeziyetçiliğin esasıdır.

Demokratik merkeziyetçilik bir partide ancak denetim mekanizmasının bütün kurallarıyla, hiç bir araya ya da üst mekanizmaya takılmadan işler halde olmasıyla mümkün oluyor. Aşağıdan giden bir öneri ya da talep eğer partinin herhangi bir üst biriminin engeline çarpıp da esas etkisini yitirirse, böyle bir hadise yaşayan ya da yaşatan parti sonuçta karma karışık olur. Bu yüzden devrimci parti, eğer leninci esaslarla siyaset yapacaksa, bu tür hadiselere asla izin vermemelidir. Çünkü, partide bir mekanizmanın tıkanması, tecrübe göstermiştir ki, ard arda bütün öteki parti mekanizmalarını tıkatıp felç eder.

Öyle de olsa, sadece merkeziyetçiliğin tek başına yeterli bir mekanizma olarak bütün sorunların üstesinden gelebilen bir araç olduğunu sanmak da yanlıştır. Çünkü, sadece demokratik merkeziyetçilik değil, denebilir ki, Marxist-Leninist parti çizgisinde bütün süreçler hep yukarıdan aşağıya; aşağıdan yukarıya gelen giden, yapan ve eden, izleyen ve izlenen bir akışkanlığa sahiptir. Bu yüzden de akışan süreçlerin tümü demokratik-merkeziyetçilik'te bütün kazanarak, süreçlerin tümünü bir araya getirip tutturan bir omurga, yani hareketin bel kemiğini meydana getirir. Denetim, bu bütünleşmiş omurga içinde eklemlerden sadece biridir ve en az bir diğeri kadar önemli olmaktadır. Bundandır ki, demokratik-merkeziyetçiliğe önem verildiği kadar parti içi denetime de o kadar önem veriliyor.

Denetimin düzenli, kararlı bir biçimde gerçekleşmediği bir parti, leninizmin esaslarından kopar. Çünkü, bu mekanizmanın ağır aksak yürütüldüğü bir partide giderek demokratik-merkeziyetçilik diye bir şey bırakmaz ve hareket devrimci demokratik niteliğini yitirebilir. Zaten, denetimin sıkı, seri ve düzenli olarak yapılmadığı bir partide demokratik-merkeziyetçilikten söz etmek de mümkün değil.

Denetim iki türlü yapılır. Tıpkı demokratik-merkeziyetçilikte olduğu gibi o da aşağıdan ve yukarıdan yönetim. Üstlerin astları denetimi ve astların üstleri denitimi şeklinde. Bu işler haldeki süreçte astların ve genel olarak tabanın denetimi daha belirleyici ve önemli olmaktadır. (14) Denetim sürecinin devrini tamamlayamadığı bir partide öteki belirleyici süreçlerin bütünü sakat, işlemez duruma gelir.

Görüldüğü gibi, denetim, bir partinin yaşamı açısından vazgeçilmesi mümkün olmayan bir kurum oluyor. Bu kurumun canlı bir biçimde yaşatılmasıdır ki, hareket devrimci aktivite, öncü rol, insiyatif yeteneği, olaylara müdahale gücü; daha da önemlisi, pratik partisel görev ve sorumlulukların yerine getirilmesi daha istikrarlı bir niteliğe ulaşabiliyor.

Denetim yerinde ve zamanında yapılmalıdır. Denetimin sağlıklı ve zamanında yapılması halinde örgütsel faaliyetlerin daha düzenli, karışıklığa yol açmadan tam bir güven ve tam bir disiplin içinde gerçekleşme olanağı çıkar ortaya.

Denetimin yapılmadığı bir partide sıkı çelik disiplinden söz etmek saçmalık olur.Denetim yapılmazsa, kişilerin nasıl davrandıkları, hatalı yaklaşımlar sergileyip sergilemedikleri; parti anlayışı doğrultusunda görev ve sorumluluk bilinci ve pratik biçimi ne ölçüde benimsediği nasıl anlaşılacak? Kimlerin halka, partiye gerçekten tam bir bağlılıkla hareket ettiğini, denetleme olmazsa, kim saptayabilecek? Sadece bu kadar değil; halkın partiden beklentileri ve talepleri; partinin halkta güven uyandırıp uyandırmadığı; parti örgütlerinin el atması gereken ivedi bir problem var mı yok mu? işte bütün bu ve bunlara benzer durumları yerinde ve zamanında tespit etmek, denetimle mümkündür.

Bir parti, denetimi savsaklarsa, davayı ve kavgayı da savsaklar. Çünkü, denetim belli bir dava için yürütülen hizmet ve çalışmaların yerinde tespit edilmesi demektir.

Üstlerin daha sorumlu ve görevlerine bağlı kişiler olmasını sağlamak da en çok astların yani, tabanın denetimiyle olanaklıdır. Astların görüp tespit ettiği hatalar, siyasal yanlışlar; bunların eleştirisi, ancak titiz bir denetim yaparak ortaya çıkarılabilir. Üstlerin disiplinsizce hareket ettiklerine çokça tanık olunmuştur. İşte, tabanın denetimi ve acımasız eleştiri silahı en çok bu yüzden gereklidir.

Devrimci parti, kadrolarını seçerken ya da yetiştirirken onların her şeyden önce bir denetleyici olmalarını sağlayacak eğitime ağırlık vermek zorundadır.

Devrimci demokratik parti için temel teşkil eden belirleyici ögelerin önemli olanlarının başlıcaları, görüldüğü üzere, kadroların ideolojik ve politik eğitimleri, profesyonelleştirme ve denetim... Parti disiplininin sağlam temellere oturtulmasında her biri ayrı bir önemde köşe taşları oluyor. Kadroları kadro eden, partiyi belirlenen hedefe ulaştıran bu ögeler hareket içinde devrimi en etkin ve akıcı biçimde tamamlayamazsa, partinin bütün süreçleri alt üst olabilir. Kadrolar bu bilinçle partiyi her açıdan güçlü ve yıkılmaz hale getirmek için bu süreçlere yaşamsal önemde kurumlar gözüyle bakmalıdırlar.

Demokratik bir içeriğe sahip leninci parti çizgisinin zengin bir ifade ile kendini sunabilmesinin başka koşulları da var. Partinin ve genel olarak kadroların eleştiri ve özeleştiri süreciyle yukardaki kurumları güçlendirmesi şarttır. Öyleyse, Eleştiri ve Özeleştiri sürecinin parti kurumları açısından önemini belirtmek için ne olduğuna bakmak gerekiyor.

ELEŞTİRİ VE ÖZELEŞTİRİ

Leninci partinin teorik bilgi kaynağı hiç kuşku yok ki, açık özeleştiri ve eleştiri olmaktadır. Eleştiri başta içtenlik ve duyarlılık demektir. Parti ve kadrolar bütün sorun ve açmazları aşmak için en çok bu silahtan yararlanırlar. Ayrıca, pratiğin sınanması için de eleştiri her zaman önemini

Devrimci partinin temel problemlerinden biri denetimdir. Çalışmaları yerinde ve zamanında denetlemek, olup bitenler hakkında somut bilgiler almak, toplumsal olaylarda partinin inisiyatif rolünü ölçüp tespit etmek ve çıkan yeni durum ve olaylara karşı partinin politik müdahale olanaklarını araştırıp ortaya çıkarmak çok önemlidir. Bu mekanizmadan yoksun ya da bu mekanizmayı sıkı bir şekilde işletmeyen bir parti hiç bir zaman toplumsal ve politik olaylar karşısında etkin bir doğrultu tutturamaz. Bu yüzden denetim sorunu bir parti için yaşamsal önem arz eder.

duyumsatır. Ortada bulunan bir soruna ilişkin olarak kişinin kendini düşünmeye ve üretmeye zorlaması, kendini buna mecbur hissetmesi; soruna ilişkin daha önce yapılan tespitlerin eksik ya da fazla olup olmadığına bakmak; partinin olgunlaştırılması ve fikirlerin zenginleştirilmesi açısından eleştirinin belirleyici rolü var.

Görülüyor ki, eleştiri sadece fikirler düzeyinde kalmakla sınırlı olarak düşünülemiyor. Aynı zamanda pratik davranışları ya da müdahaleleri biçimlendirmekte de etkisini ortaya koyuyor. Bu yönüyle eleştiri pratik tutum ve davranışlarda yönetici olabiliyor.

Tek bir bakış açısından çıkan ya da eşdeyişle o bakış açısının içine düşen sınırlı doğruları yakalamak hiç bir zaman yeterli olmuyor. Bu nedenledir ki, leninci parti anlayışının bir demokratik özelliği de sınırlı doğrularla yetinmeyip olgular ya da sorunlar için bir çok bakış açısını bir araya getirmek ve tespitleri zenginleştirmek önemli bir ilke oluyor. Parti ve kadroların bakış açısını birleştirip zenginleştirmek, sorunları çözmede belirleyici öneme sahiptir.

Eleştiri, aynı zamanda parti içi demokrasi bilincinin gelişmesinde ve demokratik geleneklerin yerleşmesinde büyük rol oynar. Bir partide eleştiriler açık ve yoğun olarak gerçekleşmiyorsa, o partinin yapısında demokrasinin anlamına uygun olarak yaşadığını beklemek mümkün olmaz. Eleştiri ve özeleştiri partinin demokratik niteliğini en açık şekilde ortaya koyan kurumların başında gelmektedir. Korkmadan hataların önüne geçmek; yılmadan kafasında oluşan fikirlerini ortaya koyup onları savunmak parti kadrolarının genel eğilimi olmalı. Devrimci partide en çok kadrolar eleştiriye sahip çıkmalıdırlar.

Eleştiri, yönelticidir.

Eleştiri aynı zamanda duyarlılık demektir.

Bir devrim hareketinde eleştiri ve özeleştiri kurumunun eksikliği, kesin olarak partinin, parti kadrolarının olaylara karşı eksik bir duyarlılık ve müdahaleci eğilimlerine büyük zararlar verir. Bu kadarla kalmaz; siyasal açıdan hatalı ve yanlış bir yönetimin ortaya çıkmasını da sağlar.

Eleştiri açıklık ve kendine güven demektir. Leninci parti kadroları bu iki özelliği tutum ve davranışlarıyla mutlaka ortaya koyabilmelidirler. Bile bile hatalı kararlara karşı çıkmayan, yanlış bir pratiğin örgütlendirilmesine işin başında müdahale etmeyen bir kadro, leninci anlayışa göre, suçludur! Çünkü, böyle bir eğilim, başta partiye ve partinin yürüttüğü büyük davaya, devrimci demokrasiye zarar getirir.

Eleştiri, devrimci partide demokrasinin ve dolayısıyla kadroların en büyük teminatı olarak kavranmalıdır.

Eleştiri, kadroların olaylara karşı bilinçli konum almalarında da en etkili yardımcı silahtır. Eleştiri ve özeleştiri silahını ihmal eden; kurumlaşmasına gerekli ihtimamı göstermeyen bir partide, organik süreçlerin tümü çürümeye mahkumdur. Partiye ve davaya önem veren kadrolar dipten doruğa; tek tek organlardan en üst parti kurumlarına, kongreye kadar bu etkili yardımcı ve yönetici aracı korumakla yükümlüdürler.

Leninci anlayışa göre, eleştirinin pratikle birlikte orataya çıkması şarttır. Pratikle birlikte ortaya çıkmayan ve pratik doğurmayan bir eleştiri, teorik lafazanlıktan başka bir şey ifade etmez. Kadrolarca ortaya konan eleştiriler belli bir siyasal formülasyon önerirken mutlak surette onun pratik yaratmaya elverişli olup olmadığına önceden bakmış olmaları gerekiyor. Pratik üretmeyen eleştiri, eleştiri değildir. Davranışları ve alışılagelen tutumları etkilemez. Halbuki, leninci militan kadrolar, pratikle bütünleşebilen eleştirinin gerçek etkileriyle davranış ve tutumları düzenlediğinin bilincindedirler. Bu yüzden de devrimci kadrolar, eğer politik kusur bulduklarında, parti içinde ya da parti dışında, sakınmadan o kusurun üzerine üzerine yürüme özelliklerini açıkça ortaya koymazlarsa, yararlı bir dava ve parti adamı olmazlar. Parti dışında eleştiriler açık olarak yapılması gerektiği gibi, parti içinde de açık davranma özelliğini ortaya koyabilmelidir. Partili arkadaşlarını kırmak ya da kendisinden daha bir üst organda bulunan değerli bir hocasını üzmemek kaygısıyla işlenen kusurlara karşı kayıtsız kalan bir kadro, devrimci partinin mezar kazıcısıdır. Stalin bir yerde şöyle der:" İnsanları kuşandıkları parlak üniformalarıyla değil de, eylemleriyle ve gerçekte savundukları şeylerle değerlendirmek gerekir. "Eleştiri, sahibi olduğu kafanın dışında, herhangi bir etki altında kalmaksızın, ortaya gelmeli. Eleştiri, deyim yerindeyse özerk olmalıdır. Tıpkı devrimci partide kadroların sahip oldukları nisbi özerklik gibi zaman zaman kendini doğruların dışında hiç bir yan tesirin etkisinde bırakmadan ifade etmelidir. Çünkü, doğrular her şeyden çok daha önemlidir ve dava için gerekli olan da bunlardır. Birilerini rahatsız edecek diye bir parti kadrosu eğer düşünce dünyasında meydana gelen süreçleri açıklamaktan korkarsa hiç bir yerde partiyi koruyamaz. Yarın, partiyi de korumaktan korkacaktır. Bu nedenle, birileri rahatsız olsa da kişilerin işledikleri kusurları, içine düştükleri politik yanlışları ortaya sermek devrimci kadroların temel görevidir.

Eleştiri bağımsız ve objektif bir temele dayalı olarak ortaya çıkıyorsa, güçlüdür. Somuttaki herhangi bir tarihsel fenomenin bilimsel ya da felsefi bilgisinin açıklığa kavuşturulmasına aracı olan eleştiri zaten varolan egemen doğrulara karşı bir tür başkaldırı anlamına gelmiyor mu? Bir şeyleri ya tamamlar ya da yıkıp yeniden oluşturur. Bu yüzden en küçük bir dozda yapılan eleştiriler bile zaman zaman kimilerinde olumsuz bir tepki ile karşılaşabilir. Bu doğaldır; çünkü, "Doğru ve iyi şeylere başlangıçta güzel kokulu çiçekler değil, zehirli otlar gözüyle bakıldığı çok olmuştur." (15) Ancak, doğru ve iyi şeylerin tespitine ulaşmış bir devrimcinin bu zehiri ne pahasına olursa olsun, elden bırakmaması gerekiyor. Leninci parti militanlarını sol-radikallerden ve sağ reformistlerden ayıran temel özellik budur.

Eleştiri, ya da karşı anlama gelmek üzere özeleştiri: Toplumsal ve siyasal olaylarda partinin esas doğrultusunu ve yönünü tayin etmede; parti kadrolarını ve yığınları siyasal çalışmaya ve mücadeleye ajite edecek doğru orantıların tespitini yapmada en etkili yönetici ve demokratik aracıdır. Devrimci parti baştan aşağı bu yönetici aracı, eleştiri ve özeleştiri mekanizmasını yaşatıp bütün organların doku aralarına yaymakla yükümlüdür. Kadroların asli görevi partinin demokratik varlık koşullarından biri olan bu mekanizmayı her koşul altında yaşatmakdır.

Kadrolar, partiye sahip çıkıp devrimci davayı daha cazip yöntem ve yönelişlerle yansıtabilmek için, mücadele seyrinde hem daha zengin fikirlerin üretilmesi ve hem de daha etkin, kararlı ve sürekli bir pratiğin gerçekleştirilmesinin parti için, parti dışı devrimci eleştiri-özeleştiriye büyük önem vermeliler. Eleştiri ve özeleştirinin devrimci özelliğini kavramak, leninci parti çizgisinin temel esasıdır.

KADRO VE PRATİK.

Hem devrimci ve hem de kadrolar için pratik çalışmanın önemi büyüktür. Pratik çalışma politik devrimci teoriye hakim olmayı temel koşul olarak ortaya koyar. Teoriye hakim olmayan pratiğe de hakim olamaz. Teori, pratikte mücadelenin doğru orantılarını saptamada en gerekli koşul oluyor. Devrimci partinin pratiğe hakim olmasını sağlayan şey, doğru diyalektik bilgi teorisidir. Leninci kadrolar, bu bilgi teorisini, onun temel yasa ve türevlerini kavramak zorundalar.

Bir ideoloji pratikte maddi bir güç haline gelmediği sürece, politik etkisi sözkonusu olmaz. Marx, "Fikirler kitlelere nüfuz edince maddi bir güç haline gelir." (16) diyordu. Yani, fikirler, buraya kadar henüz siyasallaşmamıştır. Ne zamanki, fikirler pratikte maddi varlık oluyor, o noktada fikirler artık siyasal etkiyle kendisini ifade ettirme aşamasına geçiyor. Devrimci pratik çalışma, ülke gerçekliğinin marksist bilgi teorisiyle çözümlenmesiden çıkarılan somut fikirlerin ideolojik formülasyonlarının siyasallaştırılması için temel koşuldur. Devrimci partinin kadrolarının pratikçi olmaları gerektiği koşulu buradan geliyor.

Devrimci pratik her zaman ona klavuzluk eden devrimci teoriyle hareket eder."Devrimci bir teori olmadıkça devrimci bir eylem olmaz... İleri bir savaşçı rolünü ancak, ileri bir teoriyle yönetilen bir parti oynayabilir."(17) Bu nedenle teori ne kadar güçlü ve doğru olursa siyasal pratik eylem o kadar sağlam ve sert olur. Doğru ve güzel fikirler, devrimci kadroların yılmak bilmeden sürdürecekleri çalışmalarla sert ve sağlam bir siyasal pratik ve etki yaratabildiği gibi, kitlelere, yoksul halka, çalışan emekçi kesimlere doğrudan etki etmesi de mümkün hale gelir. Sorun, kadroların bu fikirlerin mantığına uygun siyasal pratik geliştirmeleridir.

Leninci parti çizgisinin karekteristik özelliği, O'nun "İşçilerle, köylülerle ve aydınların geniş kitleleriyle kopmaz bağ'lar (18) geliştirmesidir. Politik örgütlenmeyi engellemek için faşizm, her yolu kullanmaktan geri kalmaz. Engellemeye çalıştığı en önemli şey, devrimci kadroların kitle temasını ortadan kaldırmaktır. Öyle de olsa, pratikçi militan öncü kadrolar devrim ve kurtuluş yolunda, faşişmin, gerici ve zorba rejimin bütün engelleyici kuvvetlerine karşın, son derece sağlam, geniş, derin siyasal ve organik bağlar kurarak yığınları savaşa özendirme çalışmalarından bir an olsun geri kalmaları, onları tarihsel anlamda kesin yenilgiye götürecektir. Bu yüzden kadrolar, genel olarak parti, her koşulda pratik çalışmayı sürdürmek zorundadır. Şu ya da bu biçimde, ama mutlaka pratik çalışmalar yürütülmelidir.

Siyasal pratik belirleyicidir. Devrimci partinin teorisyen kadrolarının her birinin ayrı bir alan için ayrı bir pratikçi özelliğinin olması şarttır.

Pratikçi siyasal parti, militan pratikçi kadroların eseridir. Partiyi yığınlara taşıyan yılmaz neferler, kadrolardan başkaları değil. Bu yüzden kadroların her şeyden çok, pratikçi olmaları, özellikle mücadelenin çetin koşullarında esas ölçüt oluyor.

KAYNAK:

13- Stalin, Denetim Ne Demektir? Makale, 1937

14- Stalin, Pratik Çalışma ve Denetim Üzerine, Makale, 1937

15- Mao Çe Tung, Teori ve Pratik, sf.100, Sol Yay.

16- Karl Marx, Ekonomi Politiğin Eleştirisine Katkı...

17- Bolşevik Parti Tarihi, sf.50 Bilim ve Sosyalizm Yayınları.

18- Bolşevik Ajitasyon üzerine, K. Kalaşnikov, sf.60. Yurt-Kitap Yay...

SALVEGERA YEKEMÎN A ROJNAMA KURDISTANA NÛ (KURDISTANÎ NWE) LI HOLA MEDYAYÊ HATE PÎROZKIRIN

Azad Satehî

Yekemîn salvegera rojnama Kurdistana Nû, bi amade bûna Serokwezîrê Hukumeta Herêma Kurdistanê Dr. Fuad Mahsun, Wezîrê Rewşenbîrî Şêrko Bêkes, wezîrê Kar û Barê Ayînî û Ewkafê Mihemed Mella Qadir, nûnerê Mesud Barzanî Felekedîn Kakeyî, nûnerê Celal Talabanî Cebar Ferman, Cîgirê Wezîrê Karûbarê Navçeyî Ahmed Şerîf, birêvebirê nivîsînê Firyad Rewandizi, nivîskar û xebatkarên rojnamê û xelkekî qerebalix hate pîrozkirin.

Di salvegera rojnamê de konferansek jî saz bû. Di konferansê de serokwezîr Dr. Fuad Mahsûm, wezîrê rewşenbîri Şêrko Bêkes, Felekedîn Kakeyi, Cebar Ferman, Cigirê Serniviserê Rojnamê Azad Cindiyanî, sekreterê yekîtiya mamosteyan Abdurrahman Mihemed, Serokê Rêxistina Mafên Mirovî Dr. Mihemed Elî û çend kesên din gotarên xwe xwendin.

Serokwezîr Dr. Fuad Mahsûn bala beşdaran kişand ser girîngiya rojnamên rojane. Fuat Masûm di derheqê rojnamegeriyê û pêşxistina demokrasiye de weha got: "Hêvidar im derçûna Kurdistana Nû berdewan be. Ji ber ku, di dîroka rojnamegeriya Kurdî de pirr rojname derçûne, belê hemû jî zû westiyan, temenî wan dirêj najot. Emê pê kêfxeş bibin ku hevalên Kurdistana Nû çêbibin û bi hevre jiyana fikrî û prosesa demokrasiyê li Kurdistanê belav bikin..."

Nûnerê Mesûd Barzanî û endamê serkirdayetîya PDK, Felekedîn Kakeyî, piştî pêşkêşkirina silavên Barzanî, li ser girîngiya azadiya rojnamegeriyê û rola wê û di derbarê zimanekî yekgirtî de sekinî û weha got: "Bo derçûna her rojnameyek serkevtî: divê azadiya siyasî, madeyên pêdivê bo çapê, ji bo parastina deshilata netewî ya Kurdî car cara divê xwe xwe sansûr hebe. Her wiha divê li Kurdistanê ajansa dengûbasan hebe, da ku xeber bi yek awayî bête belav kirin. Ji aliyê din, ji bo yekîtiya ziman û termên nû bi wek yên hiqûqî, siyasî, zanistî û hwd. ragiyandin rolekî xwe yî taybetî û girîng heye..."

Wezîrê Rewşenbîrî Şêrko Bêkes bi gotareke şîrîn rengê konferansê guhert û li ser rola ragihandinê, di warê ziman û Edeba Kurdî de sekinî û hêvî û daxwazên xwe bi hêviya temenekî dirêj bo Kurdistana Nû anî ziman.

Nûnerê Celal Talabanî jî, di gotara xwe de weha got: "Eve salek e miletê Kurd îspat kir ku rewş dest bide wekî her miletekî medenî dikare xwe bi xwe idare xwe bike. Li serdame pêşmergayetiyê de jî, hemû tiving û qelem li gel hev bûn, me herdem girîngî daye ku nivîskar bi serbestî binivîse û tirsa wî ji tiştekî nebe. Însal sala demokrasî û parastina mafên mirovahî ye. Ji ber vê yekê jî daxwaza me ewe ku, rojnamevanên me li tiştê naşêrîn jî bikolin û rexne bigrin, da ku em karibin riya rastî bibînin û biserkevin..."

Cîgirê serniviserê Kurdistana Nû Azad Cindiyanî di gotara xwe de li ser çîroka damezrandina rojnamê sekinî û bi berdewanî weha got: "Armanca derxistina Kurdistana Nû, cîbicîkirina demokrasiye û rezlêgirtina hiqûqê ye. Herwiha rojnama me, bergiriyê li mafê mirovî dike û têdikoşe da ku heq û vatiniyên rojnamegeriyê bi qanûnekê ji layê Parlamenta Herêma Kurdistan bête diyarkirin û ev qanûn dest bide sebaret bi damezrandina sendîkayek rojnamegerî..."

Bi xwendina biruskên pîrozbahiye Konferans bi dawî hat.

12.01.1993 Hewlêr

Sayın M.Şerif Müştak'ın gazetemize ve Kürt basınına yönelik eleştirilerini tamamıyla olmasa da, belli açılardan doğru buluyoruz. İnsanlık tarihinde bir kara leke gibi yer alacak olan T.C'nin bu barbarca uygulamasının üzerinde ne kadar dursak azdır. Olayın uluslararası bir boyut kazandığı bu günlerde Yeşilyurt davasına sahip çıkmak ve halkımızın bu onurlu direnişinde üzerimize düşen sorumluluğu yerine getirmek en temel yurtseverlik görevleri arasında yer almaktadır. Hele Medya Güneşi gibi bu olayın uluslararasılaşmasında az da olsa katkıda bulunmuş bir yayının sorumluluğu daha da büyüktür. Kabul etmek gerekir ki eksikliklerimiz var; ama bu olay karşısında duyarsız değiliz. Nitekim gatemezin 22. sayısında konu ile ilgili bir Kürtçe açıklamaya yer vermiştik. Medya Güneşi olarak kahraman halkımızn bu direnişini destekliyor, Avrupa İnsan Hakları Komisyonunun ve Uluslararası Mahkemenin barbarlara gereken cezayı vereceklerine inanıyoruz.

MEDYA GÜNEŞİ

YEŞİLYURT OLAYI VE KÜRT BASINININ SORUMLULUĞU

Sayın Medya Güneşi

Günlerdir hep yazayım diye düşündüm, Fakat kararımı veremiyordum ve nihayet kalemi elime alıp yazmaya başladım.

Değerli Medya Güneşi, ben ilk defa gazetenize yazarken eleştirerek yazacağımı hiç düşünmemiştim, ne yazık ki eleştirerek ilk defa yazıyorum. Ancak gazetenizi istisnalar hariç hep okuyorum. Yaşanılan zor koşullar ve sömürgeci baskıların çok yoğun olduğu bu dönemde, Kürdistan'da olan olayların bir bütün olarak Kürt halkına yapıldığı ve ona yönelik olduğu hepimizce biliniyordur. Fakat Kürtlere yönelik sömürgeci baskıların çeşit ve özleri itibariyle bir ulusu toptan imha veya teslim alma amacını güttüğü ve dünyada emsali görülmemiş bu baskıların kürdistan'da uygulandığına dair milyonlarca sayfadan ibaret yazılar yazılmıştır. Kimi olaylar, ya bir gazete haberinde sönük kaldı, kimi haberler gene gazetelerin reklam köşelerinde ufacık saklanmak istendi, kimi olaylar resmi makamların gündemine götürülmek üzereyken yapılan baskılardan dolayı davalardan vazgeçirildi. Kimi zamanlar onlarca Kürt insanı çoluk çocuk, kadın erkek kurşuna dizildi. çoğu zaman kimsenin haberi bile olmadı; hata düpe düz sokak ortasında öldürülen Kürt insanlarının cenazelerine bile sahip çıkılamaz oldu.

Şemdinli'de ot biçen Kürt insanları gündüz ortasında devlet güçleri tarafından öldürüldü ve öldürülen insanların cenazeleri yakıldı. Cezaevlerinde, işkencehanelerde kimi sakat bırakıldı kimi işkencede öldü. Ve yapılan baskıların dozu Kürdistan'da günbegün çoğaldı, karanlığın perdesi bütün Kürdistan'ı sardı. Gözler Kürdistan'ı göremez duruma geldi ve sömürgeci Türk devleti "laik hukuk devleti veya Cumhuriyeti" safsatalarıyla ve uluslararası bir sürü sözleşmelere attığı imzalarıyla övünerek, iki yüzlü davranıp yaptığı baskı ve zulmün dozunu çok insafsızca yoğunlaştırdı. Baskının dozu Kürdistan'ın Cizre -Yeşilyurt (Cinêbir) köyünde Kürt yurtsever köylülerine zorla yedirilen dışkı hatta oğul eliyle babaya yedirilerek Yeşilyurt (Cinêbir) köylüsü isyana zorlanıp bir bütün olarak imha etmeye çalışıldı. Fakat Cinêbir köylüleri akıllı davranıp bu faşist sömürgeci cinayet oyununu boşa çıkartarak dünyanın dikatini yüzlerce metre derinliğindeki bir dar vadiye yerleşmiş Cinêbir köyüne çekti. O güne kadar kapalı bir kutu durumunda olan sömürgeci Türk kanunları uluslararası ilişkilerdeki sahtekarlığı en açık ve net bir şekilde ortaya çıkmaya başladı. Devletin baskısına canı ve malı pahasına direnen Cinêbir köylüleri korkmadan, yılmadan direndileri haklı davalarında, haklılıklarını bütün dünya kamuoyuna ulaştırmayı başardılar. Ancak her zamanki gibi Türkiye yaptığı baskı ve işkencelerin uydurma olduğunu iddia ederek, Kürt insanlarına dışkı yediren Cizre-Cudi Asayiş Bölge Komutanı binbaşı Cafer Tayyar Çağlayan'a sahip çıktı. Her türlü baskı zulüm ve işkence dahil olmak üzere beni de aylarca Cizre, Mardin ve Silopi siyasi şubelerinde dolaştırarak sahte tutanaklarla tutuklayıp aylarca zindanlarda sürüdürdüler. Ve Yeşilyurt (Cinêbir) köylüleri gösterdiği direnişle devleti adeta heyecanlandırıp uluslararası alanda zorladı. Belki de ilk defa Türkiye ve Kürdistan'da 487 avukatın savunmasını yaptığı bir dava oldu. Devlet işkencecilerini aklamak için her türlü yolları ve sahtekarlıkları denedi. Binbaşı Cafer Tayar Çağlayan Cizre-Cudi Asayiş Bölge Komutanı olmasına rağmen, (cangüvenliği) olmadığı gerekçesiyle davayı Ankara 3. Ağırceza Mahkemesi'ne aldırdı. Bu da davayı zora sokmaktı. Ankara 3. Ağır ceza mahkemesinin açıldığı 21.09.89 günü bir ana baba günüydü. İlk defa Türkiye'de Kürt insanlarının uğradığı baskılara karşı direnmenin onuruydu ve Cinêbir köylüleri Kürt halkının ve insanının dünya halkları, ulusları ve insanları gibi özgür bağımsız ve baskısız yaşamaya hakkı olduğunu ve bütün insanlığa Cinêbir köyünde yedirilen dışkıyı kabul edemeyeceklerini gösterdiler. Turgut Özal hükümetini zora düşürdüler. Türkiye'nin 1989 yerel seçimlerinde büyük oranda etkilerini gösterdiler. Nihayet Yeşilyurt'un Kürt köylüsü, beslediği yurtseverlik inancıyla davalarını Avrupa İnsan Hakları Komisyonu'na götürmeyi başardılar. 12.01.1993 günü Fransa'nın Strasbourg kentinde yapılan mahkemede Türkiye yargılandı. 11.01.1993 günü Avrupa Parlementosu önünde bir çok yurtsever demokrat insanların katıldığı bir mitingle Türkiye sert bir biçimde İngilizce, Fransızca, Almanca, Türkçe ve Kürtçe dilleriyle kınandı. Yeşilyurt köyünden ben olayın tamamını bir konuşmayla özetledim ve önemini anlatım. Buradaki yurtseverlerin de Yeşilyurt köyü dayanışma komitesinde yer aldıklarını öğrendim. Ancak bu davayı insani yönüyle ele aldığımız zaman başta Kürt basını olmak üzere, bütün basın kuruluşları olaya sahip çıkmalıdır. Hele bu cinayet Kürt insanlarına karşı işlendiği için daha ilk günde derginize kapak olmalıydı. Kaldıki yıllardır burjuva basını diye yermeye çalıştığınız bir sürü gazeteler dört seneye aşkındır yazıyorlar ve hala da fotoğraflı olarak yazıyorlar. Bakınız bu konularda sizlerin olayların kuyruğuna veya arkasında süründüğünüzü söylersem zorunuza gitmese gerek. Çünkü bu gazeteyi gerçek ve önemli haber yazmaktan alıkoymaya ve onu gerçek görevinden uzaklaştırmaya hiç kimsenin hakkı da olmadığına inanıyorum. Siz ve bütün Kürt basını Yeşilyurt (Cinêbir) köylülerine sahip çıkmak zorundasınız yoksa Kürt halkına yedirilen dışkıya destekçi durumuna düşmüş olursunuz. Ben gazetenizin son iki sayısını da tam teferuatıyla inceledim. Güney Kürdistan'a verilen önemden dolayı derginizi bu yönüyle takdir ediyorum ve daha da önem vermenizi ve gerekirse Güney Kürdistan ve diğer parçalar (İran, Suriye, eski Sov.) için yeni ek sayfanın açılmasını öneriyorum. Fakat gördüm ki sizi ve Bütün Kürt halkını inkar edenlerin olaylarını kara sayfalarda yazmışsınız hatta kasketli, kravatlı ve atkılı posterlerle. Oysaki Türkiye'yi Kürdistan'daki uygulamalarından dolayı, masaya, Avrupa nezdinde oturtmayı başaran gururlu ve şerefli Kürt yurtsever köylülerinin Avrupa Mahkemesindeki başarılarını yazmadınız. Demek oluyor ki olayı yazan ve insani açıdan destek veren gene Türk basını mı oldu? Eğer Kürt basını böyle devam ederse vay Kürt Halkının haline!

Kürdistan'dan Avrupa İnsan Hakları Komisyonu'na gelen Yeşilyurt (Cinêbir) davası, Kürdistan'dan Avrupaya gelen ilk davadır. 22 Avrupa ülkesininden hukukçuların katıldığı bu davada, 22 ülkeden Türkiye hariç diğer 21 ülke Yeşilyurt köylüleri lehine oy kullanmıştır. 45 gün içinde dostane çözüm için Türkiye, Avrupa Konseyi ve Yeşilyurt köylüleri masaya oturacaklardır. Daha şimdiden köylüler isteklerini yazılı olarak komisyona bildirmişlerdir. Köylüler Olağanüstü Hal Yasası, Memur'un Muhakematı Kanunu ile SS yasalarının iptalini istemiştir. Ve ergeç Avrupa Konseyi 15.03.1993 günü konuyla ilgili mahkemenin devamını veya Türkiyenin Yeşilyurt köylülerinin isteklerini kabul edip bu yöndeki bütün yasaları iptal ederek var olan bütün baskıların da kaldırılmasını sağlayabilecektir. Yeşilyurt köylülerinin direnişi belki de Kürt basınına bir nefes aldıracaktır.

Değerli Medya.....

Yeşilyurt insanı Kürt olmayıp; eğer Arap, Fars veya Türk olsalardı bu çağda böyle bir muameleyle karşı karşıya kalamazlardı. Kaldı ki Yeşilyurt'deki olay Kürdistan'ın ne ilk ne de son olayıdır. Ancak baskıya, zulme ve dünyada eşi ve benzerine zor düşünülen bu alçakça cinayete karşı direnen Cinêbir köylüleri, Kürdistan'ı saran baskının, işkencenin ve zülmün karanlık perdesini parçaladılar. Korkuyu direnişle yenmek zorunda kaldılar. Herkese bizzat ben çağrıda bulundum. Kim nerede olursa olsun gelen her türden baskıya, işkenceye karşı direnmeli ve korkuyu yenmeli; çünkü düşmanın en büyük silahı baskıdır, işkencedir, bezdirme ve yıldırmadır. "Zulme teslim olmakla zulum durmaz" demiştim. Ve biz bu mantıkla yola çıktık ve söz veriyoruz bu mantıkla mücadeleye devam edeceğiz.

Lütfen sizler de bizi desteklemeye söz verin ve cevabınızı yazılı olarak derginizde yayınlayın. Yazdıklarımı çok görüp veya eleştiridir diye yazmamayı düşünmeyin. Sizleri eleştirme hakkımızı kullandık artık yazmakta sizin vazifenizdir. Saygılar sunarım.

M. Şerif Müştak
Hamburg

Nameyên Xwendevanan

ÇERXA FELEKÊ JI ME RE ÇEP GERIYAYE

Piştî demekî dûr, weşandina Medya Guneşî ez gelek kêfxweş kirim. Ez hêvîdar im kû weşana Medya Guneşî, ji niha şûnda berdawam bike û qet nehêt birrîn.

Gelo di bin çerxa feleka reş de, ji bilî me kurdan; bindest û stûxwartir hene? Ez bawer nakim kû hebin. Em bi tenê bindest û stûxwar mane. Ji bo çi? Ji ber ku em nezanin. Ji ber ku em li ber barên hev ranabin. Xizmeta gelê xwe nakin.

Çerxa felekê ji me re heta niha çep ziviriye. Lê belê vê çerxa çewt emê hemû li gel hev (bi hev re), bi yekîtî û yekbûnî ser rast bikin.

Min ji bo ku di Medya Guneşî de were weşandin, du meselok nivîsîm û bi rêkirin. Bi weşandina wan ezê gelek kêfxweş bibim. Dibe ku di kurdiya min de gelek kêmasî hebin. Li kusûra min nenêrin û lê biborin.

Ez sersala berpirsîyar û hemû nivîskar, xebatkar û kedkarên Medya Guneşî pîroz dikim. Gelek silavên germ li we dikim. Bimînin di xweşiyê de.

DI TARIYÊ DE QEY TİRKÎ TÊ AXAVTİN?

Li gund kesî bi Tirkî nizanibû. Xalê Elo bi tenê, digot ez Tirkî dizanim. Her roj behsa eskeriya xwe dikir. Pesnê xwe û Tirkiya xwe dida.

Rojek sê cedirme tên gund. Ji bo ku gundî Tirkî nizanin, dikin nakin ew û cenderman tiştekî nakin serê hev.

Muxtarê gund, Xalê Misto gazî zarûkekî dike û dibêje:

Kuro here gazî Elo bike. Ew bi Tirkî baş dizane. Bila were, ka ev cenderme çi dixwazin.

Zarok bi bazdan diçe li derê Xalê Elo dixe. Xalê Elo derî vedike û dibêje:

-Kuro te xêr e?

Zaruk dibêje:

-Muxtar gote min, "Sê cenderme hatine gund, lê belê, em bi Tirkî nizanin. Bila were bi wan re biaxive, ka çi dixwazin.

Xalê Elo demek difikire. Mêze dike ewê nezaniya wî derkeve holê; bi hêrs dibêje:

- De here lo.. Min got, ez Tirkî zanim, lê belê di vê tarîtiya reş de bi Tirkî tê axaftin? Hela bila sibe bê, dinya li me ronî be. Wê gavê ezê werim bi cendirman re bi Tirkî bipeyivim.

JI CONEGAYÊ DU SALÎ RE DIBÊJIN MÛZIK.

Meleyê gundekî, dixwest ji xwe re dîplomeyekî bistîne û bibe meleyekî bi kadro û bi meeş. Ji bona vê yekê ketibû îmtihane. Hemû dersan dabû. Bi tenê muzîk mabû. Mamoste ji mele dipirse:

-Seyda muzîk çi ye?

Mele hinek difikire û bersîv dide.

-Ez benî, welle ez nizanim mozik çi ye. Lê belê, li ba me (nik me) ji conegayê du salî re dibêjin mozik.

Brahîm Xelîl
Şilbê Dîyarbekir.

KÜRT KADINI...

Baştarafı s.9

kışkırtmak zorundadır. Sivil veya demokratik değerler, katılımcı değerler ordu için pek önemli değildir." Özbudun konuşmasının devamında "çare nedir" sorusunu sorarak şunları ekledi: "Türkiye Cumhuriyeti tarihinde bir örnek vermek istiyorum: Kemalist Feminist çerçevesindeki kadın hakları örneği olarak gösterilen Sabiha Gökçe, Atatürk'ün manevi kızıdır; ilk pilot kadındır. Bu bilinen yönü, bilinmeyen yönü ise Sabiha Gökçe'nin Dersim isyanında pilot olarak Kürtleri ve Kürt Kadınlarını bombalayışıdır. Görüldüğü gibi bu durum ataerkil ve militarist süreçlerin bütünleşmesinden öte bir anlam ifade etmiyor.

Sorunun çözümü toplumsal Kurumların yaratılmasında yatıyor; kadının daha fazla iktidar mekanizmasına katılması değil, iktidar mekanizmasının, toplumsallaştırılmasında yatıyor."

Mor Çatı'dan Yaprak Zihnioğlu ise tecavüzle ilgili şöyle bir açıklama yaptı: "Tecavüz, kadının kimliği, bedeni ruhsal durumu ve zihninin kısacası bütün her şeyinin bir ihlalidir."

Tecavüzün, kadını kendi Mülkü gibi gören anlayışla bağlantısına dikkat çeken Zihnioğlu şunları söyledi: " Yenik ulusun insanları, ırza geçmenin düşmanın bilinçli bir şekilde kendilerini yok etme amacını taşıdığını çok iyi biliyorlar. Tecavüz, savaşta zafer kazanan grubun yenik düşen grubun erkeğine karşı en büyük saldırısıdır. Artık mülkünün en değerli kısmı kadını elden gidiyor ve kirletiliyor."

Savaş ve ırza geçmenin arasındaki yakın bağlantısına da vurgu yapan Zihnioğlu "Savaşı çıkaranlar erkekler savaş politikasında karar veren yine erkekler. Ama malesef mağdur olanlar kadınlar oluyor. Ve savaşın, en "olağan" uygulaması esas olarak tecavüzdür" dedi.

Özgür Gündem Gazetesi Van Muhabiri Halise Adsan, Kürdistan'da TC. devleti tarafından yürütülen kirli savaşa değinerek gazetecilik hayatında Kürdistan'da tanık olduğu olayların ve Özgür Gündem gazetesinde çıkan tecavüzle ilgili haberlerin küpürlerini göstererek şunları söyledi: " Devlet güçleri hamile kadınlara cob sokup doğmamış çocukları bile öldürüyor. Mardin'de köy baskınlarında dört tane kadına tecavüz edildi, Şırnak'ta paramparça vücutları Star 1 TV'si tarafından teşhir edildi."

Adsan, Kürdistan'da yaşanan drama karşı iki yüzlü ve çifte standartlı hareket eden anlayışları eleştirerek şunları söyledi: "Bosna-Hersek'te yaşanan insanlık dramını ve vahşice tecavüze uğrayan kadınların durumunu bütün yayın organları ile demokratik kurum ve kuruluşları tarafından sürekli işlenirken, her nedense bu-runlarının dibindeki Mardinli, Şırnaklı ka-dınlara yapılanları görmüyorlar."

Ulusal Demokratik Kadın Grubu'ndan, Av. Tülay Geyik yaptığı konuşmasında şunları dile getirdi: "Ülkemiz Kürdistan dört sömürgeci devlet tarafından dörde bölünmüş, sömürgeci devletler tarafından Kürt Kadını en yoğun bir şekilde sistematik bir baskının altındadır. Sömürgeci politika ve asimilasyondan dolayı Kürt kadını kendi diliyle kültürüyle çocuğunu eğitip yetiştirme imkanına sahip değildir. Kürt kadının yükü diğer dünya ülkelerinin kadınlarına oranla kat kat daha ağırdır. Bir yandan evinin geçimi, bakımı ve çocuklarının yetişmesini sağlamaya çalışırken diğer yandan kendi erkekleri yanında ulusal ve toplumsal özgürlük mücadelesinin aktif destekçisidir."

Tülay Geyik konuşmasında devamlan şunları söyledi: "TC. devleti her gün Kürdistan'da onlarca insanı öldürüyor ve daha sonra bu öldürme olaylarına "Faili Meçhul" diyor. Köyler, kentler bombalanıyor, binlerce insan yerinden yurdundan sürülüyor. Çok kirli bir savaş yürütülüyor, bu kirli savaşın içinde Kürt kadınının durumu daha da ağırlaşıyor ve sürekli jandarmanın özel timin hedefi haline geliyor." diyerek şunları ekledi: "Erzurum'un bir ilçesinde kış aylarında devlet güçleri kadın, çoluk çocuk demeden 12 saat'ten fazla insanları karın içinde bekletmeleri sonucu hamile bir kadın donarak öldü. 27 Temmuz 1992 tarihinde Dersim yakınların da bir köyden Ayten Öztürk adında bir genç kız özel timler tarafından kaçırıldı. Daha sonra saçları kesilmiş, gözleri çıkartılmış, çıplak bir vaziyette cesedi Elazığ yakınlarında bulundu."

Yine Ulusal Demokratik Kadın Grubundan Evin Beyköylü'de aynı içerikte Kürtçe bir konuşma yaparak konuşmasını şu çağrıylan bitirdi: "Kürt halkına yapılan insanlık dışı muamelelere alet olmamak için bütün anneleri çocuklarını askere göndermemeye çağrıyorum" dedi.

İslami Kesim'den Nurten Acar, Komünist, kapitalist ve islamcı biçiminde üç değişik ideolojiden söz ettikten sonra, Kapitalist sistemdeki kadının durumuyla ilgili düşünce belirtti ve şunları söyledi: " Kapitalizm dini hayattan ayırma esasına dayanır. Kapitalizme göre toplum fertlerden meydana gelir. Ferdin işi düzene girince toplumun da işi düzene girer. Bu düşüncede hareketle devlet holdinglerin çıkarlarını dikkate alır. Yoksulları dikkate almaz. Zira kapitalizmde insan önemli değildir, önemli olan ekonomik gelişmedir. Kapitalizm kadını ucuz bir işgücü olarak kullanır. Kadının hem gücünden, hem cinselliğinden büyük kazançlar elde eder. Reklamcı reklamında, sinamacı filminde, Gazeteci gazetesinde kadının cinselliğini sömürür."

Panelistlerden Yelda ise, konuşmasında şunları söyledi: "Kadınlar salt savaş dönemlerinde değil barış zamanında da tecavüze uğruyorlar."

PanzerlerkSürüklenerek...

Baştarafı s.1'de

terörist öldürüldü" diye gösterildi.

Devlet güçleri meydana topladıkları köylülerin evlerini yaktıktan sonra insanların üzerindeki ziynet eşyalarını da talan ettiler. Olaydan sonra gözaltına alınıp işkenceli sorgudan geçirilen 13 köylü bırakılırken, halen gözaltında olanlar şunlardır: Abdullah Çeviren, Ramazan Çeviren, Sinan Çeviren, Şehmuz Çeviren, Abdulkadir Çeviren, Remzi Çeviren, M.Emin Çeviren, M. Emin Arız, Serhat Acar, Selahaddin İzci. Gözaltında bulunanların hayatından endişe edilmektedir.

T.C güçleri ile birlikte talan ve katliama katılan köy korucularının bağlı olduğu köyler şunlardır: Buxur (Derinsu), Zorava (Balova), Misûrî (Bozbayır), Sêpnat (Dumluca), Beiotî (Üçtepe), Xerabreşk (Meşeli), Kevirşîn (Göktaş), Sefan (Pirinçli).

Artık insanların panzerlerle sürüklenerek öldürülmeleri Kürdistan'da olağan bir öldürme yöntemidir. Cizre'de Mesut Dündar'ı panzere bağlayarak öldüren TC'nin barbar askerleri Derik'te 60 yaşındaki bir baba ve 18 yaşındaki kızın, aynı yöntemle öldürmekten çekinmediler. **Roja Pale**

MEDYA GÜNEŞİNİ OKU... OKUT...

LI GIRTÎGEHAN...

Ji Rûpela 1

xwestine ku bi kincên gardiyanan birevin. Lê belê dawiyê hat fahmkirin ku kincên gardiyanan di dema revê de li ser wan tunebûne.

Di nav yên ku ji Girtîgeha Nevşehîrê reviyan de serokê TÎKKO'yê Hasan Durna jî hebû. Ji van girtiyan 9 kes ji PKK'ê, 4 Kes ji TDKP'ê, 3 kes ji TÎKKO'yê û 2 kes jî ji DEV-SOL'ê bûn. Piştî ku bûyera tunelê derket holê, 15 kes ji berpirsiyar û gardiyanên girtîgehê hatin girtin. Ji firarên Girtîgeha Nevşehîrê Alî Îhsan Kitay li Bîngolê hate girtin; lê du firarên Bayrampaşayê li Atînayê beyana çapemeniyê kirin.

Piştî bûyera Firaran, Li Nevşehîrê Jinên girtî di kontrola hemîletiyê de hatin derbaskirin. Ev bûyer ji alî parêzgerên mafên mirovî de hate protestokirin. Bûyera firaran li girtîgehan bû sedemê qedexekirina hevdîtinê. Li Girtîgeha Bayrampaşayê destûr nayê dayin ku girtî mirovên xwe bibînin.

Piştî firarên Nevşehîr û Bayrampaşayê, li Edenê jî du girtî ji nexweşxanê reviyan. Ji van herdu girtiyan Giru Sîray ji dewa PKK'ê, Fesîh Oktay jî ber kuştina mirovekî di hundir de bû.

Li girtîgehên Bûca û Batmanê girevên birçûbûnê hê jî dom dikin.

GAZİANTEP CEZAEVİNDE AÇLIK GREVİ

Gaziantep cezaevinde bulunan bir grup tutuklunun kamuouyuna yaptığı açıklamada şöyle denildi:

"Biz Gaziantep özel tip cezaevindeki devrimci tutsaklar olarak rejimin halklarımıza karşı yürüttüğü iç hareketin ve bunun bir parçası olarak cezaevlerine yönelik genel saldırısını protesto ediyor Diyarbakır, Buca, Mardin, Batman, Nevşehir, Bayrampaşa ve diğer cezaevlerindeki devrimci tutsaklara yönelik provaksiyon saldırı, baskı ve hak gaspı uygulamalarına sessiz kalmayacağımızı duyuruyuz.

Bu amaçla 27.02.1993 tarihinden itibaren dönüşümlü olarak açlık grevine başlamış bulunuyoruz.

Dava arkadaşları adına
Yılmaz DAĞUM
Nedim BARAN
İbrahim İNCESU
Mehmet GÖL
İbrahim GÜRÖZ

ABD'de KÜRT KONFERANSI

Güney Kürdistan Kürtleri'nin ABD'deki temsilcileri, üniversite ve lobi şirketlerinin desteği ile önümüzdeki ay Washington'da uluslararası bir konferans düzenliyor. 17-19 Martta yapılacak konferansa, Kürt sorununu ABD'de sürekli anlatmaya çalışan Güney Kürdistan'lı Kürtler ile çeşitli üniversitelerin Ortado-ğu ve Kürt öğretim üyeleri ve İnsan Hakları örgütlerinin yöneticileri katılacaklar. Konferansta şu konular gündeme gelecek: Kürtlerin işbirliği, uluslararası toplumda (Müslüman dünyası ile ABD ve Avrupa Topluluğu) Kürtlerin rolü; Kürtler için politik modeller, İnsan Hak-ları kavgası, mülteciler, Kürtlerin kıyımı, ekonomik durum, eğitim ve demokrasi. (20 Şubat 1993)

KISA...KISA...

RP Başkanı N. Erbakan, TC Anayasası değişikliği için yapılan toplantıda "Milli Güvenlik Kurulu"na, grubu olan partilerin de katılmasını isteyerek şöyle dedi: "Şu anayasanın üç tane temel özelliği var. Birincisi, bu anayasa islam düşmanlığını esas almıştır. İkincisi bu anayasa demokrasiyi değil hile rejimini esas almıştır ve üçüncüsü ise bu anayasa çoğulcu insan haklarına saygılı bir anayasa değil, bilakis bir tahakküm anayasasıdır" (27 Şubat 1993, Sabah)

Kürdistan'ın Erbil Kentinde bulunan Avrupa Topluluğu temsilcisi Toni Watkus-Burton, bölgede yaptıkları inceleme sonucunda "Kürtlerin Batıya bağımlı halde yaşamaktan kurtarılmasının faturasının 1 milyar Dolar'ı aşacağını açıkladı. Uzun vadeli ekonomik yardım paketinin nakit para, teçhizat, teknoloji transferi, gübre ve tohum ile pilot tarım bölgelerini içeriyor."

Plana göre, Erbil yakınlarındaki bir kaç petrol kuyusunun açılarak buradan Kürtlerin enerjileri sağlanacak. (27.-02.1993, Sabah)

TC İçişleri Bakanı İ. Sezgin; Diyarbakır Cezaevinde 400 tutuklunun silahla taranması sonrasında Diyarbakır'da şu açıklamayı yaptı: "İstersek bu işi çok kısa bir zaman periyoduna sıkıştırıp çözebiliriz. Avru-pa'da zamanında yapıldığı gibi, tümünü öldürür 'intihar etti' deriz." (15 Şubat 1993, Cumhuriyet)

TC. Başbakanı S. Demirel kamuoyunda tartışılan Kontrgerilla eylemleri varlığından rahatsız olduğunu ve bu tartışmanın TC. Devletine zarar verdiğini itiraf ederek şöyle dedi: "Bu iddiaların nesi araştırılır? Devlet değil, devletle ilgili. Türk devletinin cinayet işlediğine ilişin bir şüphenin altında kalmasına razı değilim" (24 Şubat 1993, Cumhuriyet).

Sigorta Şirketleri, Kürdistan illerinde 1992'de başladıkları "3-B teminatı" diye bilinen sigortalama işlemin yapmamaya başladılar. 3-B teminatı olarak adlandırılan sigortalama "terör, kargaşa, halk hareketleri, grev lokavt" nedeniyle doğabilecek hataları kapsıyor. Bir şirket yetkilisi Şırnak'ta daha önce gözledikleri durumun daha şiddetlisini Batman'da yaşadığını belirterek, "Daha önce sigortaladığımız yere hasar tespiti için bile exper gönderemiyoruz. Experin can güvenliği yok ki" diye yakındı (15 Şubat 1993, Cumhuriyet)

Anap Heyetinin Kürdistan seferinde Eyüp Aşık Diyarbakır ANAP Binasında yaptığı açıklamada şunları söyledi: "Koalisyon hükümeti döneminde G.Doğuyla ilgili Meclis'te tek bir adım atılmamıştır. Hükümet, Güney doğunun işini askere havala etmiştir. 'Bölgeyle benim alakam yok' demektedir".

Petrol-İş Batman Şube Başkanı Ahmet Timurtaş ile görüşen ANAP'lılar hükümetin G.Doğuda çark ettiğini söylediler. A. Timurtaş koalisyonun bir savaş hükümeti olduğunu ve faili meçhul cinayetlerin devletin genel politikasının bir yansıması olduğunu söyleyerek MGK askeri çözümleri dayatıyor. 20 milyon Kürdü öldürerek güçlü bir devlet (19 ve 22 Şubat 1993, Cum-

KONTRGERİLLA KATLİAMLARI YAYGINLAŞIYOR

Baştarafı s: 1

Beş gün önce kaybolan İHD Elazığ Şube Başkanı Metin Can ve üye Doktor Hasan Kaya Tunceli yakınlarında ölü bulundular.

İnsan Hakları Derneği İstanbul Şubesi'nden yapılan açıklamaya göre, 25 Ocak'tan bu yana kendisinden haber alınamayan ÖZDEP Erzincan İl Başkanı Cemal Akar'ın cesedi Tunceli'nin Pülümür ilçesi yakınlarında bulundu. Başı vücudundan koparılmış ve çürümüş bir halde bulunan Akar'ın cesedi, yakınları tarafından elbiselerinden teşhis edildi. Cesedi önce Tunceli Devlet Hastanesine, oradan da otopsi yapılmak üzere Malatya Adli Tıp Kurumu'na görtürülürken, uzmanlar cesedin 3-4 günlük olduğunu, bu yüzden "ölüm nedeninin henüz saptanamadığını söylediler.

Öte yandan, 21 Şubat'tan bu yana kayboldukları bildirilen Elazığ İHD Şube Başkanı Avukat Metin Can ile İHD üyesi Doktor Hasan Kaya'nın cesedi Tunceli yakınlarında 27 Şubat 1993 tarihinde bulundu.

İnsan Hakları Derneği İstanbul Şube Başkanı Ercan Kanar, yaptığı basın açıklamasıyla acil eylem çağırısında bulunarak "İnsanlık ayağa kalkmalıdır. Yarın sıranın size gelmesini istemiyorsanız, harekete geçin. Susmak suç ortaklığıdır" dedi. Basın açıklamasında daha sonra şu görüşlere yer verildi:

"İnsan Hakları savunucularının katledilmesini kontrgerilla yok diyen zihniyet teşvik etmiştir. Can güvenliğini sağlama iddiasındaki güvenlik güçleri altı gündür tüm başvuru ve protestolarımıza karşın duyarsızlıklarını sergilelerek katletme planının uygulayıcı kontrgerillayı azmettirdiler. Katletmeler tırmanırken sesini yükseltmeyenler, sıradan bir haber gibi geçiştiren medya da yaşama hakkının yok edilmesinde resmi güçlerin sözcülüğünü yürütmektedir. Ayrıca kontrgerilla araştırmasını engelleyenler, 'yok' diyenlerin elleri İnsan Hakları savunucularının da kanına da bulaşmıştır. Bunlar insanlık ve tarih önünde suç ortaklarıdır."

İHD İstanbul Şubesinin daha önce düzenlemiş olduğu basın toplantısında hazır bulunan sanatçı **Ferhat Tunç**: "Bu faili meçhul cinayetlerin, Newroz öncesi günlerde artması devletin Kürt halkı üzerinde uyguladığı bir soykırımın ifadesidi." derken, Çağdaş Sinemacılar Derneği adına konuşan **Halil Ergün** çok tehlikeli bir evcilleşme süreci yaşandığını, kontrgerilla cinayetleri karşısında insanların sessiz kaldığını ifade ederek şu çağrıyı yaptı: **"Faili meçhul cinayetler yarın size de çıkabilir. Gelin hep birlikte bu cinayetlerin kaşısında duralım."** Toplantıda hazır bulunan sinema sanatçısı Nur Sürer de, devletini dikkatleri sürekli dış olaylara çekmek istediğini, örneğin Bosna-Hersek olayının bu doğrultuda kullanıldığını oysa yaşanan süreçte hiçkimsenin can güvenliğinin kalmadığını belirterek, komuoyunu tavır almaya çağırdı. Grub Kızılırmak adına konuşan, sanatçı **İlkay Akkay**'da tepkisini şöyle dile getirdi: **"Vedat Aydın'la başlayan kontrgerilla cinayetleri yüzlerce insanın öldürülmesiyle devam etti ve şimdi yanıbaşımızdadır. Buna karşı sesimizi gürleştirelim; kitle halinde sokaklara, meydanlara dökülelim."**

Öte yandan İHD istanbul Şube Sekreteri **Av. Eren Keskin**'in çeşitli hakaretlere maruz kalarak öldürülmekle tehdit edildiği bildirildi. Sürekli takip edildiğini söyleyen Av. Keskin kendi durumuyla ilgili olarak şunları söyledi:**"Türkiye'de takip edilmek, tehdit edilmek hatta öldürülmek insanım diyen herkesin başına gelebilecek bir iştir."**

Resim Sanatı...

Baştarafı sayfa 16'da

ler, bu yöntemlerden biri de Natürmort çalışmalarına ağırlık vermek idi. Türkiye Kürdistanı'nda da bazı yetenekli Kürt ressamlarının son dönemlerde kendi kimlikleriyle ortaya çıkıp çalışmalar yaptığını duyduk. Fakat detaylı bilgilere henüz sahip değiliz: İlişkilerimizin gelişmesini hatta dört parçadaki Kürt sanatçılarının birbirleriyle ilişki geliştirmelerini istiyoruz. Mesela Fransa Kültür bakanı ile Paris Kürt Enstitüsü'nün Fransa'da sergilenmek üzere Kürt sanatçılarının resimlerinden oluşaçak bir sergiyi organize etme çalışmaları var. Bu sergi için kontenjanın %60'ı Güney Kürdistan ressamlarına, %40'ı da Kürdistan'ın diğer parçalarına ayrılmış. Bu ve buna benzer faaliyetleri bundan böyle biz de organize edebiliriz. Eğer Kürt sanatçılar burada sergi açmak isterlerse gerekli tüm imkanları sunarız. Siyasi durumumuz netleşirse tabi ki bizde Türkiye Kürdistanı'nda ya da Türkiyede resim sergileri açmak için çalışacağız. Daha önce farklı konularda bilgi edinmek için birçok insan geldi, ama resim konusunda ilk sizinle karşılaştım bu bizim için sevindirici bir durum"

Akademik düzeyde de Güney Kürdistan gelişkin bir düzeyde. Devrim sonrası bu konuda eğitim veren okullarda artış var. Büyük şehirlerin tümünde mutlaka Akademiler, Enstitüler var. Bu okullarda hemen hemen bütün sanat dallarında eğitim verilmektedir. Dıhok Güzel Sanatlar Enstitüsü Müdürü Abdurrahman Vahid ile yaptığım sohbette Kürt sanatına yönelik düşüncelerini şöyle dile getiriyordu: "Egemen güçler sanatsal çalışmalarımızı yüzyıllarca yok etmeğe çalıştıysa da Kürt halkının tarihini kültür sanat ve edebiyatını geriletmeyi, yok etmeyi başaramadılar. Bütün bu saldırı ve başkaldırılara rağmen Kürt sanatı doğal gelişimini sürdürmüştür. Bundan dolayıdır ki, Kürt sanatı bırak dış dünyaya açılmayı, Kürdistan'ın tümünde bile tanınma yayılma olanağını bulamamıştır. Kürt sanatı kendini koruyabilecek önemli bir silah işlevini görmüş, bu silah yaşamı, yaşamın güzelliklerini, insanlığı korumaya, ekmeğe bağımsızlık ve özgürlüğe hizmet etmiştir. Kürt sanatı düzeyi ile bugün evrensel boyutlara ulaşma sürecindedir. Gelişkinlik düzeyi ile yabancı sanatçıların tuallerine renk katabilmiş. Özellikle Kürdistan'da yaşanan trajediler dünya sanatını, sanatçısını etkilemiştir. İyi ya da kötü hiçbir gün Kürt sanatı Kürt davasından ayrılmamış, ayrılmayacaktır. Kürdistanın kan gölüne çevrildiği dönemlerde bile sanat, silahını bırakmamış, mücadeledeki yerini almıştır. Kürt sanatı dünyadaki bilimsel gelişmelerden az da olsa yararlana bilmiş fakat yine de sanatçılarımızın istenilen boyutlara ulaştığını düşünmüyoruz. Hala öğreneceği diğer dünya uluslarının sanatçılarından, deneyimlerinden alacağı çok şey olduğunu düşünüyorum."

Bütün bu gözlemlerimde karşılaştığım en büyük sorun sanatsal açıdan Kürdistan parçaları arasındaki diyaloğ ve ilişki kopukluğudur. Bu konuyla ilgili İsmail Xayat bizden şu isteklerde bulunuyordu: "Herşeyden önce Türkiye Kürdistanı'ndaki halkımıza, sanatçılarımıza sıcak selamlarımı gönderiyorum. Kürdistan'daki tüm siyasal ve kültür sanat alanındaki gelişmelerden haberdar olmağa çalışmalıyız. Eğer kültür ve sanat alanındaki gelişmelerden haberimiz olmazsa tam anlamıyla Ülkemizi hiçbir zaman tanıyamaz sevemeyiz. Sonuç olarak tüm halkıma serbestlik başarı ve özgürlük istiyorum."

Mûçink

Amadekar: Bawer Andok

Dr. Pîç Tirk Derket

Li gor lêkolîna dîrokzanên Kurd, bi navê Dr. Pîç (hûn Firîtz bizanibin) rojhilatnasek Almanî tune. Navê Dr. Pîç ê rastîn Hêbîl Adem e û ew bi xwe Tirk e. Belkî Hebîbê Ezem lê bixe.

Bi vî awayî em bi rastiya Dr. Pîç hesiyan; lê niha em li pey Mencenîq in. We Mencenîq li kuderê dît ji kerema xwe re haya me pê bixin.

Ma Tu Bûyî Werdek

Mêrik ji jina xwe pirsî:

-Jinê êra tu serê xwe naşoyî?

-Tew! Xwelî li sero îcar çewa ez naşom. De welle gava îsal havînê em çûne zozanan jî min serê xwe şûştiye û gava em ji zozanan hatine jî min serê xwe şûştiye.

-Heeew! Ev tu bûyî werdek!

Kerratiya Xwe Bixwe

Tirk bi qurban, bi heyran û bi lava xwarinê didin zarûkên xwe. Lê em Kurd çewa dikin? Rojo û diya xwe li ser xwarinê dipeyivin:

-Dayo! Ez birçî me.

-Here waya min jehra te aniye.

-Bavê min xwariye?

-Erê, ew ziqimî.

-Da, ev jehr nayê xwarin!

-De bixwe belkî ji zikê te dernekeve. Li te bi jehr û zuqûm be.

-Na, na welle ez naxwim.

-Naxwî quzulqurtê bixwe, serê merê kor bixwe!..

-Naxwim.

-Kerratiyê bixwe, ava zer bixwe!

-Welle ez naxwim ha!..

-Belqitiyo, pirpitiyo, girnebiyo; xêrê ji can û rihê xwe nediyo te min canezerî kir. Ka tu çima vê kerratiyê naxwî?

Qontrgerîla û Di Hûnî de Avê Kutan

Demirel xwe ranagirt û li ser pirsa qontrgerîla ewha peyevî: "Bînanaley mirov avê têxe hunî û bikute wê çewa bibe? En pirr wê bipeşqe ser çavê mirov. Qontrgerîla jî tiştek ewha ye. Hinek dibêjin em li pirsa Qontrgerîla bikolin. Em bikolin wê çi bibe! We gavê em li hemû tiştî bikolin. Nizanim wê sibê roj derkeve?

Bavê Bavê Xwe

Wezîrê Karê Hundir İsmet Sezgîn ji heyata Alman re ewha got: "Ku em bixwazin em dikarin hemûyan bikujin û bibêjin întihar kirine, lê em tiştekî ewha nakin; çunkî li Tirkiyê demokrasî heye"

Bavê bavê xwe qet tiştên ewha nake(!)

MEDYA GÜNEŞİ ABONE FORMU

Adı, Soyadı :
Mesleği :
Adresi :

☐ 6 Aylık Abone Olmak İstiyorum.
☐ 1 Yıllık Abone Olmak istiyorum.

Abone Koşulları :
Yurt içi :
6 Aylık : 75 Bin TL
1 Yıllık : 130 Bin TL
Yurtdışı :
1 Yıllık: 60 DM, 40 $

Hesap numarası :
Cemal Özçelik,
Yapı ve Kredi Bankası
İstanbul-Beyazıt Şubesi,
010322-6 Nolu Hesap

Lütfen abone bedelinin yatırıldığına ilişkin makbuzun bir fotokopisini gazetemize gönderin.

RESİM SANATINDA GÜNEY KÜRDİSTAN

● Fevzi BİLGE

Tarihte kurulan ilk Federe Kürt Devleti'nin yaşanılan süreçte ekonomik, siyasi, kültürel ve sanatsal durumu; gerek yeni oluşu, gerek dünya konjoktüründeki yeri gibi nedenlerden dolayı, henüz istenilen boyutlara varmamıştır. Bu nazik durum, Kürt halkının bütün yaşamını, doğal olarak da kültür ve sanat yaşamını etkilemektedir. Bütün bu olumsuz şartlara rağmen gerek siyasi durumun, gerekse kültürel ve sanatsal çalışmaların kısa bir sürede umduğumuz düzeyin çok daha ilerisinde olduğunu gözlemledim.

Federe Kürt Devleti olsun, partiler olsun, kendi sanatçılarını tüm imkansızlıklara rağmen desteklemekteler. Partiler ve Federe Kürt Devleti diye ayırıyoruz; çünkü yeni hükümet varolan kurumları hızlı bir şekilde devletleştirmeye çalışıyor olsa bileki partilerin ayrı kurumlarının oluşu normaldir hala belirgin bir şekilde partilerin ve devletin ayrı kurumları var. Mesela YNK'nın ya da PDK'nın ressamlar veya tiyatrocular örgütü gibi.

Ressam, Plastik Sanatlar Genel Müdürü İsmail Xeyat kendisi ile yaptığım söyleşide, hükümetin sanat ve sanatçılara bakışına yönelik sorumu şöyle yanıtlıyordu: " Hüku-metin tutumu gerçekten çok olumlu. Kısa bir sürede de olsa, beraber birçok şey başarabildik. Kültür Bakanlığımız ve alt kademelerinde bir çok kurum var. Mesela Kül-tür Komisyonumuz var. Bunun aracılığı ile sorunlarımızı sürekli iletme imkanına sahibiz. Arşiv oluşturuyoruz; eski ve yeni sanatçılarımızın birer dosyasını oluşturduk. Kürdistan'ın diğer parçalarında yaşayan sanatçılarımızın da zamanla dosyalarını oluşturmayı düşünüyoruz. Bu çalışmamız tabi ki sadece resimle ilgili değil, bütün sanat alanlarında sözkonusu. Çocukların resim sergisine bile hükümet büyük önem verdi. Hatta çoğu zaman sanatçılara ait tablolar sadece yardım ve teşvik olsun diye alınıp devlet dairelerinde değerlendiriliyor. Bir önemli nokta da Parlamentoya önerimiz sonucu bir Kürt Ressamlar müzesinin açılması proğrama alındı"

Kürdistan'ın hemen hemen her şehrinde yoğun resim sergileri açılmaktadır. Halkın ilgisi beklediğimin çok üstünde.

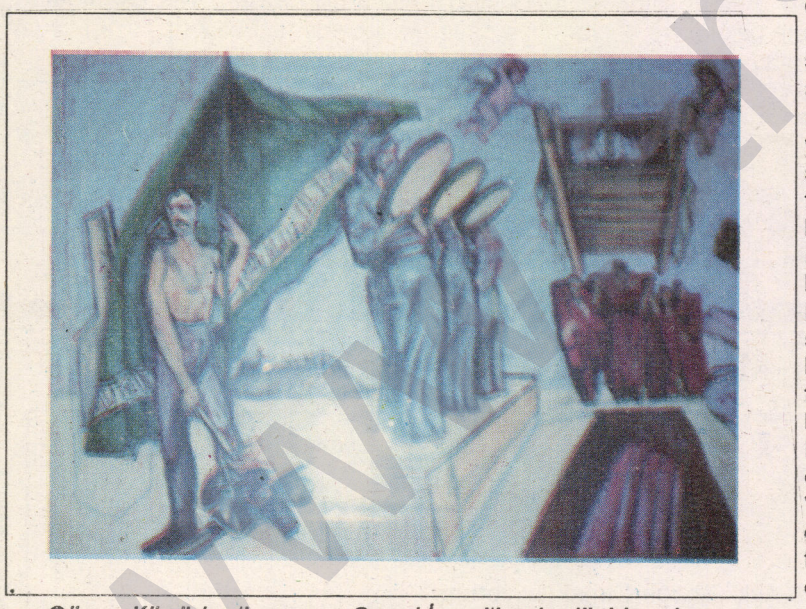

Güney Kürdistan'lı ressam Cevat İsmal'in otantik bir çalışması (Foto: Medya Güneşi)

G.Kürdistan'lı ressam Süleyman Şakir 'in yaptığı Havinga Salahaddin isimli resim.1982 . (Foto: Medya Güneşi) (...)

Tanık olduğum sergiler, insanlar, devlet yetkilileri ve partililerle dolup taşıyordu. İletişim araçları, gazete, dergi, radyo, televizyon programlarının, sergisi olan sanatçının sanatsal çalışmalarıyla ilgili yazılar, kritiklerle dolu olduğu belirgin bir şekilde göze çarpıyordu.

Bütün sanat dallarında çalışmalar şehirden şehire farklılıklar gösteriyor. Mesela Hewlêr Dıhok'tan daha gelişkin, bu doğal olarak sanatsal çalışmalara da yansımış. Süleymaniye ise Hewlêr'den daha gelişkin; adeta bir kültür-sanat merkezi. Hewlêr daha çok siyasi bir merkez durumunda.

Araştırdığım kadarıyla ayaklanma öncesi ve sonrası resmin seviyesi açısından nitel bir fark yok. Ancak serbestlik fazla, hareket alanı sınırsız. Bu konuyla ilgili bazı ressam ve yetkililerle yaptığım sohbetlerde olay şöyle açıklanıyordu: "Ayaklanma öncesi yaptığımız bir çalışma sorguya çekildiği zaman bu İran'ın Kürtlere baskısını dile getiriyor' ya da 'Filistinlileri temsil ediyor' diyorduk. Fakat sergiyi izleyen halk aslında neyi anlattığımızı çok iyi anlıyordu. Böyle yapmak zorunda idik çünkü tersi durumda sorgulanmadan idama giderdik. Nitekim o dönem de bazı yiğit ressamlarımız bu yöntemi benimsemeden, çalışmalarında direk Baas rejiminin zülmünü ifade ettikleri için idam edildiler. Mesela Salman İsmail adında bir arkadaşımız idam edildi. "Devrim sonrası şehit Salman İsmail adına bir sanat galerisi açıldı. Bu konu ile ilgili sayın İsmail Xayat ise düşüncelerini şöyle ifade ediyordu; "Evet gerçekten sanat ve sanatçılarımız da Güney Kürdistan'da tam anlamıyla kelepçe altında idiler. Ressamlar çalışmalarını direk gözler önüne seremiyordu. Fakat devrim sonrası gelişmelerle, herşeyden önce serbest olma, düşüncelerini korkmadan tuale aktarabilme rahatlığına kavuştu. Mesela devrim öncesi Halepçe ile ilgili sürekli bir sergi açmayı düşünüyordum, fakat cesaret edemiyordum. Şu an düşündüğüm her şeyi rahatlıkla tualime aktarabilirim. Bırak idam edilmeyi destekleniyorum."

Ayaklanma öncesi bazı resamlar illegal örgütler oluşturmuşlar. Bu ressamlar aslında peşmerge idiler. Sıcak savaş dönemlerinde ellerinde silahlarıyla savaşır, normal dönemlerde ise; dağlarda yaptıkları çalışmalarını köylere götürüp korsan bir şekilde bir-kaç gün de olsa sergilerlermiş. Bu şekildeki korsan resim gösterileri özellikle 1983-1984 yılları arasında yoğunlaşmış, ayaklanmaya kadar sürmüş.

Devrim sonrası Kürdistan'da ressamların çoğu ya bir partinin peşmergesi ve aynı zamanda ressamı olarak, ya bir devlet dairesinde çalışıp boş zamanlarında resim yaparak ya da serbest bir işte çalışarak çalışmalarını sürdürmekteler. Bunun dışında kalanlar yani sadece satmak, para kazanmak için resim yapanlar benimsenmiyor, tüccar olarak görülüyorlar.

Güney Kürdistan'daki ressamlar arasında teorik bazda tartışılan konulardan birisi de resim olayına evrensel bakış ile ulusal bakış tartışmalarıdır. Gözlemlediğim kadarıyla olaya ulusal bakanlar büyük çoğunluğu oluşturuyor. Bu konu ile ilgili sosyalist ressam Star Ali ile yaptığım sohbette düşüncelerini şöyle ifade ediyordu: "Bana göre bir yazar kendi diliyle yazmıyorsa o kendi ulusuna değil daha çok onu ezen ulusa hizmet ediyor demektir. Mesela bir Nazım Hikmet kendi ulusunun diliyle yazmış kendi ulusuna büyük hizmetlerin yanısıra diğer dünya uluslarına da hizmet etmiş, evrensel boyutlara yaklaşmıştır. Fakat bir Ahmet Arif Kürt olduğu halde kendi ulusunun diliyle yazmamış kendi ulusunu ezenlerin diliyle yazmış. Bu anlamda Kürt edebiyatından öte Türk kültürü ve edebiyatına hizmet etmiş,"

Güney Kürdistan'daki resim çalışmaları Türkiye Kürdistanı'ndan çok daha ileri boyutlarda. Bunun geçmişte verilen sahte otonomilerin etkisiyle olabileceğini düşünerek tekrar İsmail Xayat'ın görüşlerini sorduğumda "Evet var çok açık görülüyor ki Güney Kürdistan devrimci güçleri eskiden beri birçok konuda kazanımlar elde etmek için mücadele etmiş ve kazanmışlar. Bunların başında da kültür ve sanat alanındakilerdir. Mesela eğitim dili Kürtçe idi. Kültür sanat alanında da keza öyle. Ama unutmamak gerekir ki devrim öncesine kadar hiçbir zaman tam anlamıyla serbest değil, her zaman belli bir sınıra kadar dar bir çerçevede idi" diyerek şöyle devam etti: "Bazı sanatçılarımız kendilerini teknik anlamda geliştirebilmek için yurt dışına çıktılar. En zor dönemlerde bile gerilememek için farklı yöntemler geliştirdi-

Devamı s: 15

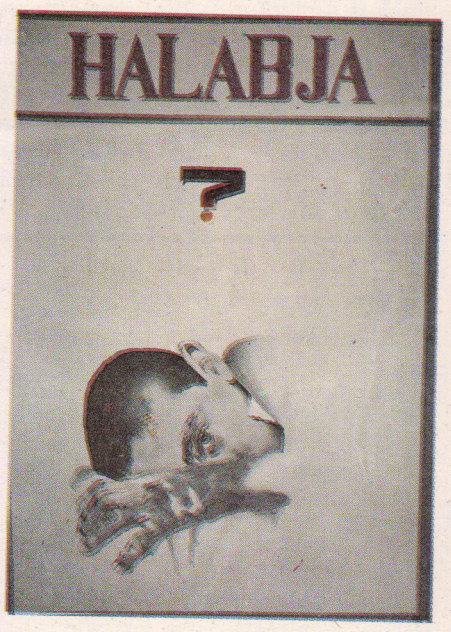

Güney Kürdistan'lı ressam Vehmi Resil tarafından yapılan Halepçe konulu resim. (Foto: Medya Güneşi)

●Sahibi: **Cemal Özçelik** ● Genel Yayın Yönetmeni : **Osman Aytar** ● Yazı İşleri Müdürü: **Salih Bal** ● Diyarbakır Temsilcisi: **Vahit Aba** ● Ortadoğu Temsilcisi: **Ahmet Cemal** ● Güney Kürdistan Temsilcisi: **Azad Şatehî** ● Avrupa Temsilcisi : **Halim Can** ● Muhabirler: **Bavê Azad, Mahmûdê Malazgirtî** (Almanya) ● **Cumali Gökalp** (Hollanda) ● **Ferman Seyid** (Danimarka) ● **Halis Kınalı** (İsviçre) ● **Seyda Alpşen** (ingiltere) ● **Ahmet Yüzer** (Norveç) ● **Rojen Xerzî** (Fransa) ● **Serdar Dicle** (Rusya) ● **Baran Jiyan** (Yunanistan)

● **Yönetim Yeri**: Guraba Hüseyinağa Mah. Dağarcık Sok. Sultan Mehmet Han. No:32/B D:23 Tel-Fax: 631 25 15 Aksaray-İstanbul ● **Diyarbakır Bürosu:** Güçlü Pasajı Kat:3 Dörtyol Tel-Fax: 21 80 74 Diyarbakır ● **İzmir Bürosu**: Cumhuriyet Bulvarı Konak İşhanı No:24 Kat:8/806 Konak/İzmir ● **Avrupa İlişki Adresleri**: H.Can, BOX:15216 161 15 Bromma **Sweden**; M.Malazgirtî, Amande Str.58, 2000 HH 56 **Germany**

● **Abone Koşulları:** Yurtiçi / 1 Yıllık: 130 000 Tl, 6 Aylık: 75 000 Tl, Yurtdışı / 1 Yıllık:75 DM, 50 $ ●**Yurtdışı Fiyatı** / İsveç: 15 SKR, Danimarka: 15 DKR, Norveç: 15 NKR, Almanya: 5 DM, Fransa: 15 FF, İngiltere: 2 Pound, İsviçre: 4 SFr. Hollanda: 3 Florin

● **Hesap No:** Cemal Özçelik, Yapı ve Kredi Bankası, İstanbul Beyazıt Şubesi, 010322-6 Nolu Hesap ● **Dizgi:** Şilan Dizgi ● **Baskı**: Aydınlar Matbaacılık

www.kurdishmedya.com